C. VALERI FLACCI SETINI BALBI ARGONAUTICON LIBRI OCTO

Gaius Valerius Flaccus, Apollonius (Rhodius.)

L·O·R·R·A·I·N·E
E·D·W·A·R·D
W·A·L·T·E·R
·παντα·ῥεῖ·

C. VALERI FLACCI SETINI BALBI

ARGONAUTICON

LIBRI OCTO.

RECOGNOVIT

AEMILIUS BAEHRENS.

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MDCCCLXXV.

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

EDITORIS PRAEFATIO.

C. Valerius Flaccus num mortem obiens Argonautica ad finem perducta iam ediderit an imperfecta reliquerit, multum inter uiros doctos disceptatum est. qua de re certius iudicium ferre licebit, si quem in annum dies illius supremus cadat constabit. cum autem Quintilianus in institutionum oratoriarum, quas circa a. 90 p. Chr. n. confectas esse probabiliter statuerunt, libro X [1, 90] haec scribat: 'multum in Valerio Flacco nuper amisimus', hinc nonnullos ante a. 90 annos e medio cessisse Flaccum colligitur. qui quod libri quarti u. 507 sqq. canit:

sicut prorupti tonuit cum forte Vesaeui
Hesperiae letalis apex, uixdum ignea montem
torsit hiems, iamque eoas cinis induit urbes,

hoc non potest non pertinere, ut iam Loehbachius [II p. 8] bene uidit, ad montis Vesuuii eruptionem a. 79 factam. itaque non multum a uero aberrare nobis uidemur, si anno fere 85 Valerii mortem accidisse statuimus. primum autem Argonauticorum librum recitatum esse a. 71 suo iure uiri docti ex prooemii u. 11 sqq. concluserunt. itaque si a. 85 diem fatalem Flaccus obiit, quindecim fere anni ad elaboranda Argonautica ei suppetiuerunt. difficile quidem est in tanta singulorum ingeniorum diuersitate, quantum poetae epici temporis in singulis libris componendis consumpserint, certo affirmare; ex

paucis tamen quae huc pertinent Romanorum locis hoc mihi effici posse uidetur, unum fere annum ad unumquemque maioris alicuius carminis epici librum absoluendum impensum esse. nam et Vergilius undecim annis in Aeneide condenda consumptis nondum tamen ultimam ut aiunt manum ei addiderat et Statius in Thebaidos fine [XII 811] 'o mihi bissenos' ait 'multum uigilata per annos Thebai'. nec parui ad hanc quaestionem momenti est locus dialogi Tacitei, in quo [c. 9] de Saleio Basso haec legimus 'ut, cum *toto anno*, per omnes dies, magna noctium parte, *unum librum* excudit et elucubrauit, rogare ultro et ambire cogatur ut sint qui dignentur audire.' hunc igitur morem, quo poeseos epicae studiosi unius anni spatium singulis libris excudendis impendebant, si Valerius secutus est, post a. 79 librum octauum iamdudum absoluerat. sin uero res usque ad libri VIII u. 467, qui nunc totius operis est ultimus, tractatas accuratius inspexeris itaque quonam modo poeta noster historias suas pertexere soleat cognoueris, tantum materiae superesse uidebis, facile ut quattuor libris integris suffecerit. neque dubito quin Flaccus Vergilium aliosque secutus Argonautarum res gestas duodecim libris cecinerit. itaque qui a. 71 primum librum et deinceps annuis recitationibus libros insequentes praelegerat, is fere a. 82 totum opus persoluerat. quod auctum emendatumque, ut fieri solebat, a. 83 uel 84 emissum puto; unde in libro IV, qui secundum nostram computationem a. 74 recitatus est, rei multo post gestae fieri mentionem explicatur. iam cum priore cura dimissa nouae cogitationi toto pectore incumberet Valerius, praematura morte litteris est ereptus. unde optime intellegitur Quintiliani dictum unicum opus integrum a poeta docto relictum esse dolentis.

His rationibus adducti ea quae post VIII 467 nunc desunt librarii incuria periisse Heinsium secuti opinamur. licet enim argumentatio nostra fundamento innitatur debili, eandem tamen arte et ratione esse institutam facile mihi concessuros confido iudices aequos. certe multum mul-

tumque illa praestat sententiae eorum qui Valerium Argonautica imperfecta reliquisse censent. cuius rei nuper Thilo eiusque assecla Schenkelius uel in singulis libris indicia certissima deprehendisse sibi sunt uisi. nam ubicumque fere sententias hiantes, uersuum ordinem turbatum, uerborum sordes maculasque inuenerunt, statim haec ad carminis imperfecte relicti et a poetae mortui amico quodam non sat religiose editi miseram condicionem artificio nunc adamato rettulerunt. eidem tamen aliis locis plurimis non potuerunt non agnoscere librariorum malam manum. equidem qui bene intellegam quam sit periculosae plenum opus aleae, in tam deplorato unici quo Argonautica aetatem tulerunt codicis statu diiudicare quae uitia archetypo a poeta relicto, quae monachis sint tribuenda, nihil magis cauendum duxi quam uirorum illorum doctorum rationes lubricas fallacesque, cum praesertim eas omni a parte falsissimas esse persuasum habeam.

Scripta esse Argonautica tota ad exemplar Aeneidos Vergilianae notum est. tam prudenter autem scienterque Valerius ad huius normam suum poema conformauit ut iudicium pariter atque ingenium poetae suspiciamus. sunt autem de nulla fere re quae ad antiquos pertineat scriptores tam uariae tamque falsae plerumque opiniones latae quam de imitationis studio apud poetas latinos obuio. nam si hodie quidam apud duos diuersi temporis poetas uersus ex aliqua parte similes inueniunt, ilico auctorem aetate posteriorem excripsisse priorem clamant. notabile talis peruersitatis exemplum nuperrime praebuit Schenkelius, qui uelut oestro quodam percitus Valerium nostrum in uerbis uel tritissimis ubique anteriores imitatione expressisse statuit; ueluti non erubuit contendere [stud. p. 102] illa in codicibus tradita [V 125 sq.] 'est *uera propago* sanguinis, est ollis genitor deus' scripta esse ad exemplum Ouidii, qui in transmutationum libri II u. 38 dixerit 'per quae tua *uera propago* credar.' quam enim ineptum sit locis a sententia inter se dissimillimis propter duorum uocabulorum uolgatissimorum similitudinem sta-

tuere, alterum poetam ex altero hausisse, quis non sentit? quasi uero formula illa 'uera propago' non unusquisque poeta Romanus sua sponte uti potuisset! sed misso Schenkelio arte potius et ratione quid de hac re iudicandum sit uideamus. bene autem distinguendum est inter uerborum similitudines quasdam quae inter duos uel complures poetas intercedunt, id est, inter eas similitudines quae sua sponte ex uerborum formulis proueniunt et eas imitationes seu potius aemulationes quas imitandi bene conscii admiserunt poetae. fortuitae autem illius similitudinis, quae in uocabulis compluribus a diuersis poetis iteratis cernitur, tres potissimum inuenio causas: memoriam, consuetudinem, linguae Romanae penuriam. cum enim omnes Romani liberaliter instituti primum Ennium, mox Lucilium, deinde Vergilium et Horatium in scholis diligentissime lectitarent cumque uates eos qui praeclarissimi et erant et habebantur numquam in uita posteriore plane abicerent, sed eis tamquam fidelissimis in omni casu comitibus et in otiis et in negotiis delectarentur, consentaneum fere est illos carmina eorum pleraque memoria tenuisse. cuius rei exemplum insigne exhibet Seneca philosophus, qui plurimos Vergilii maxime et Ouidii uersus cum libris suis inseruerit ita tamen adfert ut plerumque illum non euoluisse, sed memoriter reddidisse eorum poemata appareat [cf. Aemilius Hermes, quaest. crit. in Sen., Meursae 1874]. quanto autem magis principes in suo genere uates nocturna uersasse manu, uersasse diurna putabimus eos qui ipsi ad Musarum fontem erant accessuri! hos igitur, cum carmina pangerent, sponte sua saepe in easdem uerborum formulas incidisse quas in exemplaribus suis iterum iterumque legerant, numquid mirum est? accedit quod in antiquitate, siquid semel bene inuentum erat in litteris artibusue, id sine rubore a posterioribus in proprium usum uocabatur et quasi in commune bonum cessit. iam siqua locutio in poesi ciuitatem erat adepta, ut aliquotiens metro, ita consuetudine plerumque euenit ut nisi certis uersus sedibus non

adhiberetur. exemplo rem inlustrabo. postquam igitur pater Ennius [ann. 266] dixit:

mox auferre domos populi *rumore secundo,*

illud 'rumore secundo' in tota poesi dactylica non positum inuenis nisi in fine uersus hexametri. sic Sueius in annalium, nisi fallor, libro V [Lucilius ed. L. M. p. 311]:

— redeunt, referunt laeti *rumore secundo**)

et Vergilius [VIII 90]:

ergo iter inceptum peragunt *rumore secundo*

et Horatius [epist. I 10, 9]:

quae uos ad caelum effertis *rumore secundo*

et Claudianus [epith. Pall. et Cel. 63]:

secessit regio quo non *rumore secundo.*

parum autem credibile est aut Vergilium Horatiumue Ennii uel Suei aut Claudianum Horatii uel Vergilii fuisse bene memores, cum ponerent illud 'rumore secundo'. immo memoria ac consuetudine certa formulae illius sedes nata est. innumera autem eius quod modo commemoraui similia exempla possunt afferri. quae cum maxima ex parte Antonius Zingerle, homo diligens, in libro non inutili cui inscriptum est 'Ouidius und sein Verhältniss zu den Vorgängern und gleichzeitigen römischen Dichtern' composuerit, singillatim enumerare omitto; hoc tamen addo nec Zingerleium satis distinxisse similitudines fortuitas et eas imitationes quae consulto dataque opera sunt factae. ad quas iam transeamus.

Quod de Nasone testatur Seneca rhetor [p. 27, 14 Kiessl.]: 'itaque fecisse illum quod in multis aliis uersibus Vergilii fecerat, non subripiendi causa, sed palam aemulandi**), hoc animo ut uellet agnosci', id de toto hoc imitationis studio dicendum est. itaque ut Vergilius

*) traditum est 'petita rumore secundo', quod corrigere studui. post ea enim quae supra dixi nemo iam cum L. Muellero locum transponendo sanabit.

**) 'emulandi' scripsi: 'mutandi' codd. sine sensu; 'mutuandi' Kiesslingius, recte utique si 'uerbis' pro 'uersibus' legeretur.

Ennii et Horatius satirarum scriptor Lucilii uestigiis ita erant ingressi ut praeclarissima quaeque eorum loca libere aemularentur eorumque flores delibarent [cf. Macrobius VI 1 et Gellius I 21, 7], sic Vergilii maxime carmina qui postea poesis epicae extiterunt cultores imitabantur ita ut procul habita spoliandi et excribendi cogitatione ingenua aemulatione cum eo uellent certare. nimirum habebant illi in recitationibus auditores eos qui, cum ipsi lectione Vergilii essent imbuti diligenti, facile num feliciter necne nouo poetae aemulatio illa cessisset diiudicarent. itaque posterioris aetatis epicos non solum in imaginibus comparationibus ἐπεισοδίοις compositione, sed etiam in singulis interdum locutionibus (quamquam de hac quidem re difficillimum est iudicium) Vergilium cum libera aemulatione imitari uidemus. sic cum Valerius ex. gr. in libri secundi [u. 174 sqq.] ἐπεισοδίῳ quodam Venerem mulieres Lemniacas facit instigantem, aperte sequitur Vergilii [V 618 sqq.] descriptionem simillimam; sic, cum in uiri alicuius fortissimi cum Lucifero comparatione Vergilius [VIII 590] adiecisset 'quem Venus ante alios astrorum diligit ignes', Valerius [VI 528] in eadem comparatione ita eum aemulatus est ut poneret 'quem Venus inlustri gaudet procedere caelo'. talibus in aemulationibus nescio an nullus poeta Romanus prudentius et, ut ita dicam, pudentius sese gesserit Valerio. alii enim, ut Silius Italicus, interdum nimis anxie ac timide, alii, ut Statius, nimis callide ac paene fraudulenter Vergilii uestigia presserunt; certe de Statio rectissime ipsius uerbis [Achill. I 60] a uiro docto nescioquo dictum est eum uulpis instar deleuisse pedum uestigia caudis. et hac quidem libera aemulatione optimum quemque poetam latinum cum nobilissimis prioris temporis uatibus certare uidemus. sed enim labente iudicio simul et poesi ultimis antiqui aeui temporibus eo peruenit res ut, cum Mauortius de ecclesia centonem mere Vergilianum declamasset, auditores eum non ut furem impudentissimum exsibilarent, sed ut Maronem, si dis placet, iuniorem celebrarent

[Anthol. lat. R. I p. 48]. — sed ad Valerium ut redeam, in fine huius editionis adieci tabulam locorum eorum quibus ille ex Vergilio pendeat aut certe pendere uideatur. neque enim illam sic accipi uolo, tamquam omnibus locis imitationem esse exploratam putem; immo haud pauca loca, in quae quod supra de similitudine fortuita dixi cadat, me dedisse probe scio; sed tamen talium quoque locorum obseruatio accurata suam habet utilitatem. praeter Vergilium num alios poetas Romanos imitatione expresserit Valerius, ea res admodum incerta est. nam ex Ouidio, qui quidem certus sit atque indubitatus, locus adlatus est nullus. ex Lucano [VIII 176 sqq.] possunt uideri fluxisse uersus qui leguntur II 61—65 (id quod bene uidit Weytinghius ad Homer. Lat. p. 329 sq.) et pauci alii.

Multo autem magis est dubium, quibus Valerii Argonautica poetis insequentibus exemplo fuerint et ipsa. nam quae loca Silium aemulatum esse Schenkelius putauit, ea uero maximam partem nihili esse rectissime monuit nuper Hermannus Blassius in Fleckeiseni annalibus [a. 1874 p. 494 sqq.]. unum Statium hic illic, in enarranda maxime uirorum Lemniacorum caede, Valerii exemplar sedulo obseruasse constat. nam de Claudiano res dubia est, quamquam in opusculis de raptu Proserpinae nonnulla ille non sine recordatione poetae nostri scripsisse potest. sed omnium falsissima est Schenkelii de Claudio Mario Victore Valerii imitatore opinio. unum tantummodo Dracontium ex ultimis imperii Romani scriptoribus noui quem Valerium non sine fructu legisse possit adfirmari; certe in carmine illius de raptu Hylae composito quaedam lectionem Valerianam aperte produnt.

Argonautica unico codice scilicet Vaticano 3277 saec. IX [V; de eo cf. Thilo proleg. p. XL sqq.] propagata ad nos peruenerunt. ex eo enim fluxerunt cum liber Sangallensis [cf. Thilo l. l. p. LXV sqq.], tum recentiores codices omnes, inter quos Monacensis c. lat. 802 [M] summum optinet locum. ex eodem Vaticano prouenit

etiam codex Carrionis, de quo mihi paucis agendum est. in Valerii enim editione a. 1565 Antuerpiae emissa Ludouicus Carrio codice quodam Belgico ante sexcentos annos exarato se usum esse affirmauit plurimasque ex eo lectiones in medium protulit. quas lectiones cum saepe emendatiores eis quas Vaticanus praebet esse uiderent, haud pauci uiri docti Carrionis librum summi esse faciendum censuerunt. cuius opinionis acerrimus nuper defensor extitit Gustauus Meyncke, qui in quaestionum Valerianarum parte priore de hac re sane et diligentissime et accuratissime disseruit. et erat cum huius disputatio mihi imponeret. sed enim iterum iterumque examinatis singulis libri Belgici scripturis ad sententiam plane contrariam perueni. nam paucae quas habet ille bonae lectiones ita sunt comparatae ut facillima coniectura ex ipso V elici potuerint. his autem paucis bonis scripturis obstat permagnus numerus lectionum pessimarum quaeque ueri tantummodo specie quadam fallant. plerumque enim certissimis argumentis interpolatorem agnoscimus qui Vaticani memoriam deprauatam utcumque emendare studuerit. in quo emendandi negotio, etsi interdum feliciter, multo tamen saepius auersis Musis uersatus est corrector iste, quin haud raro loca sanissima praue adtemptauit. horum aliquot Meynckius l. l. p. 8 composuit. qui cum inde, quod his locis emendandi nulla appareret causa, concluderet Carrionis codicem saepe scripturas praebere proprias neque e Vaticano pendentes, oblitus est quam saepe saeculi XV docti Itali mera coniectandi libidine acti uerba tradita immutauerint necessitate cogente nulla. cuius rei unicum proferam exemplum, Panegyricorum latinorum codicem Vaticanum 1775. cuius corrector ut haud pauca librariorum uitia egregie emaculauit, ita et plurimas corruptelas pessime temptauit et haud raro scripturas nulli suspicioni obuias uiolentissime mutauit. et hercle tales coniecturas e mera mutandi prurigine natas in quouis fere saeculi XV codice deprehendere licet. non possum autem accedere Ieepio aliisque qui, cum excerpta

Parisina saec. XIII [Thilo l. l. p. LXXXV] cum Carrionis codice duobus locis consentire uiderent, hinc eum non ex Vaticano ortum esse statuerunt. nam excerptorum istorum eadem est indoles atque libri Belgici: nimirum in utroque maculae antiquitus traditae, quoad eius fieri potuit, sublatae sunt. itaque quod C cum Parisinis excerptis I 330 pro Vaticani lectione 'paucis' praebet 'raucis', id quam facile ab utroque correctore inueniri potuerit apparet. quod autem uersu insequenti C et Paris. pro inepto illo 'cretamque' reposuerunt 'polumque', id quoque in utroque ex qualicumque coniectura secundum locum Statianum [Theb. XI 67] natum est. nam et florilegii Parisini excerptorem et codicis Carroniani interpolatorem Statium bene nosse potest demonstrari. itaque omnibus libri Belgici lectionibus diligentissime perpensis eum nihil aliud esse quam Vaticani apographum docti cuiusdam Itali manum emendatricem passum Thilonem Schenkeliumque secutus nunc censeo. non tamen Carrionem ipsum fraudem fecisse, sed deceptum esse eo quod codicis scriba saeculi decimi scripturam imitatus esset (id quod aliquotiens saec. XV factum esse constat), probabiliter statuerunt eidem.

Codicem igitur Vaticanum unicum in restituendis Valerii uerbis ducem habeamus. tantopere autem ille deprauatus est, fere nullus ut uersus a corruptela sit immunis. quamquam non is qui V exarauit plus solito peccauit; nam hic, ut erat homo linguae latinae paene ignarus, depinxit magis quam descripsit litteras traditas; itaque quae huic debentur uitia sanatu sunt facilia fere omnia. sed enim corruptelae labes inde ab antiquo aeuo serpens summam paulatim stragem iam ante libri V tempora ediderat. et pleraque quae scriptores antiqui contraxerunt menda iam in ipsa antiquitate esse orta hodie fere scitur. neque solum stupidum scribarum genus mera uocabulorum monstra procreauerat multosque uersus praue omiserat, sed etiam grammatici cuiusdam curae criticae in ipsum uerborum contextum sunt receptae. quamuis

enim fuerint qui interpolationibus Argonautica deformata esse negarent, mihi tamen de hac re plane constat. sic ex. gr. non potest non referri ad criticum quendam quod post uerba corrupta mancaque [VII 201] 'hoc satis ipse etiam spectare supremos' hic in V legitur uersus 'ei mihi necasus etiam spectare supremos'. aliis quoque locis tam aperta est res ut nemo, nisi forte caecus, non agnoscat. itaque, ut nonnumquam a diligenti eorum quibus V maxime laborat uitiorum obseruatione, ita maxime a domina illa atque regina ratione et ab accurata sermonis poetici notitia carminis Valeriani progredi debet emendatio. sed hac in parte post Heinsium parum praestiterunt. nam Thilo, qui anno h. s. LXIII Valerium edidit, eo quidem quod primus libri Vaticani scripturas omnes accuratissime adnotauit bene de poeta nostro meruit, sed de his meritis multum detraxit ipse, cum librariorum uitia apertissima plane neglectis eis quae latinitas quaeque ratio posceret atrocissime in prolegomenis defenderet plurimisque uulneribus foedissimis Argonautica relinqueret hiantia.

Thilonis operam qui ex parte corrigerent deinde extiterunt; nam patefacta iam librorum memoria complures ad emendandum carmen adtulerunt symbola. quorum e numero ante omnes cum honore commemorandi sunt Gustauus Meynckius, qui et in quaestionibus Valerianis Bonnae a. 1865 editis [I] et in dissertatione Musei Rhenani uol. XXII inserta [II] commenta egregia protulit haud pauca, et Philippus Wagnerus, qui ut ante Thilonis editionem in Philologi uol. XX [I] ita in censura illius [Fleckeis. annal. 1864; II], etsi interdum nimia uiolentia rem egit, quaedam tamen uitia optime sustulit. neque Hauptius [in Hermae uol. III. IV. VIII] et Maduigius [Aduers. II] inutiliter de Valerio disputauerunt. denique sua laude non fraudandus Loehbachius [in duobus gymnasii Antonnacensis programmatis]. omnium uero infelicissime, ut omnino in poetis latinis, ita in Argonauticis emendandis uersatus est C. Schenkelius, qui quae in editione sua e

Weidmannorum officina a. 1871 emissa in textu mutauerat ea commendare ac stabilire studuit in proprio libello cui inscripsit 'Studien zu den Argonautica des Val. Flaccus.'

Itaque cum restare uiderem ut tandem Argonautica detersis maculis talia fere qualia a poeta essent edita restituerentur, equidem uiam ab Heinsio optime olim initam ingredi nullus dubitaui. neque, si certa medela non esset in promptu, ad coniecturas dubias confugere et uiolentioribus interdum mutationibus uti sum ueritus. quod qui carminis corruptionem ingentem habent cognitam non uituperabunt. lectionis autem uarietatem adieci nullam, cum eis qui quid antiquitus traditum sit accurate cognoscere uelint selectus quem uocant apparatus criticus (qualem solum, nisi Thilonis copias expoliare uolebam, dare potui) nihil omnino prosit, ei autem qui legendo carmen gustaturi sint facile illo careant. itaque in eis quae iam secuntur pagellis tantummodo quibus locis a Thilone recesserim quam breuissime indicabo causis, nisi ubi ex re uisum est, non adiectis; has enim lectores attentos et poetarum latinorum gnaros facile deprehensuros esse ipsos confido.

I 11 *ueterumque faue ueneranda canenti facta uirum.* non perspicitur cur ueterum facta audiant 'ueneranda', cum praesertim Valerius alias plane diuerso modo de eis iudicet: cf. III 15 'tu mihi nunc causas infandaque proelia, Clio, pande uirum' et V 217—221. senserunt id anteriores critici reposueruntque 'memoranda'. scribendum potius 'uenerande'; cf. VIII 181 'meminique, o Tiphy, tuorum saxa per illa, pater, memini, uenerande, laborum' et auctor Culicis 29 'Octaui, uenerande, meis adlabere coeptis, sancte pater'.

13 *Solymo ac nigrantem* scripsi: *Solymo nigrantem* codd. asyndeto plane intolerabili. de 'ac' traiecto cf. VI 599 et VIII 400.

15 *delubraque centum* Hauptius, Herm. III 214: *delubraque genti* codd.

18 sqq. *neque enim Tyriis Cynosura carinis certior aut Grais Helice seruanda magistris, seu tu signa dabis seu te duce Graecia mittet et Sidon Nilusque rates.* ita fere codd. mirum autem est quam uiolentis remediis horum uersuum corruptelam tollere studuerint docti. optima autem eademque lenissima mutatione Gronouius [obs. I 18] dedit 'si tu signa dabis'. idem quod deinde 'si te duce' reposuit, id uero non laudamus. nam aperte ultima uerba opponuntur prioribus. itaque 'sed te duce' posui. postquam autem 'sed' in 'seu' abiit, paene consectarium erat ut etiam prius illud 'si' traheret labem.

39 *occupat et fictis dat uultum et pondera dictis.* iure optimo offenderunt docti homoioteleuto illo 'fictis dictis'. praeterea illud 'uultum et pondera' a latinitate suspectum est. itaque scripsi 'et ficti dat uultus pondera dictis'; cf. Manilius [V 452] 'frontisque ac uultus componit pondere mentes'. — 'et' addiderunt post 'uultus' uocis deprauationem.

41 'daque manum' Heinsius perprobabiliter.

49 *lacera adsiduis tumque* scripsi: *lacera adsiduis namque* V.

51 *ut pendere* scripsi: *uel pendere* V sine sensu. quod cum sentiret Maduigius, minus bene 'tu' reposuit.

58 sqq. *talibus hortatur iuuenem, propiorque iubenti conticuit, certus Scythico concurrere ponto Cyaneas, tantoque silet possessa dracone uellera.* post illa 'talibus hortatur iuuenem' admodum friget illud 'conticuit' tam nude positum. expectamus autem, ut ad 'silet', ita ad 'conticuit' additum esse obiectum quoddam. itaque, cum V praebeat 'certis', scripsi 'conticuit certas'. — 'Cyaneae concurrere certae' noto graecismo pro 'Cy. quae certe concurrent'; cf. Silius Italicus [XV 493] 'superari certior hostis'. — ceterum adnotatu est dignissimum, saepissime in V 'i' et 'a' uocales confusas esse; cf. I 17 'Tyrias— carinas'; 227 'ambige'; 429 'saluasque'; 619 'actus' 730 'sacri'. II 197 'adglomerit'. III 48 'oris'. IV

20 'silua'; 269 'trepida'; 702 'primis — oris'. V 411 'infrangitur'; 470 'moranti'; VII 102 'infida', alia.

63 *et dabat externo liuentia mella ueneno.* quidquid dicunt nonnulli, corrupta est uox 'externo'. lubet autem hic notare hominis cuiusdam imperitiam simul et coniectandi temeritatem. nuper enim Gustauus Hartelius [in ann. gymnas. Austriac. 1873 p. 144] confidenter 'ex tetro ueneno' reponendum ait. nimirum et a uocabulo 'taeter' ut optimum quemque poetam ita Valerium abstinuisse et illum praepositionis 'ex' usum Cypriano aequalibusque quam Valerio digniorem esse egregie ille nesciit. equidem omnino non uideo causam cur reicienda sit optima Eyssenhardtii coniectura 'interno'.

66 *scrutans tum* scripsi: *sectantum* V. nam cum olim 'sectans tum' coniecerim, hoc iam concedo Maduigio, sectandi uerbum non habere quaerendi notionem.

68 *currus et quos fren. drac. creditur* Hauptius [Herm. III 212]: *curru saeuos fren. drac. creditus.*

73 sq. *an socia Iunone et Pallade fretus armisona superet magis et freta iussa capessat.* ineptissimum est 'superet', quippe quod illud 'capessat' praecedere nequeat. neque uero ab Iasonis uoluntate pependit maria superare, id est, feliciter peruadere. scripsimus igitur 'speret magis'. nam sperandi uocabulum absolute positum habes apud Statium [silu. I 2, 78] et Iuuenalem [IV 57]. — 'magis' est nostrum 'uielmehr'; cf. quae dixi ad Sulpiciae u. 40.

89 *ictu* scripsi: *igni* V absurde.

90 *tingent* Vossius: *cingent* V.

99 *poscere quos reuehat rebusque in saecula tollat* reuectionis commemoratio hic plane importune fit. cum 're' et 'que' aliquotiens in libris mss. locum mutasse sat constet, dedi 'quosque uehat'. deinde Burmanno auctore 'in sidera tollat' reuocaui; cf. Verg. Aen. III 462 et Valerius IV 555.

105 malim 'laude canunt uisi'.

110 non recte offensus est Phil. Wagnerus [II p.

383] illo 'uelit ille quidem', quod ex Valerio excripsit Statius [Theb. VI 477].

130 *hic insperatos Tyrrheni tergore piscis.* ita Gronouii ex coniectura nunc scribunt, cum V 'spectes etenim' ita habeat ut litterae 'ctes etenim' manu secunda sint additae. quid V a prima manu habuerit, docent eius apographa M et P tum confecta, cum ille nondum correctoris expertus erat manum. itaque cum M 'sperata', P 'insperato' (ita ut 'in' additum et 'o' ex 'a' a m. sec. correctun sit) habeat, antiquitus 'hic sperata Tyrrheni' traditum esse dicemus. quam scripturam sanaui inserta uoce huic loco aptissima 'diu'.

132 *ipsa* addidi: om. V. 'illa' edd. ex C.

135 *nitidis* scripsi: *nudis* V languidissime. 'niueis' Hemsterhusius.

147 *adclinisque tapetis in mediis uacuo condit caput Hippasus auro.* haec uerba non uno nomine suspecta sunt. nam quod Heinsius ad illud 'in mediis' subintellegit 'Lapitharum et Centaurorum', acciperem si pugna non praecessisset. nunc cum alios fugae se dedisse, alios necatos esse paulo ante narratum sit, non potest ita intellegi illud 'in mediis'. quod cum neque cum uerbo praecedenti 'tapetis', quippe quod ab 'adclinis' uoce pendeat, coniungi queat, corruptum esse statuemus. latet autem in eo epitheton, nisi fallor, Hippasi. itaque indubitanter scripsi 'inmensus'. porro ineptum est 'uacuo auro', id quod egregie sensit Eyssenhardtius [mus. Rhen. XVII 379]. cuius rationibus hoc addo. Hippasum non prostratum in tapetis, sed adclinem tapetis, scil. parietinis, dici. itaque statuendum esset iocandi causa a Centauro quodam illius capiti uacuum poculum esse impositum. quod sane absurdissimum est. equidem, siquid noui Valerium meum, eum scripsisse affirmo 'inmensus uacua condit caput Hippasus aura', quibus uerbis inmane Centauri corpus egregie depingitur. fortasse tamen uituperandus est poeta quod num Hippasus ex

uulnere laborans an uero temulentus parieti se acclinauerit non accuratius enarrauit.

149 *haec quamquam miranda uiris stupet Aesone natus.* frustra haec uerba defendit Thilo [praef. p. XXXIII]. nam quod stupendi uerbo notionem 'adtonitum esse' subesse dicit, oblitus est Valerii usum dicendi. qui 'stupere ad' uel 'stup. in' dixit ad exprimendam eam quam Thilo h. l. agnouit notionem [cf. I 262; IV 712; V 375]; 'stupere aliquid' nihil nisi 'mirari' significat. quid autem tam dirum illa nauis pictura habuit ut eis adtonitus redderetur Iason? itaque nullus dubito quin librarii offucias fecerint poetae. qui non potuit nisi haec fere scribere: picturas illas licet pulcherrimas nihil plane curasse Iasonem utpote curis iactatum. emendaui itaque 'haec quamquam miranda nihil stupet Aesone natus'.

152 *num* Sabellicus: 'nunc' V.

156 *motanti* scripsi: *conanti* V.

174 *nec passus rex plura uirum. 'sat multa parato* eqs. non potest absurdius fingi illo 'sat multa'. nam aut una certa res aut omnia in nauigationem necessaria ut pararentur potuit iubere Acastus. et ut traditum 'multa' per se languidissimum est, ita addito illo 'sat' plane fit intolerabile. cum V tradat 'stat', Valerio reddidi 'uirumst, at'. deinde pro 'multa' id quod sententia flagitat 'cuncta' reposui.

183 *rapidos* scripsi: *auidos* V inepte.

199 *auet* codex Harlesii: *tamen V.*

206 *escendit* Heinsius: *aescendit* V.

213 *sedem* scripsi: *legem* V nimia breuitate; cf. V 538.

223 *quem circum uellera Martem aspicio?* rectissimo usus iudicio haec in suspicionem uocauit Meynckius [I p. 33 sq.]. cuius argumenta non credo fore ut quis refellat. eiusdem tamen coniecturam licet ingeniosam 'quod circa uellera monstrum' non possum probare propterea quod, cum Iasonis in impetrando uellere labor esset fere nullus,

eius rei a Mopso summas rerum uaticinato commemoratio fieri non potuit. non dubito quin uates bellum ex uellere aureo simul ac uirgine rapta inter Colchos et Graecos exortum paucis indicauerit. itaque scripsi: 'quem citum (uel 'excitum') uellere Martem aspicio'. nam quod nunc quidem participii 'citus' a forma 'cio' deriuati exemplum non suppetit, nihil curamus, cum inueniantur alia formae huius exempla haud pauca. ceterum cf. V 576 'tantis concita furoribus arma'.

226 *en* Aldina: *et* V.

227 *iamdudum minsas ambage ducemque terrificat.* ita fere V. et 'minsas' quidem recte in editionibus antiquis in 'Minyas' correctum est; sed ut lacunam explerent, uaria excogitauere docti. quod Heinsius, cui Thilo fere adstipulatus est, scripsit 'hac uates Minyas ambage', id neque ab externa neque uero ab interna probabilitate commendatur. neque enim addito illo 'uates' opus est, cum de Mopso sermonem esse ultro appareat. mihi intercidisse uidetur epitheton aliquod uocis 'ambage'. non puto autem reperiri posse quod et aptius sit et causam erroris melius declaret quam 'inuisa', certe facillime ante 'minsas' interlabi potuit.

230 *plenus fatis Phoeboque quieto.* de Idmone fatis pleno cum demum uu. 231—233 agatur, hic eius rei mentio praepostere fit. uerbis 'non pallore uiris, non ullo horrore comarum terribilis' oportet bina itidem membra opponantur quibus tranquillus pacatusque Idmonis status declaretur. itaque scripsi 'plenus pacis'. nam quod 'plenus' cum duplici casu coniungitur, in eo nemo prudens offendet; cf. Statius [silu. I 1, 15 sq.] 'iuuat ora tueri mixta notis belli placidamque gerentia pacem'; Ouidius [met. II 858] 'pacem uultus habet'.

233 *seu plenum certis interroget aera pinnis.* augures non aera, sed caelum interrogant. itaque pro 'interrogetera' unica syllaba duplicata scribendum est 'interroget etera', id est 'interroget aethera'. quod praeter loca a Burmanno adlata maxime comprobat Statius [silu. V 3,

181] 'praesagumque aethera certis auguribus', nisi quod hic ex Valerio pro 'auguribus' aperte restituendum est 'alitibus'.

242 *tantisque* Heinsius: *quantisque* V.

250 *hanc uero socii* ex V reduxi.

256 *ostendebat* M: *ostenderet* V.

265 *placitoque* Aldina, Heinsius: *placidoque* V.

274 sq. *Sol ruit et totum Minyis laetantibus undae diduxere diem* ex V restitui. solis occidentis lumen per mare spargitur. inde undas ipsas diem quasi diduxisse audacter sane Valerius fingit.

281 *mirantibus* Bentleius: *miserantibus* V. mirum est certissimam critici principis emendationem adhuc spretam esse. tum enim in itineris initio non erat cur miserarentur undae. an mali uenturi praesagae erant? nugae haec sunt. ceterum cf. Ouidius [am. II 11, 1] 'mirantibus aequoris undis' et Claudianus [in Eutr. II 164] 'mirantibus extulit undis'.

291 *rabido* scripsi: *rapido* V. 'uix credibile est etiam nunc magistros esse qui ut olim pueros doceant *rapidum* non esse celerem, sed rapacem' Lachmannus [Lucr. comm. p. 253] uerissime monuit.

293 *extentasque* Aldina: *extremasque* V. uide tabulas Campanas et emendationem istam plane necessariam esse credes.

302 *adstare* scripsi: *instare* V. sed astandi uerbum in talibus uisis nocturnis sollemne est.

306 *nunc* Kochius, ego: *dumque* V. — *tuto* Gronouius: *toto* V.

307 *incertumst* ego: *incertus* V.

308 *iam iam* ego: *iam nunc* V; cf. quae dixi de his uersibus in Fleckeiseni annal. 1872 p. 200.

319 *obruit* scripsi: *obruad* V; cf. ad I 58 adnotata. coniunctiuum quomodo tuearis non uideo.

331 *deficiam a Scythicum* scripsi: *deficiamus cithicum* V. deinde V hoc habet 'metuens potumque cretamque', quod in C et excerptis Parisinis ita est correctum [cf.

p. XI] 'pontumque polumque'. nullis autem artificiis umquam probabiliter explicabunt quomodo simplex illud 'polumque' in 'cretamque' potuerit deprauari. itaque hoc antiquitus traditum, illud uero ex qualicumque coniectura repositum esse pro certo habemus. equidem ex 'cretamque' recte elicuisse mihi uideor 'petrasque'. qua uoce post Ennium ex poetis usi sunt Statius [Theb. I 333] et Seneca [Herc. Oet. 808]; cf. Anal. Catull. p. 51.

347 *cedantque* P M a m. sec.: *cedamque* V.

389 *felixque* scripsi: *feleuis* V.

417 *et e clausis quem destinet Aeolus antris.* haec cum aperte sint deprauata, Vossius reposuit 'quam destinet Aeolus auris'. potuit leniore mutatione uerum restitui 'quem—austris'. nam austrum, ut alii poetae latini, ita Valerius pro quolibet uento posuit; cf. I 97 'inexpertos temptare parentibus austros' et II 52 'quantis, pro Iuppiter, austris restitimus'.

436 *hinc* edd. uet.: *hic* V.

443 *tuō* scripsi: *tuo* V inepte. cf. I 353 'laeuom'. IV 200 'saeuos'. IV 575 'ruont'.

445 frustra illud 'pendit' nimiae brachylogiae incusant Eyssenhardtius et Phil. Wagnerus; cf. IV 478 'scelerumque mihi nunc crimina pendi' et Lucanus [II 313] 'quidquid Romani meruerunt pendere mores'.

449 *panderet* (id est 'siccaret') scripsi: *penderet* V. 'perderet' edd. sine sensu. — ib. *mersos* Heinsius: *miseros* V. an 'madidos'?

457 *nec tibi* scripsi: *et tibi* V.

460 *ferit* Burmannus: *petit* V.

467 *condiderit* Heinsius: *perdiderit* V.

485 *ouans* Heinsius: *auens* V.

486 *horrentem in* Heinsius: *horrentem* V.

490 *quam* Burmannus: *cum* V. et est illud 'non aliter quam' ut Vergilio ita Valerio sollemnis locutio. sexcentiens autem 'cum' et 'quam' uoculae in codd. confusae.

491 *complexus* edd.: *compressus* codd. insolite.

493 *auerso* Aldina: *aduerso* codd.

494 *ut* V: *it* Eyssenhardtius.

501 sq. *una omnes gaudent superi uenturaque mundo tempora quaeque uias cernunt sibi crescere Parcae.* haec uerba cum uiri docti ex illa quam Valerius in transponenda copula 'que' aliquotiens sibi sumpsit libertate defenderent, operam oleumque perdidisse mihi uidentur. nam omnibus quae adtulerunt locis ita transposita est uox illa ut tamen scriptoris sententia facile perspiciatur. hic nemo nisi a Burmanno monitus intellegit hunc esse uerborum ordinem: 'una cum Ioue omnes superi gaudent et Parcae quae cernunt uentura mundo tempora et uias sibi crescere'. talem sententiam si poeta uoluit exprimere, non potuit id facere et obscurius et ineptius. nam unusquisque Romanus uerba sic ut nunc leguntur posita non potuit intellegere nisi ita quasi primum omnes dei, deinde tempora, tertio denique loco Parcae gaudia cepissent. ergo non integrum hunc locum aetatem tulisse apertum est. sed ex uariis quas proposuerunt coniecturis nulla ita comparata est ut ea poetae manus restituta uideatur. equidem, quotienscumque hunc locum legi, in eandem quam Thilo incidi suspicionem, nimirum in ipsa uocula 'mundo' latere corruptelae sedem. uidetur autem mihi Valerius, postquam omnes deos gauisos esse significauit, ea quibus maxima fuit laetandi causa numina nominatim adtulisse. quodnam igitur praeter Parcas numen debuit uentura tempora summopere laetari? Bellona, puto. et ad hanc paulo post Iuppiter dicit [u. 545] 'uia facta per undas perque hiemes, Bellona, tibi.' itaque scripsisse aio poetam 'uenturaque Enyo tempora'. iam recte illud 'uentura tempora' ἀπὸ κοινοῦ positum est iamque uoculae 'que' traiectio (pro 'Enyoque uentura tempora') conformis est ceteris exemplis Valerianis; cf. I 100, 103. II 224, 268 alia.

515 *ueris* Schraderus: *regum* V. an 'uerni'?

518 *auersis* Barthius: *aduersis* V.

524 *en teneros* scripsi: *et generos* V. quod inepte

defendunt locis qualia sunt Vergilii Aen. VII 98; 270 et XII 658.

528 sqq. *adfremit his quassatque caput qui uellera dono bellipotens sibi fixa uidet temptataque contra Pallas* eqs. magna hic inter doctos dissensio est utrum ante an post 'temptataque' sit interpungendum. nam cum iam multo ex tempore Mars uellera sibi fixa uidisset, addatur oportet id quod tum eis fieri uidit. sed si scribis 'sibi fixa uidet temptataque, contra' particula 'que' plane abundat. neque id simili Valerii loco defenditur ullo. quouis pignore contenderim a Valerio uenisse 'sibi fixa uidet tempta, actaque contra'. de uoce 'acta' cf. ex. gr. Maro [Aen. X 63] et Val. II 247.

535 *cum* Pius: *cur* V.

549 *iam* Aldina: *nam* V.

551 *damna* Aldina: *dona* V. quod qui εἰρωνικῶς (cf. Verg. Aen. X 881) dictum putant, neglegunt post illa 'gemitus irasque pares' id nullo modo fieri posse.

552 malim 'quot ad Troiam stantes hiberna Mycenas'; certe traditum 'flentes' admodum mirum est.

554 *ut* Heinsius: *et* V.

563 intacta reliqui quae tradita sunt 'me primum regia mundo — imposuit'. nam neque quae alii coniecerunt neque quod ipse olim proposui, ad persuadendum sunt apta.

537 malim 'emensus terras'.

581 *totidem* Aldina: *totiens* V. postquam in 'totidē' syllaba ultima ante 'demissa' intercidit, mutilum illud 'toti' crassa Minerua correxerunt.

582 sq. *nec scopulos aut antra minor iuxta altera tellus cernitur; illam Acamas habitat nudusque Pyragmon.* nullam fuisse alteram in uicinia terram minorem, quid nostrum interest scire? expectamus fere a Valerio expositum, non aeque periculosam fuisse alteram terram. lege 'minax iuxta'; cf. Maro [Aen. I 162] 'geminique minantur in caelum scopuli'. sed de scopulorum immanitate iam dixit poeta uu. 579—581; restat ut quonam

modo 'antra' fuerint minacia explicetur. itaque pro 'illam' legendum est 'illa'.

594 *cohibere* Heinsius; *prohibere* V.

600 *bello* scripsi: *uelo* V ineptissime. illud 'bellum' saepe Valerius pro 'manus armata' posuit; cf. I 551 sq. VII 627. VIII 138; 427.

606 malim 'iam tu hominum'.

609 *ualido contortam* edd.: *ualidam contortam* V.

637 *aspectu in misero uotis* scripsi: *aspectu in misero tota* V. Maduigius 'asp. uota in misero' proposuit.

649 *iam* edd.: *tam* V.

653 malim 'madido grauis aura sinu'.

662 *Salmoneus, nondum ille furens, cum fingeret alti quadrifida trabe tela Iouis.* non possunt haec per latinitatem aliter intellegi quam Salmonea tum cum Iouem aemularetur nondum furentem fuisse. itaque scribendum esset 'nondum ille furens qui (uel 'ut') fingeret', nisi alterum subesset incommodum. Iouis enim fulmen non quadrifidum, sed trifidum fuit. parum autem credibile est Salmonea adeo mentis expertem a Valerio fingi, ut uel in insignibus Ioue maiorem se gestaret. genuinum esse puto 'nondum ille furens tum, fingeret alti qui trifida trabe tela Iouis'. — quod reposui 'qui' firmatur loco Vergiliano [Aen. VI 590] 'demens qui nimbos et non imitabile fulmen — simularet'.

671 *ut superum sic staret opus.* quod cum a grammatica ratione non possit stare, dedi 'sic constet'. nam ubi 'c̄' post 'sic intercidit, ex 'stet' metri causa fecere 'staret'. — 'necessum' deinde scripsi, cum quod V praebet 'uicissim' non possit coniungi cum 'habet', nihili autem sit quod Schottus proposuit 'pontus auet'.

678 *pascet* Pius: *pascit* V.

680 *tantus nostras condere per urbes.* neque 'tantus' quo referatur habet neque ex eo quod V praebet 'concede' recte Heinsius fecit 'condere'. nam 'deum condere' pro 'deo statuam ponere' ab omni latinitate abhorret. itaque reposui 'sanctus nostrasque colere per urbes'.

681 *sequuntur* Aldina: *sequentum* V.

699 *futura* scripsi: *futuris* V. ex 'futura' primum 'futuri' (cf. ad I 58), deinde 'futuris' factum est, ut IV 20 pro 'siluis' in V legitur 'silua'.

702 *famuli* scripsi: *animi* V.

724 *casusque pares* scripsi: *casusque parens* V.

744 *factis* scripsi: *fatis* V.

749 *quin rapis hanc animam et famulos citus effugis artus.* carent haec sensu idoneo. nam quod Pius uocem 'famulos' explicat 'seruientes corporeis perturbationibus', eiusmodi sententia quam maxime ab hoc quidem loco aliena est neque antiquae cogitandi rationi conuenit, ut rectissime monuit Eyssenhardtius [l. l. p. 383]. Burmannus autem qui 'famulos artus' dicit esse 'qui Peliae famulabuntur', oblitus est, ut alia mittam, Aesona non famulaturum, sed interficiendum fuisse. sed ut mendum, quod uersus ille procul dubio contraxit, remouerent, parum probabilia protulerunt docti. restitui 'famulos citus effugis ictus', id est, famulorum ictus, ut simillime habes II 268 'hederis famularibus', Ouid. am. II 7, 21 'Venus famula'; Lucan. IV 207 'dextrae famulae'. — hic quoque mendum prouenit ex litterarum 'i' et 'a' confusione; simillime u. 619 ex 'ictus' in V 'actus', deinde in P 'arctus' factum est.

753 *furor* scripsi: *fragor* V, quod praue et sine exemplo pro 'fama' positum autumant.

755 'uestemque penusque sacerdos' Maduigius.

757 *quasi* scripsi: *quam* V. 'ceu' Burmannus. saepissime 'quam' et 'quasi' in codd. confusa. — *cunctatur* Thilo: *cunctatus* V.

758 *rictumque gemens* Columbus: *rictuque genas* V, quod male defendit Thilo proleg. p. XIX.

768 *quae fata* Pius: *quo fata* V ex priore 'quo fine'.

De uersibus 779—784 saepe mihi cogitanti semper tutissimum est uisum redire ad Thilonis sententiam ab ipso postea nimia quadam timiditate spretam qua uu. 779 sq. Valerio abiudicauit, 781—784 traiecit post

u. 816. uidentur autem illi additi ab homine quodam qui unde taurus ille tam subito apparuerit paucis uoluit explicatum. interpolatorem utique produnt illa 'gentis de more nefandae' praue a nonnullis defensa.

789 *consiliis* Phil. Wagnerus I p. 630: *conciliis* V.

797 *meriti* Heinsius: *meritis* V.

808 *incognita* Aldina: *incondita* V.

810 *non Marte nec annis* scripsi: *non Marte nec armis* V nimia tautologia.

811 *praedo* scripsi: *precor* V sine sensu. admodum praedonis uocabulo delectatus est Valerius.

812 *quin—quin* C: *quae—quae* V. — *cura* Phil. Wagnerus I p. 631: *cara* V.

815 *iunctae* scripsi: *cunctae* V.

782 *Auerno* scripsi: *retro* V. 'rite' Hirschwaelderus.

822 *peste* Maduigius: *ueste* V.

833 *hic geminae aeternum portae*. suo iure Phil. Wagnerus [II p. 406] 'aeternum' illud a Valerio scriptum negauit. non recte autem 'alternant' reposuit, cum talis uerbi 'alternare' usus nullis possit stabiliri exemplis. neque melius se habet quod excogitauit Ludouicus Ieepius [ind. philol. V p. 150] 'infernum'; quod cum 'inferna' uocis genetiuum uult esse, neglexit poetarum latinorum sermonem; cf. L. Muellerus [d. r. m. p. 378, 384]. itaque, dum melius praesto erit inuentum, retineo quod olim proposui 'geminae numero portae'; sic certe Ausonius [p. 60 ed. Bip.] 'et geminas numero portas' loci nostri fortasse non immemor, quamquam etiam Vergilius [VII 607] 'sunt geminae belli portae' similiter dixit.

848 sq. *tum porta quanta sinistra poena docet maneat Pelian, quo limine monstrat.* uerba 'quo limine' post illud 'porta sinistra' plane intolerabilia sunt. secutus est autem Valerius hoc loco Vergilii descriptionem similem [Aen. VI 548 sqq.], ex quo [565] etiam illud 'poena docet' repetitum est. itaque reposui 'quod limine monstrum'; intellegitur enim Tisiphone, de qua post poenarum descriptionem haec habet Maro [uu. 574 sq.] 'cernis

custodia qualis uestibulo sedeat? facies quae limina seruet?' minus enim placet quod itidem in mentem uenit 'quae (scil. poena) limine (scil. maneat) monstrat'.

851 *et contra* scripsi: *et loca et* V sine sensu.

II 16 'uetus ecce deum' eqs. Meynckius [I p. 34 sq.] non male coniecit. sed illud 'deum' Valerius, ni fallor, pariter ad 'metus' et ad 'bello' pertinere uoluit.

19 'quos scopulis saxisque parens' idem ibid.

53 *quanta quotiens et Palladis arte.* errant qui illud pro 'quanta et quotiens' positum putant. nusquam enim 'et' traicitur, si singula uocabula iunguntur, sed tantum in integris enuntiatis copulandis. puto poetam dedisse 'en Palladis'. nam de coniunctis 'quanta quotiens' cf. Peerlkampius [Hor. III 19, 7].

61 *mens stat* Heinsius: *monstrant* V.

62 *talis* scripsi: *tantus* V.

70 'et amico robora Baccho' Meynckius [I p. 37].

72 *iamque sub Eoae dubios Atlantidis ignes albet ager.* non potest 'sub ignes', id est paulo ante solem orientem albere ager, sed ipsa Aurora iam exorta eum facit albentem. neque quo iure Aurora 'Atlantis' uocetur scio. V 'altantidis' exhibet. scribe 'sub Eoae dubio Pallantidis igne'; cf. Ouidius [met. XV 700]. — et 'Pallantidis' restituendum esse Maduigius quoque agnouit.

79 *dilecta fauores* scripsi: *defleta labores* V inepte; neque enim unica uirorum Lemniacorum caedes a poeta uocari potest 'uarii labores', ut mittam eam rem tangi uerbis quae sequuntur 'nec te furiis et crimine matrum'. — 'dilecta' iam Thilo inuenerat; cf. Hor. od. I 30, 2.

94 *rursus* scripsi: *rudici* V *reduci* M P.

102 sq. *neque enim alma uideri iam tum ea cum reti crinem subnectitur auro.* foede haec uerba corrupta. nam et ex uerbis 'iam tum' alterutra abundat et illud 'cum reti' intellectum habet nullum. itaque cum uox 'alma' indigere addito quodam mihi uideretur, pro 'iam tum' rescripsi 'uultum'; deinde adsumpto quod apographa

nonnulla pro 'reti' exhibent 'tereti' restitui 'nec tereti'. summopere autem gauisus sum cum has emendationes olim factas confirmatas uiderem loco Statiano [Theb. V 62] aperte non sine recordatione Valerii scripto, ubi Venus in Lemnon descendens 'nec uultu nec crine prior' audit.

107 *quo* Burmannus: *qui* V.

111 *his* (scil. nuribus) scripsi: *et* V. 'en barbara uestis et torques, insigne ducis' Meynckius [I p. 37]. — quod Valerius torques uocat 'insigne loci', mihi semper adhiberi posse est uisum ad emendandum Horatium [od. III 6. 12]: 'et adiecisse praedam torquibus indigenis renidet'. nam id quidem egregie sensit Peerlkampius perlanguidam esse traditam lectionem 'torquibus exiguis'.

121 *augentem* scripsi: *audentem* V. 'auditam' Thilo coniecit.

133 *rabidas* Bononiensis: *rapidas* V.

136 *ad* Carrion: *ac* V.

146 *stimulatur* scripsi: *famulatur* V.

151 *aliis* Heinsius: *tales* V; cf. Meynckius I p. 32.

160 *derepta* Vossius: *directa* V.

181 *aufugiens* scripsi: *aut fugiens* V.

191 *funestaque* Schenkelius: *festinaque* V. 'infestaque' Marklandus, Schraderus, alii.

201 *pulsus* Peerlkampius: *primus* V.

202 *pauet* Hauptius [Herm. VIII p. 180]: *palus* V.

207 malim 'ut prima boatu'.

213 *adrectaque coma* scripsi: *adrectasque comas* V. 'adrectisque comis' Peerlkampius.

215 *et cunctantibus inuenit enses.* uox 'inuenit' cum aperte nihili sit, Heinsius 'ingerit' reposuit. sed nimis hoc ambiguum est; cf. VI 230. itaque reposueram 'inserit ensem' propter apertam Statii imitationem, apud quem [Theb. V 230] in eadem historia Venus 'adstitit impellitque minis atque inserit ensem', cum ex Harlesii adnotatione discerem ita iam Herelium [epist. crit. p. 69] coniecisse.

219 *cartas* scripsi: *noctes* V. 'uoces' Marklandus.

220 *artus* Meynckius II 363: *aditus* V.

221 sqq. *pars ut erant dapibus uinoque soporos*, *pars conferre manus etiam magnisque paratae cum facibus, quosdam insomnes et cuncta tuentes.* non extat in toto Valerii carmine locus foedius corruptus. nam prorsus inepte hic feminae faces gessisse narrantur, quippe quibus enses a Venere datos esse e u. 215 sciamus. praeterea cur faces illae audiunt 'magnae'? quid uocula 'etiam' sibi uult? sed ut haec quamquam intoleranda patienter feramus, plane abundat illud 'quosdam', id quod uel Thilo agnouit [praef. p. XXXIV]. nihil autem ad remouendas has difficultates proficiemus litterulas mutando. nam si Heinsium et Phil. Wagnerum [II p. 395] secuti scripserimus 'paratos', prauissime ei qui manus conferre sunt parati distinguuntur ab insomnibus cunctaque uidentibus, cum potius insomnes arma sumpsisse dicendi sint. itaque sic quoque 'quosdam' uox non haberet explicationem. equidem agnouisse mihi sum uisus interpolatoris cuiusdam manum, qui, cum haec antiquitus tradita inuenisset 'pars ut erant dapibus uinoque soporos pars insomnes et cuncta tuentes', locum aperte lacunosum proprio Marte suppleuerit. iam si uerba illa accuratius intuemur, facile quale fere remedium locus ille desideret intellegimus. nam in illis 'pars ut erant dap. uir. soporos' uerba 'ut erant' plane praeter necessitatem addita sunt. quae tum demum habent locum, si restitues 'sopori' sequeturque uocabulum quo uirorum Lemniacorum status accuratius describitur. hinc traditum illud 'soporos' in duo uerba dirimendum est. si leges 'pars, ut erant dapibus uinoque sopori, ignaros, pars insomnes et cuncta tuentes', genuinam, ni uehementer fallor, Valerii manum restitueris. qui hic quoque Maronem [IX 345] secutus est: 'Herbesumque subit Rhoetumque Abarimque ignaros, Rhoetum uigilantem et cuncta uidentem'.

233 *anhelo* Heinsius: *anhela* V. an 'aperta'?

236 *adstantque domos* scripsi: *adduntque domos* V.

— post haec uerba aperte intercidit uersus. nam cum pars uirorum effugere uoluisse dicatur, quid alteri parti factum sit scire cupimus. hinc suppleui 'pars inde uirorum consumpta in somno flammis'. nam librarius a priore 'pars' ad alterum aberrauit oculis.

243 *orsa* Heinsius: *ora* V. — *furentis* scripsi: *ruentis* V.

250 *laeti* scripsi: *laesi* V. 'saeui' Meynckius I p. 38.

259 *tholus* Fr. Jacobsius [addit. animaduers. in Athenaei Deipnosoph. p. 42]: *chorus* V, quod nuper inepte defendit Schenkelius [stud. p. 97].

270 *elatus* Heinsius: *uelatus* V.

271 *in niuea* scripsi: *niuea* V.

280 *occulerat* ex V restitui; cf. Phil. Wagnerus II p. 390.

post u. 283 unius uersus lacunam indicaui. uiri docti cum u. 284 traditum 'et' in 'at' uel 'sed' uel 'est' mutarent, non amouerunt nimiam qua locus laborat breuitatem.

294 *heu serum* ex V restitui.

317 *te anxia* ego, *Ceto* Heinsius: *maxima laetae* V.

318 *Phariis fert* Heinsius: *pharii se* V.

319 *uexisse suam iunctis* scripsi: *rexissuiasiniunctis* V; 'rexisse uias iunctis' edd. inepte. nam quod Ceto et Proteus olim ad insulam Lemnon iter rexerunt, quid inde de Polyxus origine coniectari potuit?

320 *haec imis* scripsi: *saepimis* V (praecedit 's').

322 *dextera* addidi: om. V.

323 *melior* Heinsius: *leuior* V.

337 *ob sacrum* scripsi: *hoc factum* V. ceterum num latine possit dici 'tacet fulmen' pro eo quod est 'tacet sonitus ex fulminibus cudendis oriens', de hac re admodum dubito. puto Valerium dedisse 'taceat iam numen in antro'.

338 *tum* scripsi: *cum* V.

352 *quo fata* Heinsius: *quae fata* V.

359 *unoque dei Pangaea sub ictu Gargaraque et*

maesti steterunt formidine luci. prauissime additur 'et maesti luci', cum quae in Pangaeis et Gargaris erant nemora formidine stetisse Valerius fingat. V exhibet 'maestis et erant', unde litterarum 'st' et 's' transpositione facta 'maesi steterant' euadit. et pro 'steterant' quidem recte Pius rescripsit 'steterunt'; pro 'maesi' autem nos dedimus 'Moesi'.

369 *dum metus* scripsi: *qui metus* V. 'quem metus' inepte edd., cum non de uno Thespiade, sed de omnibus Minyis agatur.

387 *pergula alit* scripsi: *terra iuuat* V. — *breuis in flexus piger angitur orbis* Withofius: *breuis in laeuos piger angitur orbes* codd.

394 *est* scripsi: *et* codd. 'it' edd.

412 *uiridis c. h. late* Meynckius I. p. 48 sq.: *uiridis c. h. tela* V.

413 *mediis refugit pater anxius umbris.* Thoantis in silua latibulum iam satis superque uerbis antecedentibus 'uiridis circum horrida late silua tremit' indicatum est neque hic, ubi fastigia rerum enarrantur, iterum habet locum. deinde, si hoc uoluit, Valerius aut 'in medias refugit pater umbras' aut 'mediis latitat pater umbris' scribere debuit. denique desideramus Thoantis super mare fugae commemorationem. hinc pro 'umbris' rescripsi 'undis'; qua emendatione recepta et illud 'anxius' melius intellegitur (cf. u. 300 'ille procul trunca fugit anxius alno') et aptus ad Idae commemorationem fit transitus.

414 *pars et frondosae raptus expresserat Idae inlustremque fugam pueri.* hic primum uocula 'pars', quantum equidem uideo, explicationem habet nullam. reposui 'contra'; qua uoce in similibus descriptionibus usi Vergilius [Aen. VI 23] et ipse Valerius [I 137]. deinde uocis 'raptus' corruptelam euicit Eyssenhardtius [l. l. p. 385]. sed propius ad litteras traditas quam Eyssenhardtianum 'saltus' accedit id quod mihi in mentem uenit 'tractus'.

439 *uati Samothraca* Schraderus: *uates amothraca* V.

440 *uale* Schraderus: *mane* V.

448 *locat trito* Heinsius: *leuat tracto* V.

450 *obtendit* Maduigius: *ostendit* V.

452 *attigit* edd.: *accidit* V.

453 *flebilis ut scopulis* scripsi: *flebili succedens* V.

454 *dubiumque* scripsi: *uacuumque* V inepte.

464 *umentia* scripsi: *surgentia* V. quoties mare uel leniter mouebatur, uirgo, utpote beluam appropinquare rata, lacrimas fudit.

465 sqq. *exanimum ueluti multa tamen arte coactum maeret ebur Pariusue notas et nomina sumit cum lapis.* mirum est neminem interpretum haec ex Vergilii [Aen. I 592 sq.] imitatione scripta esse animaduertisse. sed eo locus Vergilianus a Valeriano differt quod illic id quod fit, hic quod iam factum est designatur. nam Hercules uirginem in rupe pendentem tamquam operam aliquam artificis manu factam miratur. sed in hac comparatione claudicat primum uox 'tamen'. nam talis oppositio 'quamuis multa arte tamen coactum est ebur' prorsus absona est. lege 'tandem', quo uocabulo artificis labor adsiduus egregie exprimitur. deinde pro 'sumit' necessario scribendum est 'sumsit', propterea quod de re iam facta agitur.

469 *sors* Heinsius: *mors* V.

472 pro 'frequentes' malim 'recentes'; cf. V 455.

477 *tum* Phil. Wagnerus I p. 634: *cum* V.

479 *molibus* scripsi: *monibus* V.

493 *uasti* Heinsius: *capti* V.

519 *unda* scripsi: *umbra* V. — *inde* scripsi: *idem* V.

520 *uadis* Beckius: *rates* V. — *pronae atque* scripsi: *pronaeque* V. — *puppes* Gronouius: *turres* V.

526 malim 'et pallescens urere uirgo'; cf. qui Valerio obuersatus est Vergilius [XII 666 sqq.]

534 *ualidos* scripsi: *uastos* V.

550 *emersa* Heinsius: *emissa* V.

post u. 565 sine iusta causa lacunam statuit Thilo.

567 *tacitosque* Heinsius: *tacitusque* V.

569 *immolet ereptaque luat responsa pharetra.* per latinitatem 'luere responsa' nil significat nisi 'poenas dare pro responsis', quod hic absurdum est. ueri uestigium seruauit V 'eraptaque' exhibens. lege 'et rapta ludat responsa'.

571 *auertere* Gronouius: *uertere* V.

576 malim 'tunc ultro plura'.

580 sq. *et ueteris tumulos praelabitur Ili Dardaniumque patrem.* nullo modo uocabulum quale est 'ratis' cogitatione adsumi potest; id quod bene sensit Peerlkampius [ad Verg. Aen. I 257]. postquam autem genuinum 'tumulus' sollemni illa litterarum 'u' et 'o' confusione in 'tumulos' abiit, sequebatur ut nominatiuum 'Dardaniusque pater' in accusatiuum mutarent. simillime alicubi corruptus est Fronto, ut docui in Fleckeiseni annal. a. 1872 p. 634.

593 *domu* scripsi: *domus* V. 'domo' Heinsius uoluit; sed datiui 'domo' non inueni apud poetas latinos exemplum; nam etiam apud Horatium [epist. I 10, 13] restituendum 'domu'.

620 *Taurus* Withofius: *Ianus* V.

626 *gestamina* scripsi: *uelamina* V. — dicuntur statuae templo impositae lateque conspicuae.

641 *abdita* scripsi: *ardua* V.

642 *nec loca* Burmannus: *longaque* V. — pro 'iam' non male Heinsius 'tam' scripsit.

659 *aura* scripsi: *ira* V.

III 9 *oneratque superbis* Aldina: om. V.

11 *dederat picto et* Thilo: *dabat et picto* V.

13 *phaleras* Heinsius: *pateras* V.

25 *tunc* Aldina: *nunc* V.

33 *prima* scripsi: *prona* V. sed 'prona sidera' sunt cadentia; parum autem credibile est sub nouam lucem Argonautarum reditum pugnamque locum habuisse.

31 *Procnesson* ex V restitui; cf. Fleckeisenus in annal. suis a. 1872 p. 576.

35 *et te iam* M a. m. sec: *ecce iam* V.

39 *at qui* Phil. Wagnerus I p. 635: *atque* V.

49 *latet* scripsi: *patet* V.

65 *aegide* Heinsius: *aethere* V.

55 *tacitis* Heinsius: *tantis* V.

56 *illa* (scil. uox) scripsi: *ille* V.

63 *hinc ciet aere* scripsi: *indiciere* V. expressus est Maro [VI 165] 'aere ciere uiros'.

76 'uox peruigil armis' Maduigius sublato lacunae signo.

85 *sanguineū* scripsi: *sanginae* V; cf. Aen. XII 322.

121 quamquam retinui Bentlei coniecturam a Thilone receptam, tamen mihi pro certo est, latere aliud quid sub litteris traditis 'in quo omen masere ministri'. et partem quidem ueri repperisse mihi uideor 'inque omen'; cf. Vergilius [XII 854]; 'masere' emendent feliciores.

125 *urbe* V: *arce* C.

133 *tentoque* scripsi: *totusque* V.

134 *aduersa—flamma* V, corr. Heinsius.

136 *comantem* scripsi: *comanti* V inepte. credas siluestrem aliquem hominem uidere. fax corpore superlapso comas spargit.

141 *dissecuit* Sabellicus: *disiecit* V.

143 *cadauere* scripsi: *cadauera* V. sed opima cadauera nulla sunt. et, nisi antiquitus 'cadauere' scriptum sumis, numquam quomodo 'Nestor' in 'nostro' sit deprauatum intelleges.

150 *natantia* Heinsius: *labantia codd.*

162 *disicit* restitui ex eo quod M (nam V uu. 146—185 omittit) praebet 'disicet'. non enim recte de hoc loco nuperrime egit O. Ribbeckius [comic. lat. fr. praef. p. XIV]. nam unum aliquam dissicere, id est in binas partes diuidere, recte dicitur; agmina dissipantur in omnes regiones.

169 *en duc* scripsi: *et nunc* codd. cf. ex. gr. Nazarii paneg. [p. 233, 3 ed. meae] 'donum noctis duceres quod' eqs.

170 *memorabile* Bulaeus: *mirabile* codd.

175 *fidem* Heinsius: *diem* codd.

181 *deseris heu* Heinsius: *desere nunc* codd.

223 *ausus* (uel 'actus') scripsi: *auditus* V.

227 *remersit* scripsi: *remensa* V. 'remersat' Maduigius. at praesens tempus nullum hic locum habet.

228 malim 'Eumenidum chorus'.

230 *uirtusque* Heinsius: *uirtute* V.

233 *placet atque* Peerlkampius: *placeatque* V.

278 *prensant* cod. Burmanni: *prensat* V.

284 sq. *et cuspidis ictus Aesoniae.* ita V tradit. sed enim cuspis Aesonia non potest alia esse quam ab Aesone derecta. accedit ad augendam suspicionem quod Valerio hic quoque obuersatus est Maro, apud quem [VII 756] 'Dardaniae medicari cuspidis ictus' et [XI 40 sq.] 'uulnus cuspidis Ausoniae' legitur. itaque cum sat mihi constet librarium archetypi aliquando 'Haemonius' et 'Aesonius' permutasse (cuius rei exemplum extra dubitationom positum praebet VII 17), rescripsi 'cuspidis ictus Haemoniae'.

222 *iubar. heu* Thilo: *iuuarint* V.

295 *talisne* Heinsius: *talisue* V.

298 *a! malus* addidi: om. V.

328 'quin te thalamis' Schenkelius coniecit. sed facillime, ni fallor, ex u. 327 suppletur illud 'te'.

335 *pecudesque* Loehbachius [II p. 8]: *pecudumque* V ex praecedente 'canumque'.

336 *funereae: fert* (uel 'dat') scripsi: *funereaeque* V.

346 *parenti* Maduigius: *parentis* V.

355 *repellat* scripsi: *refellat* V.

389 *suis* Peerlkampius: *suos* V.

392 malim 'fors scaeua'.

411 *accenderit* Burmannus: *ascenderit* V.

412 *adhibe* M a m. sec.: *adhibere* V. illud omnino

necessarium est uel ob apertam imitationem Vergilii [VIII 56] 'hos castris adhibe socios'.

416 malim 'placitis'.

420 *auersis* scripsi: *aduersis* V.

430 malim 'ast Argoa manus'.

440 *tergora* scripsi: *pectora* V. — *partim* Aldina: *partem* V.

444 *numerum* Withofius: *nemorumque* V.

467 *maria* scripsi: *nemora* V.

469 *tentat* scripsi: *tend* V ita ut quae sequuntur litterae nunc legi nequeant.

473 *fragor* scripsi: *labor* V inepte.

474 *retro* scripsi: *remo* V.

481 *ardentior* scripsi: *andentior* V, in quo saepe 'n' et 'r' litterae confusae. de producta uoculae 'Phoebus' ultima cf. II 225 'metūs adeo', III 234 'sanguīs exuberet', VI 152 'saeuūs honor', VI 305 'genitōr inquit', VI 572 'breuibūs ereptus'.

483 *euro* Maserius: *uiro* V.

500 *aethere* Francius: *aequore* V.

503 *moras* Burmannus: *nefas* V.

506 *astusque* edd.: *aestusque* V.

517 *debuerim* scripsi: *debueram* V.

524 *stricta et corytus* Reinesius: *et stricta myrtus* V.

527 *pulsa* M: *plausa* V.

537 *carus* scripsi: *clarus* V inepte. — *montesque* scripsi: *fontesque* V.

558 *quasi* scripsi: *sic* V. 'ceu' Heinsius. syllaba 'qua' intercidit post 'uaga', dein ex 'si' factum 'sic'.

560 *nil umbra comaeque turbauitque sonus* eqs. Hylae somnum (nam u. 557 'procumbere pro 'obdormiscere' positum est, ut etiam IV 20 et Verg. VIII 30) quonam modo turbauit siluarum umbra? reposui 'nil unda'. iam enim recte primum aquae labentis, deinde frondis siluestris sibilus commemoratur.

591 *discurrit* scripsi: *decurrit* V.

593 *uiri* Peerlkampius: *uiris* V.

595 *totas* scripsi: *notas* V.

599 'moraest' malim, cum 'moraes' sit in V.

613 *orsis* scripsi: *ausus* V inepte. quid enim periculi subiit Tiphys socios uerbis increpans? 'orsa' pro eo quod est 'uerba' poni uel pueris notum est.

622 *haec tum* scripsi: *nedum* V.

628 *dixerat at* Burmannus: *dixerat et* V. de formularum 'dixit et', 'dixit at' similiumque discrimine alias copiosius agam. — *erecta* scripsi: *freta* V absurde. non obstat autem emendationi nostrae quod quarto abhinc uersu iterum 'erigit' legitur. hanc enim certam apud poetas latinos regulam inueniri, ut tertio quoque uersu idem uocabulum tuto liceat repetere, alibi significaui. — ceterum id quod est 'studiis' non recte de factionibus intellexere.

638 *iā iurgia* scripsi: *iurgia* V. illam uoculae 'iam' iterationem ualde adamat poeta noster.

642 *ferat* scripsi: *gemens* V ex glossa (quae genuinam lectionem expulit), cum librarius illud 'sed socio quocumque' nimia breuitate dictum putaret.

646 *potioribus ille deteriora fouens.* rectissimo iudicio hanc librorum scripturam in suspicionem uocauit Eyssenhardtius. nam Thilo cum 'potioribus' pro ablatiuo quem grammatici uocant comparationis sumeret, oblitus est nullo modo tum carere nos posse addito illo 'quam'; quod habes eo quem ille contulit loco [VII 428]; cf. et Reisigii praelect. § 227 ibique Haasius. itaque eram cum, ut quocumque modo traditam lectionem defenderem, 'potioribus' dandi casu, quem uocant incommodi (= contra potiores), positum putarem. quod quam parum feliciter excogitarim, mox perspexi. nam fouendi uerbum, ut eius fert natura, non potest iungi cum datiuo nisi ita ut aliquid in alicuius gratiam foueri significetur. itaque, cum Eyssenhardti inuentum 'potior quibus' male se habeat, sine cunctatione reposui 'pro moribus'.

664 *pax* Heinsius: *fax* V.

670 *et ego et quocumque uoces qua tegmina ferro*

plura metam. corruptissimis his uerbis primum ita medendum est ut auctore Maduigio reponatur id quod et mihi olim in mentem uenerat 'en ego eo'. deinde pro 'uoces' non uideo quid aptius sit quam 'uoles'. porro ex 'tegmina' recte Heinsius elicuit 'agmina'. uocem autem 'qua' frustra adhuc temptarunt docti; ea enim duplicata legendum est 'quaqua'. denique illud 'plura' traxit corruptelam, cum nimiae sit arrogantiae plura quam Herculem agmina se straturum esse gloriari. litterarum transpositione facta scripsi 'quaqua agmina ferro rupta metam'; sic autem Maro [XII 683] rapido cursu media agmina rumpit'.

681 *solū* scripsi: *soli* V.

700 *prementibus* scripsi: *petentibus* V; cf. V 73.

703 *iuxta* scripsi: *uului* V.

732 *iacet* V: *tacet* Burmannus. — *fluctibus* Vossius: *flatibus* V.

734 *parenti* ex V reuocaui; cf. Dracontii Hylas in fine.

736 *solisque negat decedere siluis.* non uideo cur Hercules ex siluis desolatis decedere noluerit. lege 'solumque', id est, sine Hyla.

737 sq. *non aliter gemitu quondam lea prolis ademptae terga dedit. sed et inde uiis* eqs. haec uerba deprauata non recte adgressi sunt uiri docti. ante omnia enim remouenda est uox 'dedit', quae neque ob sequentia tempora praesentia locum habet neque uero a sententia. quid enim? num, postquam gemitus dedit, in uiis sedet lea? putes eam, dum sedet, querelas edere. quamquam nec hoc rectum esset. nam circumcursare omniaque perquirere loca solent matres fetibus orbatae. itaque cum lea cum Hercule post Hylan frustra quaesitum tandem redeunte comparetur, scribendum est 'redit'; quam notionem aptissime sequitur illud 'sedet *inde* uiis'. deinde pro 'terga' cum Heinsio reposui 'aegra'; cf. IV 46. et facillime ex 'adempte egra' oriri potuit lectio tradita.

IV 19 *premens* scripsi: *ferens* V.

24 *frondibus in croceis et iniquae munere nymphae.* quid 'et' hic sibi uelit mente non assequor, cum illud 'munere' per appositionem ad 'frond. in croceis' accedere debeat. dedi 'inimicae munere'. nam cum 'inimicae' in 'iniquae' deprauatum esset, necessario 'et' inserebant. cf. II 224 'inimica diua'.

26 *haec sedes* scripsi: *haec fatis* V. 'heu fatis' Doruillius.

28 sq. *et iam mihi lumina caeli conciliat iungitque toros et fontis honores.* illud 'lumina' siue 'limina caeli' plane idem ualet atque id quod praecedit 'in arces Iouis accessus'. lege 'numina caeli'; nam expressus est Vergilius [Aen. I 78] 'tu sceptra Iouemque concilias'. — deinde 'frontis honores' reposui; quamquam cum 'toros' uox in V desit, non male Meynckius [I p. 40] coniecit 'iungit socios et fontis honores', coll. Ouid. met. XIII 949.

48 *uicta* Heinsius: *icta* V.

65 *fontes* Nodellius (cf. u. 71): *montes* V.

98 *at* scripsi: *et* V.

121 *perdere* scripsi: *pergere* V, quod locis plane alienis defendunt.

125 *ultra* edd.: *ultro* V.

130 *spreture* scripsi: *preme dure* V.

138 *patriae* M m. sec.: *patris* V.

140 *is* scripsi: *es* V.

153 *tantum* Burmannus: *tandem* V.

159 malim 'externas fato delatus ad oras'.

161 *nauemque* scripsi: *nomenque* V.

170 *quando* Schraderus: *frando* V.

175 *durent si* scripsi: *dura sic* V.

179 *die* Peerlkampius: *deum* V.

180 *fremibunda* Heinsius: *remibunda* V.

181 *hic* Aldina: *hinc* V.

201 *taciti* ex V restitui.

213 ante 209 posuit Schenkelius. — *en* inserui: om. V; cf. II 336.

212 *remeent* Bononiensis: *remeant* V.

218 *ne ferte preces* ex V restitui.

224 *Nelidaeque* Heinsius: *Nelidesque* V.

228 *ad* Meynckius [I 41 sq.]: *aut* V.

229 *rapitur* Meynckius [ibid.]: *labitur* V; cf. Statius [silu. I 1, 20].

230 malim 'aut sacrae laurus harenae'.

240 'celeras' Maduigius.

242 *tunc o* e V restitui.

250 *ec* scripsi: *haec* V. — *tergis* scripsi: *tauris* V ineptissime.

252 *per* scripsi: *post* V; cf. Fleckeis. ann. 1872 p. 203.

258 *at* Heinsius: *et* V.

259 *poenae* J. A. Wagnerus: *pugnae* V.

268 *protectusque* scripsi: *proiectusque* V absone.

270 *rabidum* Friesemannus: *rapidum* V.

273 *nubibus* e V restitui; quamquam malim 'mobilis', cum admodum dubitem, num 'nubibus' pro eo quod est 'in uentos' dicere liceat.

275 *summis m. diducere* scripsi: *summos m. deducere* V.

283 *robora* scripsi: *corpora* V.

287 *artificum notata. et manus.* ita V. quam scripturam ex parte sanauit Heinsius scribendo 'Aetna manus'. deinde uero pro 'notat' litteris 't' et 'n' transpositis emendandum est 'tonat'. quo uerbo ut Verg. [Aen. III 571 et VIII 418], ita Valerius alibi [IV 612] in eadem re utitur.

288 conicias 'trepidant'.

289 *laeuamque* Heinsius: *dextramque* V eodem uitio quod habes VII 169 alibi. nam praue traditam lectionem ex Vergilii Aen. X 810 defendunt; qui locus Valerio III 153 obuersabatur.

291 *quatit* scripsi: *rapit* V sine sensu.

297 *rabidusque uirum* scripsi: *auidusque uiri* V.

298 *tum caestu elatus* scripsi: *tunc caestu uelatus* V.

303 *at ut* scripsi: *enim* V.

307 *uerbere* scripsi: *uulnere* V.

308 *ceciditque manus* scripsi: *ceciditque malis* V.

309 *sanguine iāque* scripsi: *sanguinạeque* V.

333 *oraque* Schraderus: *armaque* V.

349 *admonitus* Peerlkampius: *admonita* V.

357 *tum* Iuntina: *cum* V.

364 *qua fraude* ex V restitui.

365 *inuentos tenuisset* L. Muellerus [d. r. m. 392]: *inuentus timuisset* V.

382 *ardentemque* Heinsius: *audentemque* V.

386 *carmina auena* scripsi: *carmina uena* V.

387 *respice cantus* e V restitui.

388 *iam iam* addidi: *om.* V.

392 *at* ego: *et* V.

393 *flagrisque* scripsi: *spirisque* V ineptissime.

405 *placida* scripsi: *pauida* V.

409 *torquens* Marklandus: *torrens* V.

411 *caeci* scripsi: *saeui* V.

417 *Phari* Carrion: om. V.

418 *uincta* scripsi: *cuncta* V.

434 *duce fertur* Peerlkampius: *defertur* V.

439 *ac uestri rebar sic tempora cursus.* ita V. quod nuperrimi editores non dubitauerunt Valerio tribuere, Vergilium [VI 690] eum imitatum esse putantes. equidem, qui imitationem tam absurdam a poeta nostro quam alienissimam esse pro certo habeam, locum Vergilianum a lectore quodam adnotatum esse et ita corruptelae ansam dedisse censeo. quid Valerius dederit, ex ipso discere potes, quippe apud quem legatur [II 139] 'tardi reputant quae tempora belli'. itaque rescripsi: 'ac uestri reputaui tempora cursus'.

449 *confectis* scripsi: *consuetis* V. 'completis' Hauptius [Herm. VIII 180].

477 *non* scripsi: *quod* V.

495 *pubes* scripsi: *nubes* V.

507 *sicut* Schenkelius: *sic ubi* V.

528 *pubis* Heinsius: *puppis* V.

536 *et longae* scripsi: *alongae* V; cf. Analecta Catulliana p. 42.

564 *cum uincula mundi ima labant, tremere ecce solum* eqs. Heinsius, cum bene uideret latere sub his uerbis comparationem, 'ceu — labent' rescripsit idque recepit Thilo. sed in hac coniectura offensioni utique est quod uerba 'tremere ecce solum, tremere ipsa repente tecta uides' nullo modo absolute possunt poni. quid enim Cyaneis cum tectis? itaque haec quoque uerba ad comparationem illam pertinere apparet. hinc emendaui 'quasi, uincula mundi cum ima labant, tremere' eqs. postquam enim 'quasi' post 'suas' interlapsum est, 'cum' traiecit is qui metro iam claudicanti uoluerit succurrere. — ceterum similiter de hoc loco statuit Schenkelius [stud: p, 14].

566 *aequora uertunt* scripsi: *aequora certant* V.

572 *fiet* scripsi: *fieret* V. eodem modo VIII 338 'succedet' in 'succederet' corruptum est.

596 *caeca tegitur c. campus* Marklandus, Burmannus: *saeua sequitur c. campos* V.

601 *huic* scripsi: *hic* V. — *fluento* Heinsius: *memento* V.

624 *sinite o precor* scripsi: *sileo precor* V. cf. Verg. X 15.

645 *deficere* Burmannus: *defigere* V.

646 *lapsi* Graeuius: *rapti* V.

651 *certe* ex V restitui.

652 *caecus erat* conieci: *Pe^{r}culerat* V.

653 *certo* scripsi: *credo* V.

661 *sicut* Schenkelius: *sic ubi* V.

664 *artus* Friesemannus: *aures* V.

669 *feruet* scripsi: *pendet* V.

674 sq. '*sequor o quicumque deorum*', *Aesonides*, '*uel fallit*' *ait*. ita V. quae cum aperte sint deprauata, aut 'uel fallor' aut 'nec fallor' aut 'nil fallis' reposuere docti. sed tale additum, nihil se dubitare de ominis illius auctore, non conuenit Iasonem. quid fere postulet sententia,

ut saepissime apud Valerium, docet Maro [IX 21] 'sequor omina tanta quisquis in arma uocas'. itaque ex 'uel' elicui 'ciet'. deinde pro 'fallit' dedi 'altus'. nam adsurrexisse ad talia omina ueteres ex. gr. ex Vergilio [II 699] elucet.

681 *unda* Schenkelius: *umbra* V ex III 215.

702 *ora ubi* scripsi: *oscula* V inepte. 'ora pallentia' habes IV 490 sq.; VII 79.

705 *saeuum* scripsi: *serum* V sine sensu idoneo. 'uerum', quod Burmannus uoluit, mirum quantum languet. uides quam apte 'saeuus Phasis' et 'mites (contra naturam suam) Colchi' sibi opponantur.

709 *haec—manebant* scripsi: *et—manebant* V. cf. III 352.

715 *iunctus* Thilo: *quamuis* V.

716 *tot* scripsi: *et* V. plerique, inter quos nuperrime etiam Maduigius extitit, cum non intellegerent primum de Ponti latitudine, deinde de aquarum ubertate agi, praue de his uersibus disputauerunt.

718 *num* Slothouwerus: *non* V; ceteris uiri illius docti mutationibus non opus est.

719 *Nonasque* nondum correctum ex V restitui.

730 sq. malim 'primo nec uere profundum s. a. solis cum lux'.

734 *requirit* scripsi: *exquirit* V.

746 *habenis* Weytingkius ad Hom. Lat. p. 230: *harenis* V.

758 *inliso* Columbus: *inuiso* V.

V 3 *dudum conscius* scripsi: *tum non inscius* V; cf. I 238 sq.

35 *Aesonides* edd.: *Aesonidus* V.

38 *qui* scripsi: *quas* V.

55 malim '*tabentibus*'.

56 *extremis* scripsi: *extermis* V.

72 *miseras* addidi: om. V.

84 *referens* scripsi: *repetens* V.

92 sq. malim 'sol magnus ut orbem cum tollit nubemque quatit polus'.

95 *omina* M: *omnia* V.

101 *acrius in remos rediit* scripsi: *altius in uentos recipit* V.

125 *dura* Meynckius [I 43]: *uera* V.

131 *fatur* idem: *fatus* V. quod deinde 'at aegro' reposuit uir doctus, oblitus est formularum 'dixit at' et 'dixit et' discrimen.

132 *cursus* doctus Anglus: *currus* V.

134 *sanguine uexerit amnis* e V restitui.

140 pro 'clausis' malim 'densis'.

143 malim 'ima manus'; nam 'creatrix' et 'prima' nimis tautologa sunt.

182 malim 'aethere laeta corrusco'.

187 *pariter* Meynckius [II 365]: *pa^{r}uo* V.

196 *prora properanti* scripsi: *durae properantia* V.

207 *reuerendaque natis* scripsi: *uerenda fluentis* V. 'reuerenda' iam Heinsius uoluit.

209 praeplacet Heinsianum 'aurata — urna'; cf. Verg. VII 792.

224 *inde canens: Scythica senior iam Solis in urbe.* cum uariis modis docti permirum illud 'inde canens' remouere studuerint, mihi melius est uisum totum uersum utpote interpolatum uncis includere. nam etiam illud 'Solis in urbe' post 'Soligenae' admodum friget. adiectus est uersus ab eo qui locum nimia quadam breuitate laborare putauerit.

240 *nacta peto* Eyssenhardtius: *pacta petat* V.

246 *praescie* scripsi: *haec tua* V.

252 *uocibus* scripsi: *noctibus* V.

255 *Graiumque procul respexit ad orbem.* cum uox 'respexit' habeat quo offendaris, ex 'rexperit', quod V praebet, primae syllabae traiectione feci 'perrexit'.

269 *qui t. auctor* scripsi: *qui t. ausis* V.

270 *ferentem* C: *serentem* V.

271 *ferit* J. A. Wagnerus: *petit* V.

273 *magnis regum cum milibus urbi.* ita V. sed ut 'magnis' illud merito Burmanno, qui 'multis' proposuit, offensioni fuit, ita 'regum milia' intolerabile est. itaque rescripsi 'molibus'; sic infra [u. 282] 'magna pariter quos mole petamus'.

287 *magnus* addidi: om. V; cf. Verg. VI 71; VII 412.

308 *alios* Columbus: *altos* V. — *dubiis* scripsi: *duris* V, quo seruato tota comparatio claudicat. ceterum unde illa 'aut sanguinei — gentibus ortus' pendeant non satis perspicitur. itaque fortasse 'dat sanguinei' scribendum.

313 *pridem* nescioquis: *primum* V.

316 fortasse 'nec pelagi nocuere uiae'.

318 *sparget* edd.: *spargit* V.

324 *pauor* Aldina: *pudor* V.

326 *legit* Heinsius: *petit* V.

329 *sorte* Meynckius (I 46): *forte* V.

339 *pueros* V: *puero* Eyssenhardtius. — *tremendum* Wakefieldus: *trementum* V.

363 *sunt* Aldina: *sic* V.

370 *luctiferas* Burmannus: *luciferas* V.

371 *tardo* scripsi: *tanto* V.

372 *roribus* Heinsius: *foribus* V.

382 *sin* scripsi: *si* V.

394 *binos* scripsi: *uiuos* V; 'biuios' Heinsius.

395 *ideo* scripsi: *adeo* V sine sensu.

413 *subduxit* scripsi: *subtexit* V. 'subtraxit' Meynckius II 365. cf. Petronius [bell. ciu. 131] 'et lucem sceleri subduxit'. frustra illud 'subtexit' defendunt coll. Verg. Aen. III 582.

415 *ec* scripsi: *et* V. 'e' Lachmannus. — *imbres* Heinsius: *ignes* V.

436 *nectit* Thilo: *flectit* V.

438 *exoritur notus et toto ratis una profundo cernitur.* non potest hoc quidem loco ineptior esse oppositio illa. nam cum Argo prima fuerit nauis, toto mari illam

unicam cerni ita per se intellegitur ut in hoc addito nemo possit risum tenere. V 'torto' tradit, quod rectissimum est: uentus oritur, nautae mare remis uersant (cf. I 36 'tortas consurgit in undas'), nauis currit. itaque corruptela latet in uoce 'una'. legas 'et torto ratis acta profundo cernitur'. notum enim est ueteres in eiusmodi imaginibus res omnes uiuere ac moueri finxisse.

443 *taeda pernocte* Heinsius: *taedaque in nocte* V.

455 *horror* Meynckius II 369: *error* V.

466 *siderea* Heinsius: *sideris* V.

467 *stipantque* Loehbachius I 11: *rogitantque* V.

470 *promptus* Meynckius I 46: *propius* V.

472 *en* scripsi: *et* V.

483 *momine* scripsi: *nomine* V.

484 *ille* Gronouius: *illa* V. — *prementia cliuos* scripsi in Fleckeiseni annal. 1872 p. 204: *cremantia diuos* V. cf. Horatius [ep. II 1, 252] 'et flumina dicere et arces montibus impositas'.

485 *iugi* Heinsius: *uigili* V.

492 *in meritisque loces* scripsi: *haec meritique locus* V.

509 *ecce* scripsi: *atque* V.

519 *orantem* ex V restitui; cf. Verg. Aen. IV 220.

520 *premit* Heinsius: *fremit* V.

534 *hau tali* scripsi: *haud ali* V.

544 *quies* scripsi: *dies* V.

550 *incessit* Heinsius: *incussit* V.

565 sq. *qualis ab Oceano nitidum chorus aethera uestit, qualibus adsurgens nox aurea cingitur astris.* in utroque uersu cum plane idem dicatur, alterutrum ab interpolatore quodam additum aut, qui ultimam limam Argonauticis a poeta non additam censent, postea ab eo delendum fuisse statuunt. neutrum probabile; immo lenissima mutatione pro 'nitidum' reponendum est 'uolucrum'. neque enim opus est ut dein Bulaeo auctore rescribamus 'qualis et adsurgens', cum duas comparationes nulla addita particula copulent aliquando poetae. est autem illud 'ab Oceano uolucrum chorus' ea breui-

tate dictum, quam saepius deprendere licet apud Valerium; cf. III 229 'tardumque a moenibus agmen increpitat' et VII 645 'qualis Getico de puluere Mauors', quibus locis supplendum est 'ueniens' uel simile aliquid.

584—586 post 604 posuit Meynckius I 50 sq.

596 *hunc* scripsi: *hic* V.

597 *multa* Heinsius: *inulla* V.

598 *Phoebi* scripsi: *belli* V; cf. u. 406.

621 *pubi* Heinsius: *puppi* V.

627 *obicem* (uel *obices*) *struis* scripsi: *ius obicis* V sine sensu idoneo.

628 *non* Bononiensis: *num* V.

630 *sic cetera pergat, si ualet.* postquam Phoebus se non de ueteribus Palladis factis queri affirmauit, iam debuit afferre noua eius quae sibi dolori essent facinora. itaque dixit 'sic cetera pergit'.

631 *quid non* scripsi: *quid nunc* V inepte.

641 *curtus* scripsi: *tantus* V.

645 *en ego* scripsi: *ego* V.

650 *rumpere et* scripsi: *rumperet* V. sed enim 'quin—rumperet' non potest pendere a 'tulit', quippe quod suum habeat obiectum 'haec'. itaque 'quin' particulae aduersatiuae uice fungitur, ut saepius apud Valerium.

655 *numina* Ph. Wagnerus: *nomina* V.

656 *quin simili matrem demens grauitate secutus.* queritur Pallas se solam a Marte increpitam esse, cum tamen Iuno utpote in adiuuandis Minyis sibi socia non minus meruerit conuicia. itaque increpandi notio debet inesse corrupto illi 'grauitate secutus', quod frustra et plane ridicule nonnulli defenderunt. scripsi 'matrem, demens, rabie ante petisti'. certum puto 'rabie ante'; cf. falsi Ciceronis in Salustium inuectiua [III 9] 'nam quod ista inusitata rabie in uxorem et filiam meam inuasisti'; incertum est quod posui 'petisti'. uideant acutiores.

662 *perferre* Burmannus: *praeferre* V.
670 *mas — si femina* Maduigius: *fas — sic femina* V.
685 *quantumlibet* Burmannus: *quantumlicet* V.

VI 3 *uidere* scripsi: *uideri* V.

15 sq. malim 'mandataque Persei edoceant fati Minyas'; nam totus hic locus adumbratus uidetur ad Vergilii VIII 9 sqq., ubi u. 13 habes 'edoceat'.

27 *ecfulsit* scripsi: *et fulsit* V.

31 *gens quaeque* Meynckius [I 47] coll. Lucan. VII 5: *et quaeque* V.

32 *turmas* scripsi: *pugnas* V.

35 malim 'equis fera bella uirisque'.

41 *sociasque* scripsi: *solasque* V. imitatur poeta Vergilianum [VII 642 sq.] 'quae quemque secutae complerint campos acies'.

56 *diffuderis* edd.: *diffunderis* V.

75 *praetendens* Slothouwerus: *praetentans* V.

88 *pubem* Burmannus: *nubem* V.

95 *Sidonias* Ph. Wagnerus [I 641]: *sidonicas* V.

110 *loculisque* scripsi: *positusque* V. quod, si est uocabulum latinum, non potest significare nisi idem quod 'tumulus'. canes illi receptaculis eisdem quibus uiri condebantur; de uoce 'loculus' cf. Plinius [hist. nat. VII 2, 20].

123 *aegrae* scripsi: *aliae* V ex IV 126. — *motusque* Heinsius: *notusque* V.

128 *animosi* Loehbachius [I 12], ego: *animis* V.

133 malim 'abducere turmas'.

135 *pos terga* scripsi: *post erga* V.

165 *canor* Heinsius: *clamor* V. an 'chorus'?

168 *ictus* Heinsius: *intus* V.

181 *certa* Pius: *clara* V.

191 *pedem* Meynckius [I 48]: *necem* V.

209 *adstitit* scripsi: *constitit* V.

213 *nunc* Bonon.: *hunc* V.

214 *uel* scripsi: *et hic* V. — *cadat* M: *cadet* V.

230 *profusis* scripsi: *profundis* V.

237 *docilis relegi docilisque relinqui.* haec uerba simul et uersum sequentem qui accurate perpenderit, is non poterit dubitare de uocis 'relinqui' corruptela. inter relegendi autem et iterum in hostes mittendi commemorationem non habet locum nisi id quod u. 254 dicitur 'recollectam rursus locat'. non nimis autem litteris inhaerendum est hoc loco, cum appareat librarium 'relinqui' scripsisse praue memorem loci simillimi [V. 223] 'Soligenae falli meriti meritique relinqui'. quae cum ita se habeant, rescripsi id quod a sententia unice flagitatur 'reponi'.

238 *tardior* Heinsius: *altior* V.

247 *tinguuntur* Phil. Wagnerus: *linquuntur* V.

249 *sustinet* Heinsius: *sustulit* V.

258 *accepit* bis scripsi: *accedit* bis V.

264 *calamos* scripsi: *ramos* V inepte.

279 malim 'animos clades auget'.

285 *urbis* Maduigius, ego: *urbem* V.

287 *sic furit* scripsi: *inruit* V, quod hic nondum habet locum; cf. u. 292.

291 *paruique uiam didicere nepotes.* sic ex Carrionis codice scribunt pessime. numquam enim 'uia' simpliciter pro eo quod est 'mos' uel 'institutum' usurpatur. V habet 'eam dedicere' unde litterula 'm' traiecta fit 'eadem'; deinde repetita syllaba 'di' legendum est 'eadem didicere'.

296 *frontis* scripsi: *frondis* V. — *conspectaque* V, corr. Heinsius.

300 ex V restitui 'non usquam uidet'; ad quod sine ullo negotio 'te Cyrne' mente subintelleges. deinde lacunam, qua deformatus est uersus, expleui inserendo ante 'instat' uocem 'acrior'. — *utque* Burmannus: *adque* V. — *instat* Heinsius: *intrat* V.

303 *hinc* Burmannus: *hunc* V.

305 *genitor inquit* ex V restitui; cf. ad III 481.

313 *omnis* Kochius: *omni* V.

330 sqq. *feror arctois nunc liber in aruis cuncta tenens mecum; omnis amor iacturaque plaustri sola nec hac longum uictor potiere rapina; ast epulae quodcumque pecus.* sensit Peerlkampius uocem 'mecum' non posse coniungi cum illo 'tenens'. sed interpunctione mutata, ut ille uoluit, parum proficitur. quid enim? num uerbis 'mecum omnis amor' ullum sensum idoneum inesse censes? itaque scripsi 'mecum omnia ago'; cf. Vergilius [Georg. III 343]. porro quid uerba 'nec hac longum uictor potiere rapina' hoc loco sibi uelint nemo exposuit exponetue. nam neque quonam 'hac rapina' spectet neque quomodo tota sententia in descriptionem uitae, qua Gesander fruebatur, quadret perspicitur. itaque Pium et Loehbachium [I 14] secuti uerba illa utpote ab interpolatore quodam praue addita omnino a Valerii textu exulare iussimus.

343 *nuper* scripsi: *propius* V.

347 *astat* scripsi: *hasta* V.

348 *ruentes* Heinsius: *ruentem* V.

351 *funere* scripsi: *corpore* V. quod ex glossemate ortum est. certe intolerabile est illud 'corpore' eisdem duorum uersuum insequentium sedibus positum.

356 *illuuies* Hauptius: *ille dies* V.

357 *pelli* Burmannus: *belli* V, in quo saepe 'b' et 'p' mutarunt locum.

358 *frangere* Aldina: *frangit* V.

362 *madent* Meynckius [II 372]: *meant* V.

380 *hinc* Thilo: *hic* V.

382 *quis iam iam* scripsi: *quin etiam* V. — *nutansque* scripsi: *nutuque carens* V contra metrum pariter atque sententiam. neque quidquam proficiunt qui 'cadens' corrigunt, cuius rei insequenti demum uersu fit mentio.

385 *tandem* M a m. sec.; *tamen* V. — *perculit* scripsi: *protulit* V; non ausim reponere 'proculit'. — *orbem* Maduigius: *urbem* V.

391 *harenas* scripsi: *habenas* V.

404 *isdem aquilisque* scripsi: *quorum aquilis* V. — *parentes* Burmannus: *parentis* V.

413 *cernuntur* scripsi: *tenduntur* V.

414 *ferra* scripsi: *frena* V.

416 *axibus* ego: *curribus* V e u. praecedenti.

417 *moti* scripsi: *usquam* V. — *mittere parcunt* addidi in fine: *neque in peste reuinctos* V.

426 malim 'per iuga'.

430 'regina' praue suspectarunt nonnulli: cf. Verg. Aen. I 411 sq., alia.

437 *datis* scripsi: *satis* V, quod pro eo quod efflagitatur 'serendis' positum esse uix et ne uix quidem credibile est. ceterum nunc doleo quod post uerba 'dentibus hydri' unius uersus lacunam non indicaui. nam et enuntiati subiectum, sc. 'Colchorum rex', et pugnae contra terrigenas obitae [cf. u. 451] commemoratio deest.

443 *ingens* Bonon.: *ignis* codd.

444 *recoquit* Gronouius: *recolit* codd.

452 *nec cui medio* scripsi: *nec medio* M (nam V hic deficit) ita ut a m. sec. 'quae' additum sit.

461 *en iam* scripsi: *etiam* codd.

473 *adfectusque* scripsi: *adfatusque* codd.

492 *uarios* scripsi: *uernos* V; cf. Aen. VI 708.

499 *innisa* M: *iniussa* V.

505 *fulgure* scripsi: *frigore* V inepte.

520 *cedunt* scripsi: *redeunt* V.

522 *altis* Balbus: *atris* V.

526 *tumefacta* Itali: *tremefacta* V.

527 *quale in* scripsi: *qualem* V.

528 *procedere* Schraderus: *producere* V.

535 *simul agnota* V, corr. Burmannus.

546 *caedibus* Heinsius: *laudibus* V.

553 puto 'utrimque'.

572—574 post u. 562 ponendos puto.

572 *excipit* scripsi: *exigit* V.

570 *reddit amato (auaro?)* scripsi: *reddita caro* V. — uersu insequenti ex V restitui 'breuibus ereptus'; cf. ad III 481.

582 *eques confunderet arua* scripsi: *equis quod fuderat arma* V.

583 *errantesque* Sabellicus: *orantesque* V.

586 *unus* scripsi: *saeuus* V.

600 'effata aciem campis' Maduigius.

601 *ardentisque* scripsi: *ardentesque* V, in quo saepissime 'es' et 'is' confusae, ut ex. gr. 424, 598, 634.

602 *ac* Heinsius: *ad* V.

607 'uirgo' sine dubio corruptum est. latet nomen ducis alicuius hostilis.

608 *autumi* V, correxi — *locati* scripsi: *uocati* V.

614 recte, ni fallor, illud 'spargitque famem' suspectauit Meynckius [I 49]. sed prae eius coniectura 'spargit saniem' malim 'pascitque famem'.

617 *turmae* scripsi: *pugnae* V. — Meynckius l. l. maluit 'crudescunt sang. pugnae'.

621 *et* scripsi: *ad* V.

626 *maerens* et 627 *frement* Peerlkampius: *maeret — fremunt* V.

632 *hiberna — arcto* scripsi: *hiberno — arcu* V inepte.

653 *Haemoniae* scripsi: *Aesoniae* V; cf. notam nostram ad III 284. hoc loco praeterea offensioni est repetitio illa 'Aesoniae 'et 'Aesonides'.

657 *dea sūmouet* scripsi: *deus amouet* V. nullus hic Amori locus est, qui recte u. 673 demum commemoratur.

661 *nam* scripsi: *nec* V.

706 *agit* C: *ait* V.

729 *iussistis* ex V restitui.

734 *quo falli et* scripsi: *quo fellet* V.

754 *digreditur* V, corr. Vossius.

756 *ad* addidi: om. V.

VII 8 *causam* Phil. Wagnerus [I 643]: *paulum* V.

17 *Haemonias* scripsi: *Aesonias* V.

20 *huc* Schenkelius: *hunc* V. — *carus* scripsi: *talis* V.

21 *durumque* scripsi: *tumque* V.

22 *lumine coū* scripsi: *limeneaeo* V.

25 *grataque* ex V restitui. nam 'que' semper fere pro 'ue' ponit Valerius.

29 *appendere* Itali: *accendere* V.

32 *parantem* ex V restitui.

33 *anteuenit* Maduigius: *ante aperit* V. — *mouentis* (sc. ora) scripsi: *morantis* V.

41 *Minyae* Heinsius: *cerno* V, quod interpolatum est postquam 'minue' post 'hominum' intercidit.

50 *penates* Burmannus: *parentes* V.

53 *inmisit* scripsi: *inlisit* V sine exemplo iusto.

55 malim 'decrescet Caucasus'; cf. Statius [silu. I 1, 10].

57 *aut—statuam* scripsi: *aut—statui* V.

76 *dentibus* Heinsius: *seminis* V.

84, 85 *sereno axe* scripsi: *serena arce* V, sed 'arx' numquam omisso addito quodam (uelut 'caelestis') a Valerio aliisque pro 'caelum' ponitur. — *prensus* scripsi: *praeceps* V, quod utcumque repositum est, postquam in 'prensus' uoce ultima syllaba ante 'subito' periit. Valerius imitatur illud Horatianum 'otium diuos rogat in patenti prensus Aegaeo': cf. et Bentleius et Peerlkampius ad Hor. od. I 14, 10.

115 *cernens* scripsi: *quaeres* V, unde 'quaerens' edd. at neque in solo cubili neque in sororis gremio quaerere potest Medeae Iasonis uultus; immo hi ubique ei obuersabantur.

127 *semet sic īcrepat* scripsi: *semels increpat* V, unde quod edd. legunt 'sese semel' ineptum est. de 'sic' uocula sequente 'ait' addita cf. VI 646; VIII 177 alia.

134 *fuit* scripsi: *foret* V.

135 *o tantum* scripsi: *et tandem* V.

139 *a redeat* scripsi: *aut redeat* V, quod ex glossa ortum est hac '$\overset{ut}{a}$ redeat'.

150 *incestae* Dom. Marius: *infestae* V.

151 *auens* scripsi: *agens* V.

156 *pudore* Vossius: *pudori* V.

159 *sis hunc* Ph. Wagnerus: *tecum* V.

161 *defecta* Meynckius: *decepta* V.

164 *tori* scripsi: *praecor* V ex uersu priore. omnino opus est genetiuo quodam ad 'amorem' uocem addito. olim conieceram 'istud quo me frustratur acerbum uince prior'.

165 *illū atro* scripsi: *illa sacro* V.

169 *cantibus* scripsi: *soluat et* V ex foeda interpolatione post uocis genuinae interlapsum.

171 *contra* scripsi: *Venus* V ex glossa. nam aut simpliciter 'Venus' aut 'mater Amorum' scribere debuit Valerius, cum hoc ad illud per appositionem additum mirum quantum frigeat; ceterum cf. Verg. Aen. II 325 et XII 807.

174 *quin* Heinsius: om. V. 'quin' apud Valerium saepe pro eo quod est 'sed' adhibetur.

178 *Haemonii* scripsi: *Aesoni* V.

186 *arripit* scripsi: *aspicit* V.

198 *nunc et tua* scripsi: *nunc si tua* V.

200 *quidne* (=quippe quid) ego: *quidue* V.

201 *nec* scripsi: *hoc* V; cf. Aen. IX 10.

213 *ista* scripsi: *ipsa* V.

214 *sic* Carrio: *hic* V. — malim 'carique'.

226 *ut iam reputentur* Heinsius: *etiam repetentur* V.

229 *maligna* scripsi: *malignis* V.

230 *luserit* Heinsius: *cluserit* V. — *messis* Carrio: *mensis* V.

240 *tuum* scripsi: *unum* V.

243 *dubiae* Burmannus: *durae* V; cf. Aen. IV 55.

244 *membra* Thilo: *menti* V.

245 *reponens* scripsi: *reponem* V.

247 *istaque* Phil. Wagnerus: *ipsaque* V.

250 *somnia* Heinsius: *omnia* V.

259 *aetheriis* scripsi: *asperis* V; 'aeriis' Maduigius.

260 *fulgentem* Heinsius: *figientem* V.

262 *callet* scripsi: *uellet* V. — *natos* scripsi: *nautas* V ineptissime.

269 *ac* scripsi: *tu* V.

276—283 post 291 posuit Thilo.

277 *uulgata* ex V restitui; cf. Meynckius II 373.

285 *ac tamen* scripsi: *ut tamen* V.

295 et 296 transposuit Meynckius I 50.

295 *artus* Heinsius: *annos* V.

315 sq. *absenti—Peliae* scripsi: *absentem—Pelian* V.

318 *dein negat* Doruillius: *denegat* V. — *obire* Maduigius: *in ira* V.

330 *sanguineo—ore* Heinsius: *sanguinea—ira* codd.

333 *uelocius herba* scripsi: *uelocius ulla* codd.

334 *pestifera est* scripsi: *pestiferam* codd.

337 *miserata* scripsi: *mirata* V.

341 *cui—es* Heinsius: *qui—est* codd.

343 *heu—quam primam uidit* scripsi: *et—quem primum uidi* codd.

357 *Caucasei p. nutritum in gramine montis* scripsi: *Caucaseum p. nutritaque gramina ponti* codd.

358 *quem* scripsi: *quae* codd.

359 *alitque* Bulaeus: *editque* codd.

363 *saluus* scripsi: *sangus* V.

369 *toto* M: *totos* V.

375 *insuetum* scripsi: *supremum* V.

376 *aethera* scripsi: *aera* V.

406 *rabidus* Heinsius: *rapidus* V.

420 *cur* scripsi: *nec* V.

426 *spem mihi promissam — reddat qua lege uides.* neque latine dicitur 'spes promissa' neque uero 'spem reddere'. scripsi 'spe sine. promissum' eqs. cf. Verg. V 386.

428 *poscimus* scripsi: *possumus* V.

441 *fax* scripsi: *pars* V.

445 *haec* scripsi: *haee* V.

452 *in istis* Thilo: om. V.

456 *extemploque etenim* scripsi: *extemplo neque enim* V.

483 *nullos fundunt* scripsi: *nullos stringunt* V.

486 *te coniunx nataeque manent.* ita V. qua lectione non potest ineptior fingi. neque melius se habet quod

nuper repositum est 'natique'. ita enim haec euadit sententia, quasi certe sciuerit Medea esse Iasoni mulierem liberosque. sed primum omnes habet probabilitatis numeros, uirginem de uiri amati caelibatu iamdudum certiorem esse factam neque, nisi spe eum captandi ductam, opem ei fuisse laturam. itaque non potuit illa loco nostro dicere nisi fere hoc: tu domi uxorem duces. quibus uerbis prudenter ad ea, de quibus agi uoluit, flexit orationem. itaque rescripsi aperta ueritate: 'te coniunx taedaeque manent'. et similia uerba saepissime coniungi a poetis notissimum; cf. ex. gr. Verg. Aen. IV 18 'thalami taedaeque'.

496 *procurrit* Heinsius: *procumbit* V; cf. II 637. et saepius uoces illae in codd. confusae.

501 *merit si noctis sum* scripsi: *meritis noctis* V.

503 *umquam* scripsi: *tum* V.

506—508 *flamma tuaeque artes; nullus sucurrere contra ingrato queat et siquid tu saeuius, istis adicias neque in medio terrore relinquas.* ita fere V. quae cogente sententia transposui et emendaui, quamuis fortasse praestet 'tum siquid saeuius'.

514 *nunc deicit* e V restitui; cf. L. Muellerus d. r. m. 271.

515 *at—compellat* scripsi: *ac—conterret* V.

520 *temtanti* scripsi: *quem tantà* V.

528 *uacuas* scripsi: *uacuo* V.

531 *abiit* scripsi: *trahit* V.

533 malim 'tradende periclis'.

534 *o* scripsi: *ut* V.

536 *calcare uolumina* Meynckius II 374: *calcantem lumina* V.

537 *cui* scripsi: *uix* V.

543 *meat* A. Wagnerus: *quacat* V.

546 *en uocor* M: *et uocor* V. — *alas* Phil. Wagnerus: *ausa* V.

547 *in flammas* e V restitui.

548 *totos—fluctus* scripsi: *totas—flammas* V ex uersu autecedenti; cf. 572.

550 *Graium* ex V restitui.

551 *istius* scripsi: *ipsius* V. — *pereat* Schenkelius: *pereant* V.

552 *aura* scripsi: *terga* V.

558 *decessit* scripsi: *discessit* V. sed discedimus ab hominibus, decedimus a locis.

560 *stabat ut extremis desertus ab orbibus axis.* ita V, nisi quod 'oribus' praebet. si ad quanta artificia confugiant interpretes ad ineptissima quaeque defendenda uno exemplo cognoscere uis, legas quae de hoc uersu protulerunt. nobis Valerius, si re uera 'axis' (quocumque modo accipis) scripsisset, indignus hercle uideretur, in quo emendando tempus consumamus. itaque primum pro 'desertus ab' scripsi 'deserta sub'; deinde aut 'sub axibus arbos' aut simplicius 'sub orbibus arbos' legendum puto. nihil enim huic loco aptius dici fingiue potest quam Iasonis cum arbore in desertis regionibus extante comparatio. haec lectio ubi semel deprauata est, u. 561 et 562 ex 'quam' librarii fecerunt 'quem'.

562 *sursus* Schraderus: *rursus* V.

572 *atros uoluunt — fluctus* scripsi: *atro uoluens — fluctu* V nimis tautologe cum eis quae praecedunt.

575 *flerat* scripsi: *flebat* V.

587 *ilicet — ad squalentia* scripsi: *inicit — atque ardentia* V.

604 *ec* scripsi: *ac* V.

619 *secanti* Pius: *sequaci* V.

620 *leuantis* scripsi: *sequentis* V ex u. priore.

621 *ec* scripsi: *a* V.

630 *subiere* scripsi: *uidere* V.

646 *hauritque grauis* scripsi: *uritque grauem* V.

648 *fugit* Heinsius: *furit* V.

649 *ut* scripsi: *hic* V.

652 *quae* Burmannus: *qui* V.

VIII 10 *mille* Heinsius: *ille* V.

17 *promit* Turnebus: *prodit* V.

20 *erecta* edd.: *eiecta* V.

23 *premit* scripsi: *ferit* V.

31 *talisque* scripsi: *talemque* V.

49 malim 'quam (scis) saepe fidem'.

62 *non iam* scripsi: *contra* V. — *haud uocat* scripsi: *aduocat* V.

67 *tanta* scripsi: *tantos* V. — *ui* Barthius: *ut* V.

68 *uirgamque* scripsi: *crinemque* V.

77 *me astante* Heinsius: *meis tande* V.

136 *effulsit* Heinsius: *inflexit* V.

140 *ad hanc* scripsi: *adhuc* V.

157 malim 'quiduis super accipe'.

161 *litora remi* Heinsius: *nam singula* V.

163 *te ioca* scripsi coll. Ouid. a. a. III 367: *tempora* V, quod uarie sanabant docti. sed neque 'pocula' Doruillianum (quasi uero potatrix fuerit Medea!) neque quod L. Muellerus d. r. m. p. 392 proposuit 'tempea' aut a sententia aut a forma placet.

164 *alieno ad gaudia uultu s. eras* scripsi: *alieno gaudia uultu s. erat* V.

168 *tecum* Heinsius: *nunc* V.

170 *qualemcumque* scripsi: *quascumcumque* V.

191 *perferat* edd.: *proferat* V.

194 fortasse 'hac mihi non'.

200 *flexu* Phil. Wagnerus: *flectunt* V.

224 *erigere* Heinsius: *erigit* V.

231 *Iuno iam destinat Hebae* scripsi: *Iunonia sustinet Hebe* V.

232 *adfuit* scripsi coll. Horat. od. III 27, 66: *adsunt* V. — *unanimes* V, corr. Meynckius II 375.

246 *paterae uerguntur* ego: *pariter uertuntur* V.

254 ita conformat Phil. Wagnerus: 'pars ueribus figit trepidantia uiscera acernis, pars foliis undam ingenti despumat aeno'; et certe locus corruptus est.

263 *diroque* scripsi: *diramque* V.

264 *heia agite* scripsi: *adque hanc* V.

284 *comitare* scripsi: *coire* V.

285 *orans iterat remosque* scripsi: *orans iterum uentosque* V.

286 *supplent regis uerba illa magistri* scripsi: *supplex et remigis uexilla magistris* V.

307 *non ulla* scripsi: *non una* V.

313 *segnis summo* ego: *summo segnis* V.

332 malim 'hos aequore toto'.

348 *flammis set olentis* scripsi: *flammise tollentis* V.

364 *quantum ille uelit* scripsi: *aut ille uelit* V.

365 *extat* Aldina: *errat* V.

370 *heu* Heinsius: *nec* V.

374 *adspectu* ego: *abscessit* V.

378 *tuta* scripsi: *dudum* V.

403 *cunctaturque moramque* Phil. Wagnerus: *cunctatur mortemque* V. — post h. u. lacunam indicaui.

412 *iam comites* scripsi: *una omnes* V.

415 *quin tecum* Heinsius: *uittae cum* V.

418 *despecta* scripsi: *decepta* V.

434 *me* scripsi: *et* V. — *poscunt* uir doctus nescioquis: *possunt* V.

437 *quis te* Heinsius: *quisc* V.

443 *hanc* scripsi: *aut* V.

post 450 lacunam indicaui.

452 *tenui* addidi ex Ouidio [met. I 570]: om. V.

455 *manet* scripsi: *mouet* V.

post 457 lacunam indicaui.

458 *gloria magni* Pius: om. V.

post 462 lacunam indicaui.

463 qualem V exhibet, post 440 posuit Lemairius.

466 *lenit pectora dictis* scripsi: *tempera dictis* V.

C. VALERI FLACCI
ARGONAUTICA.

Corrigenda.

I 145 *post* terga *dele punctum*. — *ib*. 511 *lege* teneant — *ib*. 606 tantum — *ib*. 710 signa — III 242 annos! — IV 574 *post* terrae *dele punctum* — V 534 *lege* hau — VI 135 pos — *ib*. 361 raptataque — *ib*. 686 primaque — *ib*. 730 quid — VII 20 abito'. — ib. 60 ipse.

C. VALERI FLACCI

ARGONAUTICON

LIBER PRIMUS.

Prima deum magnis canimus freta peruia natis
fatidicamque ratem, Scythici quae Phasidis oras
ausa sequi mediosque inter iuga concita cursus
rumpere, flammifero tandem consedit Olympo.
Phoebe, mone, si Cymaeae mihi conscia uatis
stat casta cortina domo, si laurea digna
fronte uiret. tuque o, pelagi cui maior aperti
fama, Caledonius postquam tua carbasa uexit
oceanus Phrygios prius indignatus Iulos,
eripe me populis et habenti nubila terrae,
sancte pater, ueterumque faue, ueneranda, canenti
facta uirum. uersam proles tua pandet Idumen
(namque potest), Solymo ac nigrantem puluere fratrem
spargentemque faces et in omni turre furentem.
ille tibi cultusque deum delubraque centum
instituet, cum iam, genitor, lucebis ab omni
parte poli. neque enim Tyriis Cynosura carinis
certior aut Grais Helice seruanda magistris,
si tu signa dabis; sed te duce Graecia mittet
et Sidon Nilusque rates. nunc nostra serenus
orsa iuues, haec ut Latias uox impleat urbes.
Haemoniam primis Pelias frenabat ab annis,
iam grauis et longus populis metus: illius amnes
Ionium quicumque petunt, ille Othryn et Haemum
adque imum felix uersabat uomere Olympum.
sed non ulla quies animo fratrisque pauenti

progeniem diuumque minas; hunc nam fore regi
exitio uatesque canunt pecudumque per aras
terrifici monitus iterant: super ipsius ingens
instat fama uiri uirtusque haut laeta tyranno.
ergo anteire metus iuuenemque extinguere pergit
Aesonium letique uias ac tempora uersat.
sed neque bella uidet Graias neque monstra per urbes
ulla. Cleonaeo iam tempora clusus hiatu
Alcides, olim Lernae defensus ab angue
Arcas et ambobus iam cornua fracta iuuencis.
ira maris uastique placent discrimina ponti.
tum iuuenem tranquilla tuens nec fronte timendus
occupat et ficti dat uultus pondera dictis.
'hanc mihi militiam, ueterum quae pulchrior actis,
adnue daque animum. nostri de sanguine Phrixus
Cretheos ut patrias audisti effugerit aras.
hunc ferus Aeetes, Scythiam Phasimque rigentem
qui colit (heu magni Solis pudor!), hospita uina
. . . .
nil nostri diuumque memor. non nuntia tantum
fama refert: ipsum iuuenem tam saeua gementem,
ipsum ego, cum serus fessos sopor alligat artus,
aspicio, lacera adsiduis tumque illius umbra
questibus et magni numen maris excitat Helle.
si mihi quae quondam uires, ut pendere poenas
Colchida iam et regis caput hic adque arma uideres!
olim annis ille ardor hebet, necdum mea proles
imperio et belli rebus matura marique.
tu, cui iam curaeque uigent animique uiriles,
i, decus et pecoris Nephelaei uellera Graio
redde tholo ac tantis temet dignare periclis.'
talibus hortatur iuuenem, propiorque iubenti
conticuit certas Scythico concurrere ponto
Cyaneas tantoque silet possessa dracone
uellera, multifidas regis quem filia linguas
uibrantem ex adytis cantu dapibusque uocabat
et dabat externo liuentia mella ueneno.

Mox taciti patuere doli nec uellera curae
esse uiro, sed sese odiis immania cogi
in freta. qua iussos scrutans tum quaerere Colchos
arte queat, nunc aerii plantaria uellet
Perseos aut currus et quos frenasse dracones
creditur, ignaras Cereris qui uomere terras
imbuit et flaua quercum damnauit arista.
heu quid agat? populumne leuem ueterique tyranno
infensum adque olim miserantes Aesona patres
aduocet? an socia Iunone et Pallade fretus
armisona speret magis et freta iussa capessat,
siqua operis tanti domito consurgere ponto
fama queat? tu sola animos mentesque peruris,
Gloria! te uiridem uidet immunemque senectae
Phasidis in ripa stantem iuuenesque uocantem.
tandem animi incertum confusaque pectora firmat
relligio, tendensque pias ad sidera palmas
'omnipotens regina', inquit, 'quam, turbidus atro
aethere caeruleum quateret cum Iuppiter imbrem,
ipse ego praecipiti tumidum per Enipea nimbo
in campos et tuta tuli nec credere quiui
ante deam, quam te tonitru nutuque reposci
coniugis et subita raptam formidine uidi,
da Scythiam Phasimque mihi; tuque, innuba Pallas,
eripe me. uestris egomet tum uellera templis
illa dabo; dabit auratis et cornibus ictu
colla pater niueique greges altaria tingent.'
Accepere deae celerique per aethera lapsu
diuersas petiere uias. in moenia pernix
Thespiaca ad carum Tritonia deuolat Argum.
moliri hunc puppem iubet et demittere ferro
robora, Peliacas et iam comes exit in umbras.
at Iuno Argolicas pariter Macetumque per urbes
spargit inexpertos temptare parentibus austros
Aesoniden, iam stare ratem remisque superbam
poscere quosque uehat rebusque in sidera tollat.
Omnis adest quae iam bellis spectataque fama

turba ducum, primae seu quos in flore iuuentae
temptamenta tenent necdum data copia rerum.
at quibus aruorum studiumque insontis aratri,
hos stimulant magnaque ratem per lustra uiasque
uisi laude canunt manifesto in lumine Fauni
siluarumque deae atque elatis cornibus Amnes.
Protinus Inachiis ultro Tirynthius Argis
aduolat, Arcadio cuius flammata ueneno
tela puer facilesque umeris gaudentibus arcus
gestat Hylas: uelit ille quidem, sed dextera nondum
par oneri clauaeque capax. quos talibus amens
insequitur solitosque nouat Saturnia questus:
'o utinam Graiae rueret non omne iuuentae
in noua fata decus, nostrique Eurystheos haec nunc
iussa forent! imbrem et tenebras saeuumque tridentem
iam iam ego et inuiti torsissem coniugis ignem.
nunc quoque nec socium nostrae columenque carinae
esse uelim, Herculeis nec me umquam fidere fas sit
auxiliis, comiti et tantum debere superbo.'
Dixit et Haemonias oculos detorquet ad undas.
feruere cuncta uirum coetu, simul undique cernit
delatum nemus et docta resonare bipenni
litora; iam pinus gracili dissoluere lamna
Thespiaden iungique latus lentoque sequaces
molliri uidet igne trabes, remisque paratis
Pallada uelifero quaerentem brachia malo.
constitit ut, longo moles non peruia ponto,
puppis et ut tenues subiere latentia cerae
lumina, picturae uarios superaddit honores.
hic sperata diu Tyrrheni tergore piscis
Peleos in thalamos uehitur Thetis; aequora delphin
corripit, ipsa sedet deiecta in lumina palla
nec Ioue maiorem nasci suspirat Achillen.
hanc Panope Dotoque soror laetataque fluctu
prosequitur nitidis pariter Galatea lacertis,
antra petens; Siculo reuocat de litore Cyclops.
contra ignis uiridique torus de fronde dapesque

uinaque et aequoreos inter cum coniuge diuos
Aeacides, pulsatque chelyn post pocula Chiron.
parte alia Pholoe multoque insanus Iaccho
Rhoetus et Atracia subitae de uirgine pugnae.
crateres mensaeque uolant araeque deorum
poculaque, insignis ueterum labor. optimus hasta
hic Peleus, hic ense furens agnoscitur Aeson.
fert grauis inuito uictorem Nestora tergo.
Monychus, ardenti peragit Clanis Actora quercu,
nigro Nessus equo fugit, adclinisque tapetis
inmensus uacua condit caput Hippasus aura.

Haec quamquam miranda nihil stupet Aesone natus
et secum: 'heu miseros nostrum natosque patresque!
hacine nos animae faciles rate nubila contra
mittimur; in solum num saeuiet Aesona pontus?
non iuuenem in casus eademque pericula Acastum
abripiam? inuisae Pelias freta tuta carinae
optet et exoret nostris cum matribus undas.'

Talia motanti laeuum Iouis armiger aethra
aduenit et ualidis fixam erigit unguibus agnam.
at procul e stabulis trepidi clamore sequuntur
pastores fremitusque canum; citus occupat auras
raptor et Aegaei super effugit alta profundi.
accipit augurium Aesonides laetusque superbi
tecta petit Peliae. prior huic tum regia proles
aduolat amplexus fraternaque pectora iungens.
ductor ait: 'non degeneres, ut reris, Acaste,
uenimus ad questus: socium te iungere coeptis
est animus; neque enim Telamon aut Canthus et Idas
Tyndareusque puer mihi uellere dignior Helles.
o quantum terrae, quantum cognoscere caeli
permissum est! pelagus quantos aperimus in usus!
nunc forsan graue reris opus; sed laeta recurret
cum ratis et caram cum iam mihi reddet Iolcon,
quis pudor heu nostros tibi tunc audire labores!
quam referam uisas tua per suspiria gentes!'

Nec passus rex plura uirumst, at 'cuncta parato;

in quaecumque uocas; nec nos', ait, 'optume, segnes
credideris patriisue magis confidere regnis
quam tibi, si primos duce te uirtutis honores
carpere, fraternae si des adcrescere famae.
quin ego, nequa metu nimio me cura parentis
inpediat, fallam ignarum subitusque paratis
tunc adero primas linquet cum puppis harenas.'
dixerat. ille animos promissaque talia laetus
accipit et gressus rapidos ad litora uertit.
At ducis imperiis Minyae monituque frequentes
puppem umeris subeunt et tento poplite proni
decurrunt intrantque fretum. non clamor anhelis
nauticus aut blandus testudine defuit Orpheus.
tum laeti statuunt aras. tibi, rector aquarum,
summus honor, tibi caeruleis in litore uittis
et Zephyris Glaucoque bouem Thetidique iuuencam
deicit Ancaeus. non illo certior alter
pinguia letifera perfringere colla bipenni.
ipse ter aequoreo libans carchesia patri
sic ait Aesonides: 'o qui spumantia nutu
regna quatis terrasque salo conplecteris omnes,
da ueniam. scio me cunctis e gentibus unum
inlicitas temptare uias hiememque mereri:
sed non sponte feror, nec nunc mihi iungere montes
mens auet aut summo deposcere fulmen Olympo.
nec Peliae me uota trahunt: ille aspera iussa
repperit et Colchos in me luctumque meorum.
illi inhians tantum non indignantibus undis
hoc caput accipias et pressam regibus alnum.'
sic fatus pingui cumulat libamine flammam.
Protulit ut crinem densis luctatus in extis
ignis et escendit salientia uiscera tauri,
ecce sacer totusque dei per litora Mopsus,
inmanis uisu, uittamque comamque per auras
surgentem laurusque rotat. uox reddita tandem,
uox horrenda uiris; tum facta silentia uati.
'heu quaenam aspicio! nostris modo concitus ausis

aequoreos uocat ecce deos Neptunus et ingens
concilium. fremere et sedem defendere cuncti
hortantur. sic amplexu, sic pectora fratris,
Iuno, tene; tuque o puppem ne desere, Pallas:
nunc, patrui nunc flecte minas. cessere ratemque
accepere mari. per quot discrimina rerum
expedior! subita cur pulcher harundine crines
uelat Hylas? unde urna umeris niueosque per artus
caeruleae uestes? unde haec tibi uulnera, Pollux?
quantus io tumidis taurorum e naribus ignis!
tollunt se galeae sulcisque ex omnibus hastae
et iam iamque umeri. quem citum uellere Martem
aspicio? quaenam aligeris secat anguibus auras
caede madens? quos ense ferit? miser eripe paruos
Aësonide. cerno en thalamos ardere iugales.'
  Iamdudum inuisa Minyas ambage ducemque
terrificat; sed enim contra Phoebeius Idmon,
non pallore uiris, non ullo horrore comarum
terribilis, plenus pacis Phoeboque quieto,
(cui genitor tribuit monitu praenoscere diuum
omina, seu flammas seu lubrica comminus exta
seu plenum certis interroget aethera pinnis)
sic sociis Mopsoque canit: 'quantum augur Apollo
flammaque prima docet, praeduri plena laboris
cerno equidem, patiens sed quae ratis omnia uincet.
ingentes durate animae dulcesque parentum
tendite ad amplexus.' lacrimae cecidere canenti,
quod sibi iam clusos inuenit in ignibus Argos.
  Vix ea fatus erat, iungit cum talia ductor
Aesonius: 'superum quando consulta uidetis,
o socii, tantisque datur spes maxima coeptis,
uos quoque nunc uires animosque adferte paternos.
non mihi Thessalici pietas culpanda tyranni
suspectiue doli: deus haec, deus omine dextro
imperat; ipse suo uoluit commercia mundo
Iuppiter et tantos hominum miscere labores.
ite, uiri, mecum dubiisque euincite rebus,

quae meminisse iuuet nostrisque nepotibus instent.
hanc uero, socii, uenientem in litore laeti
dulcibus adloquiis ludoque educite noctem.'
paretur. molli iuuenes funduntur in alga
conspicuusque toris Tirynthius. exta ministri
rapta simul ueribus Cereremque dedere canistris.
Iamque aderat summo decurrens uertice Chiron,
clamantemque patri procul ostendebat Achillen.
ut puer ad notas erectum Pelea uoces
uidit et ingenti tendentem brachia passu,
adsiluit caraque diu ceruice pependit.
illum nec ualido spumantia pocula Baccho
sollicitant ueteri nec conspicienda metallo
signa tenent; stupet in ducibus magnumque sonantes
haurit et Herculeo fert comminus ora leoni.
laetus at impliciti Peleus rapit oscula nati
suspiciensque polum 'placito si currere fluctu
Pelea uultis' ait 'uentosque optare ferentes,
hoc, superi, seruate caput. tu cetera, Chiron,
da mihi. te paruus lituos et bella loquentem
miretur; sub te puerilia tela magistro
uenator ferat et nostram festinet ad hastam.'
omnibus inde uiae calor additus: ire per altum
magna mente uolunt. Phrixi promittitur absens
uellus et auratis Argo reditura corymbis.
Sol ruit et totum Minyis laetantibus undae
diduxere diem. sparguntur litore curuo
lumina nondum ullis terras monstrantia nautis.
Thracius hic noctem dulci testudine uates
extrahit, ut steterit redimitus tempora uittis
Phrixus et iniustas contectus nubibus aras
fugerit Inoo linquens Athamanta Learcho;
aureus ut iuuenem mirantibus intulit undis
uector et adstrictis ut sedit cornibus Helle.
septem Aurora uias totidemque peregerat umbras
Luna polo dirimique procul non aequore uisa
coeperat a gemina discedere Sestos Abydo.

hic soror Aeoliden, aeuum mansura per omne,
deserit, heu saeuae nequiquam erepta nouercae!
illa quidem fessis longe petit umida palmis
uellera, sed bibulas urgenti pondere uestes
unda trahit leuique manus labuntur ab auro.
quis tibi, Phrixe, dolor, rabido cum concitus aestu
respiceres miserae clamantia uirginis ora
extentasque manus sparsosque per aequora crines!
Iamque mero ludoque modus, positique quietis
conticuere toris; solus quibus ordine fusis
inpatiens somni ductor manet. hunc grauis Aeson
et pariter uigil Alcimede spectantque tenentque
pleni oculos. illis placidi sermonis Iason
suggerit adfatus turbataque pectora mulcet.
mox, ubi uicta graui ceciderunt lumina somno,
uisa coronatae fulgens tutela carinae
uocibus his adstare duci: 'Dodonida quercum
Chaoniique uides famulam Iouis. aequora tecum
ingredior, nec fatidicis auellere siluis
me nisi promisso potuit Saturnia caelo.
tempus adest. age rumpe moras! nunc aequore tuto
currimus; incertumst, si nubila duxerit aether.
iam iam mitte metus, fidens superisque mihique.'
dixerat. ille pauens, laeto quamquam omine diuum,
prosiluit stratis. Minyas simul optulit omnis
alma nouo crispans pelagus Tithonia Phoebo.
discurrunt transtris: hi celso cornua malo
expediunt, alii tonsas in marmore summo
praetemptant, prora funem legit Argus ab alta.
Increscunt matrum gemitus et fortia languent
corda patrum; longis flentes amplexibus haerent.
uox tamen Alcimedes planctus super eminet omnes:
femineis tantum illa furens ululatibus opstat,
obruit Idaeam quantum tuba Martia buxum.
fatur et haec: 'nate indignos aditure labores,
diuidimur; nec ad hos animum componere casus
ante datum, sed bella tibi terrasque timebam.

uota aliis facienda deis. si fata reducunt
te mihi, si trepidis placabile matribus aequor,
possum equidem lucemque pati longumque timorem.
sin aliud Fortuna parat, miserere parentum,
Mors bona, dum metus est nec adhuc dolor. ei mihi, Colchos
unde ego et auecti timuissem uellera Phrixi?
quos iam mente dies, quam saeua insomnia curis
prospicio! quotiens raucos ad litoris ictus
deficiam a! Scythicum metuens pontumque petrasque
nec de te credam nostris ingrata serenis!
da, precor, amplexus haesuraque uerba relinque
auribus et dulci iam nunc preme lumina dextra.'
talibus Alcimede maeret; sed fortior Aeson
attollens dictis animos: 'o si mihi sanguis,
quantus erat, cum signiferum cratera minantem
non leuiore Pholum manus haec compescuit auro;
primus in aeratis posuissem puppibus arma
concussoque ratem gauderem tollere remo.
sed patriae ualuere preces auditaque magnis
uota deis. uideo nostro tot in aequore reges
teque ducem. tales, tales ego ducere suetus
adque sequi. nunc ille dies (det Iuppiter oro),
ille super, quo te Scythici regisque marisque
uictorem adque umeros ardentem uellere rapto
accipiam cedantque tuae mea facta iuuentae.'
sic ait. ille suo conlapsam pectore matrem
sustinuit magnaque senem ceruice recepit.
    Et iam finis erat: Zephyrumque ratemque morantis
soluerat amplexus tristi tuba tertia signo.
dant remo sua quisque uiri, dant nomina transtris.
hinc laeuom Telamon pelagus tenet, altior inde
occupat Alcides aliud mare, cetera pubes
diuiditur: celer Asterion, quem matre cadentem
Piresius gemino lauit pater amne Cometes,
segnior Apidani uires ubi sentit Enipeus.
nititur hinc Talaus fratrisque Leodocus urget
remo terga sui, quos nobile contulit Argos.

hinc quoque missus adest quamuis arcentibus Idmon
alitibus; sed turpe uiro timuisse futura.
hic et Naubolides tortas consurgit in undas
Iphitus, hic patrium frangit Neptunius aequor
qui tenet undisonam Psamathen semperque patentem
Taenaron Euphemus, mollique a litore Pellae
Deucalion certus iaculis et comminus ense
nobilis Amphion, pariter quos edidit Hypso
nec potuit similes uoluitue ediscere uultus.
tum ualida Clymenus percusso pectore tonsa
frater et Iphiclus puppem trahit, et face saeua
in tua mox Danaos acturus saxa, Caphareu,
Nauplius, et tortum non a Ioue fulmen Oileus
qui gemet, Euboicas nato stridente per undas,
quique Erymanthei sudantem pondere monstri
Amphitryoniaden Tegeaeo limine Cepheus
iuuit, et Amphidamas. at frater plenior annis
maluit Ancaeo uellus contingere Phrixi.
tectus et Eurytion seruato colla capillo,
quem pater Aonias reducem tondebit ad aras.
te quoque Thessalicae, Nestor, rapit in freta puppis
fama, Mycenaeis olim qui candida uelis
aequora et instantes mirabere mille magistros.
hic uates Phoebique fides non uana parentis,
Mopsus, puniceo cui circumfusa cothurno
palla imos ferit alba pedes uittataque fronte
cassis et in summo laurus Peneia cono.
quin etiam Herculeo consurgit ab ordine Tydeus
Nelidesque Periclymenus, quem parua Methone
felixque Elis equis et fluctibus obuius Aulon
caestibus aduersos uiderunt frangere uultus.
tu quoque Phrixeos remo, Poeantie, Colchos
bis Lemnon uisure petis, nunc cuspide patris
inclitus, Herculeas olim moture sagittas.
proximus hinc Butes Actaeis diues ab oris;
innumeras nam claudit apes longaque superbus
fuscat nube diem, dum plenas nectare cellas

pandit et in dulcem reges dimittit Hymetton.
insequeris casusque tuos expressa, Phalere,
arma geris; patula nam lapsus ab arbore paruum
ter quater ardenti tergo circumuenit anguis:
stat procul intendens dubium pater anxius arcum.
tum caelata metus alios gerit arma Eribotes.
nec Peleus fretus soceris et coniuge diua
defuit, ac prora splendet tua cuspis ab alta,
Aeacide: tantum haec aliis excelsior hastis,
quantum Peliacas in uertice uicerat ornos.
linquit et Actorides natum Chironis in antro,
ut socius caro pariter meditetur Achilli
fila lyrae pariterque leues puer incitet hastas,
discat eques placidi conscendere terga magistri.
et quem fama genus non est decepta Lyaei
Phlias inmissus patrios de uertice crines.
nec timet Ancaeum genetrix committere ponto,
plena tulit quem rege maris. securus in aequor
haut minus Erginus, proles Neptunia, fertur,
qui maris insidias, clarae qui sidera noctis
norit et e clausis quem destinet Aeolus austris,
non metuat cui regna ratis, cui tradere caelum
adsidua Tiphys uultum lassatus ab Arcto.
taurea uulnifico portat caelataque plumbo
terga Lacon, saltem in uacuos ut brachia uentos
spargat et Oebalium Pagaseia puppis alumnum
spectet securo celebrantem litora ludo.
oraque Thessalico melior contundere freno
uectorem pauidae Castor dum quaereret Helles,
passus Amyclaea pinguescere Cyllaron herba.
illis Taenario pariter tremit ignea fuco
purpura, quod gemina mater spectabile tela
duxit opus; bis Taygeton siluasque comantes
struxerat, Eurotan molli bis fuderat auro;
quemque suus sonipes niueo de stamine portat
et uolat amborum patrius de pectore cycnus.
at tibi collectas soluit iam fibula uestes

ostenditque umeros fortes spatiumque superbi
pectoris Herculeis aequum, Meleagre, lacertis.
hinc numerosa phalanx, proles Cyllenia: certus
Aethalides subitas neruo redeunte sagittas
cogere; tu medios gladio bonus ire per hostes,
Euryte; nec patrio Minyis ignobilis usu,
nuntia uerba ducis populis qui reddit, Echion.
sed non, Iphi, tuis Argo reditura lacertis
heu cinerem Scythica te maesta relinquet harena.
cessantemque tuom lugebit in ordine remum.
te quoque dant campi tanto pastore Pheraei
felices, Admete; tuis nam pendit in aruis
Delius, ingrato Steropen quod fuderat arcu.
a quotiens famulo notis soror obuia siluis
fleuit, ubi Ossaeae captaret frigora quercus
panderet et pingui mersos Boebeide crines.
insurgit transtris et remo Nerea uersat
Canthus, in Aeaeo noluet quem barbara cuspis
puluere; at interea clari decus adiacet orbis,
quem genitor gestabat Abas; secat aurea fluctu
tegmina Chalcidicas fugiens Euripus harenas,
celsaque semiferum contorquens frena luporum
surgis ab ostrifero medius, Neptune, Geraesto.
nec tibi Palladia pinu, Polypheme, reuecto
ante urbem ardentis restat deprendere patris
relliquias, multum famulis pia iusta moratis,
si uenias. breuiore ferit iam caerula remo
occupat et longe sua transtra nouissimus Idas.
at frater magnos Lynceus seruatur in usus,
quem tulit Arene, possit qui rumpere terras
et Styga transmisso tacitam deprendere uisu.
fluctibus e mediis terras dabit ille magistro
et dabit astra rati, cumque aethera Iuppiter umbra
condiderit, solus transibit nubila Lynceus.
quin et Cecropiae proles uacat Orithyiae,
temperet ut tremulos Zetes fraterque ceruchos.
nec uero Odrysius transtris inpenditur Orpheus

aut pontum remo subigit, sed carmine tonsas
ire docet, summo passim ne gurgite pugnent.
donat et Iphiclo pelagus iuuenumque labores
Aesonides, fessum Phylace quem miserat aeuo,
non iam operum in partem, monitus sed tradat ut acres
magnorumque uiros qui laudibus urat auorum.
Arge, tuae tibi cura ratis, te moenia doctum
Thespia Palladio dant munere; sors tibi, nequa
parte trahat tacitum puppis mare fissaque fluctu
uel pice uel molli conducere uulnera cera.
peruigil Arcadio Tiphys pendebat ab astro
Hagniades, felix stellis qui segnibus usum
et dedit aequoreos caelo duce tendere cursus.
Ecce per obliqui rapidum conpendia montis
ductor ouans laetusque dolis agnoscit Acastum
horrentem in iaculis et parmae luce coruscum.
ille ubi se mediae per scuta uirosque carinae
intulit, ardenti Aesonides retinacula ferro
abscidit; haut aliter saltus uastataque pernix
uenator quam lustra fugit dominoque timentem
urget equum, teneras conplexus pectore tigres,
quas astu rapuit pauido, dum saeua relictis
mater in auerso catulis uenatur Amano.
ut pariter propulsa ratis, stant litore matres
claraque uela oculis percussaque sole secuntur
scuta uirum, donec iam celsior arbore pontus
inmensusque ratem spectantibus abstulit aer.
Siderea tunc arce pater pulcherrima Graium
coepta tuens tantamque operis consurgere molem
laetatur; patrii neque enim probat otia regni.
una omnes gaudent superi uenturaque Enyo
tempora quaeque uias cernunt sibi crescere Parcae.
sed non et Scythici genitor discrimine nati
intrepidus tales fundit Sol pectore uoces:
'summe sator, cui nostra dies uoluentibus annis
tot peragit reficitque uices, tuane ista uoluntas?
Graiaque nunc undis duce te nutuque secundo

it ratis? an meritos fas et mihi rumpere questus?
hoc metuens et nequa foret manus inuida nato,
non mediae telluris opes, non inproba legi
diuitis arua plagae (tenent uberrima Teucer
et Libys et uestri Pelopis domus): horrida saeuo
quae premis arua gelu strictosque insedimus amnes.
cederet his etiam et sese sine honore referret
ulterius, sed nube rigens ac nescia ueris
stat super et nostros iam zona reuerberat ignes.
quid regio inmanis, quid barbarus amnibus ullis
Phasis et auersis proles mea gentibus obstat?
quid Minyae meruere queri? num uellere Graio
ui potitur? profugo quin agmina iungere Phrixo
abnuit Inoas ultor nec uenit ad aras,
imperii sed parte uirum nataeque moratus
coniugio uidet e Graia nunc stirpe nepotes
en teneros, uocat et iunctas sibi sanguine terras.
flecte ratem motusque, pater, nec uulnere nostro
aequora pande uiris: ueteris sat conscia luctus
silua Padi et uiso flentes genitore sorores.'
adfremit his quassatque caput qui uellera dono
bellipotens sibi fixa uidet tempta, actaque contra
Pallas et amborum gemuit Saturnia questus.

Tum genitor 'uetera haec nobis et condita pergunt
ordine cuncta suo rerumque a principe cursu
fixa manent; neque enim terris tum sanguis in ullis
noster erat, cum fata darem; iustique facultas
hinc mihi, cum uarios struerem per saecula reges.
adque ego curarum repetam decreta mearum.
iam pridem regio, quae uirginis aequor ad Helles
et Tanain tenus inmenso descendit ab Euro,
undat equis floretque uiris, nec tollere contra
ulla pares animos nomenque capessere bellis
ausa manus; sic fata, locos sic ipse fouebam.
adcelerat sed summa dies Asiamque labantem
linquimus et poscunt iam me sua tempora Grai.
inde meae quercus tripodesque animaeque parentum

hanc pelago misere manum. uia facta per undas
perque hiemes, Bellona, tibi. nec uellera tantum
indignanda manent propiorque ex uirgine rapta
ille dolor, sed (nulla magis sententia menti
fixa meae) ueniet Phrygia iam pastor ab Ida,
qui gemitus irasque pares et mutua Grais
damna ferat. qua classe dehinc effusa procorum
bella! quot ad Troiam flentes hiberna Mycenas!
quot proceres natosque deum, quae robora cernes
oppetere, ut magnis Asiam concedere fatis!
hinc Danaum de fine sedet gentesque fouebo
mox alias. pateant montes siluaeque lacusque
cunctaque claustra maris; spes et metus omnibus esto
arbiter. ipse locos terrenaque summa mouendo
experiar, quaenam populis longissima cunctis
regna uelim linquamque datas ubi certus habenas.'
tunc oculos Aegaea refert ad caerula robur
Herculeum Ledaeque tuens genus adque ita fatur:
'tendite in astra, uiri: me primum regia mundo
Iapeti post bella trucis Phlegraeque labores
inposuit: durum uobis iter et graue caeli
institui. sic ecce meus, sic orbe peracto
Liber et expertus terras remeauit Apollo.'
dixit et ingenti flammantem nubila sulco
derexit per inane facem, quae puppe propinqua
in bifidum discessit iter fratresque petiuit
Tyndareos, placida et mediis in frontibus haesit
protinus amborum lumenque innoxia fundit
purpureum, miseris olim inplorabile nautis.
Interea medio saeuus permissa profundo
carbasa Pangaea Boreas speculatus ab arce
continuo Aeoliam Tyrrhenaque tendit ad antra
concitus. omne dei rapidis nemus ingemit alis,
strata Ceres, motuque niger sub praepete pontus.
aequore Trinacrio refugique a parte Pelori
stat rupes horrenda fretis: quot in aethera surgit
molibus, infernas totidem demissa sub undas.

nec scopulos aut antra minax iuxta altera tellus
cernitur: illa Acamans habitat nudusque Pyragmo.
has nimbi uentique domos et naufraga seruat
tempestas; hinc in terras latumque profundum
est iter, hinc olim soliti miscere polumque
infelixque fretum (neque enim tunc Aeolus illis
rector erat, Libya cum rumperet aduena Calpen
Oceanus, cum flens Siculos Oenotria fines
perderet et mediis intrarent montibus undae),
intonuit donec pauidis ex aethere uentis
omnipotens regemque dedit, quem iussa uereri
saeua cohors: in monte chalybs iterataque muris
saxa domant Euros. cum iam cohibere frementum
ora nequit, rex tunc aditus et claustra refringit
ipse uolens placatque data fera murmura porta.
nuntius hunc solio Boreas proturbat ab alto.
'Pangaea quod ab arce nefas' ait, 'Aeole, uidi!
Graia nouam ferro molem commenta iuuentus
pergit et ingenti gaudens domat aequora bello,
nec mihi libertas imis freta tollere harenis.
qualis eram nondum uinclis et carcere clausus!
hinc animi structaeque uiris fiducia puppis,
quod Borean sub rege uident. da mergere Graios
insanamque ratem: nil me mea pignora tangunt.
tantum hominum compesce minas, dum litora iuxta
Thessala necdum aliae uiderunt carbasa terrae.'
    Dixerat. at cuncti fremere intus et aequora uenti
poscere. tum ualido contortam turbine portam
inpulit Hippotades. fundunt se carcere laeti
Thraces equi Zephyrusque et nocti concolor alas
nimborum cum prole Notus crinemque procellis
hispidus et multa flauus caput Eurus harena;
induxere hiemem raucoque ad litora tractu
unanimi freta curua ferunt nec sola tridentis
regna mouent; uasto pariter ruit igneus aether
cum tonitru piceoque premit nox omnia caelo.
excussi manibus remi conuersaque frontem

puppis in oblicum resonos latus accipit ictus,
uela super tremulum subitus uolitantia malum
turbo rapit. qui tum Minyis trepidantibus horror,
cum picei fulsere poli pauidamque coruscae
ante ratem cecidere faces, antemnaque laeuo
prona dehiscentem cornu cum sustulit undam!
non hiemem missosque putant consurgere uentos
ignari, sed tale fretum. tum murmure maesto
'hoc erat inlicitas temerare rudentibus undas
quod nostri timuere patres. uix litore puppem
soluimus, et quanto fremitu se sustulit Aegon!
hocine Cyaneae concurrunt aequore cautes?
tristius an miseris superest mare? linquite, terrae,
spem pelagi sacrosque iterum seponite fluctus.'
haec iterant segni flentes occumbere leto.
magnanimus spectat pharetras et inutile robur
Amphitryoniades; miscent suprema pauentes
uerba alii iunguntque manus adque ora fatigant
aspectu in misero uotis, cum protinus alnus
soluitur et uasto puppis mare sorbet hiatu.
illam huc atque illuc nunc torquens uerberat Eurus.
nunc stridens Zephyris aufert Notus; undique feruent
aequora, cum subitus trifida Neptunus in hasta
caeruleum fundo caput extulit. 'hanc mihi Pallas
et soror hanc' inquit 'mulcens mea pectora fletu
abstulerint; ueniant Phariae Tyriaeque carinae
permissumque putent. quotiens mox rapta uidebo
uela notis plenasque malis clamoribus undas!
non meus Orion aut saeuus Pliade Taurus
mortis causa nouae. miseris tu gentibus, Argo,
fata paras, nec iam merito tibi, Tiphy, quietum
ulla parens uolet Elysium manesque piorum.'
haec ait et pontum pater ac turbata reponit
litora depellitque notos, quos caerulus horror
et madido grauis unda sinu longeque secutus
imber ad Aeoliae tendunt simul aequora portae.
emicuit reserata dies caelumque resoluit

arcus et in summos redierunt nubila montes.
iam placidis ratis exstat aquis, quam gurgite ab imo
et Thetis et magnis Nereus socer erigit ulnis.
ergo umeros ductor sacro uelatur amictu
Aesoniamque capit pateram, quam munere gaudens
liquerat hospitio pharetrasque rependerat auro
Salmoneus, nondum ille furens tum, fingeret alti
qui trifida trabe tela Iouis contraque ruenti
aut Athon aut Rhodopen maestae nemora ardua Pisae
aemulus et miseros ipse ureret Elidis agros.
hac pelago libat latices et talibus infit:
'di, quibus undarum tempestatisque sonorae
imperium et magno penitus par regia caelo,
tuque, fretum diuosque pater sortite biformes,
seu casus nox ista fuit seu uoluitur axis,
ut superum sic constet opus, tollique necessum
pontus habet seu te subitae noua puppis imago
armorumque hominumque truces consurgere in iras
impulit, haec luerim satis et tua numina, rector,
iam fuerint meliora mihi. da reddere terris
has animas patriaeque amplecti limina portae.
tum quocumque loco meritas tibi plurimus aras
pascet honos, ubicumque rotis horrendus equisque
stas, pater, adque ingens utrimque fluentia Triton
frena tenet; sanctus nostrasque colere per urbes.'
dixerat haec. oritur clamor dextraeque sequuntur
uerba ducis. sic cum stabulis et messibus ingens
ira deum et Calabri populator Sirius arui
incubuit, coit agrestum manus anxia priscum
in nemus et miseris dictat pia uota sacerdos.
ecce autem molli zephyros descendere lapsu
aspiciunt; uolat inmissis caua pinus habenis
infinditque salum et spumas uomit aere tridenti:
Tiphys agit tacitique sedent ad iussa ministri;
qualiter ad summi solium Iouis omnia circum
prona parata deo, uentique imbresque niuesque
fulguraque et tonitrus et adhuc in fontibus amnes.

At subitus curaque ducem metus acrior omni
mensque mali praesaga quatit, quod regis adortus
progeniem raptoque dolis crudelis Acasto
cetera nuda neci medioque in crimine patrem
liquerit ac nullis inopem uallauerit armis,
ipse procul nunc tuta tenens; ruat omnis in illos
quippe furor. nec uana pauet trepidatque futura.
Saeuit atrox Pelias inimicaque uertice ab alto
uela uidet nec qua se ardens effundere possit.
nil famuli, nil regna iuuant; fremit obice ponti
clausa cohors telisque salum facibusque coruscat.
haut secus, aerisona uolucer cum Daedalus ora
prosiluit iuxtaque comes breuioribus alis,
nube noua linquente domos, Minoia frustra
infremuit manus et nisu lassatur inani
omnis eques plenisque redit Gortyna pharetris.
quin etiam in thalamis primoque in limine Acasti
fusus humo iuuenis gressus et inania signi
ore premit sparsisque legens uestigia canis
'te quoque iam maesti forsan genitoris imago,
nate,' ait 'et luctus subeunt suspiria nostri,
iamque dolos circumque trucis discrimina leti
mille uides. qua te, infelix, quibus insequar oris?
non Scythicas ferus ille domos nec ad ostia Ponti
tendit iter, falsae sed captum laudis amore
te, puer, in nostrae durus tormenta senectae
nunc lacerat. celsis an si freta puppibus essent
peruia, non ultro iuuenes classemque dedissem?
o domus, o freti nequiquam prole penates!'
dixit et extemplo furiis iraque minaci
terribilis 'sunt hic etiam tua uulnera, praedo,
sunt lacrimae casusque pares.' simul aedibus altis
itque reditque fremens rerumque asperrima uersat.
Bistonas ad meritos cum cornua saeua Thyoneus
torsit et infelix iam mille furoribus Haemus,
iam Rhodopes nemora alta gemunt, talem incita longis
porticibus coniunxque fugit natique Lycurgum.

Tartareo tum sacra Ioui Stygiisque ferebat
manibus Alcimede tanto super anxia nato,
siquid ab excitis melius praenosceret umbris.
ipsum etiam curisque parem talesque prementem
corde metus ducit, facilem tamen, Aesona coniunx.
in scrobibus cruor et largus Phlegethontis operti
stagnat honos, saeuoque uocat grandaeua tumultu
Thessalis exanimes atauos magnaeque nepotem
Pleiones. et iam tenues ad carmina uultus
extulerat maestosque tuens natumque nurumque.
talia libato pandebat sanguine Cretheus:
'mitte metus, uolat ille mari quantumque propinquat,
iam magis adque magis uariis stupet Aea deorum
prodigiis quatiuntque truces oracula Colchos.
heu quibus ingreditur factis! qui gentibus horror
pergit! mox Scythiae spoliis nuribusque superbus
adueniet; cuperem ipse graues tum rumpere terras.
sed tibi triste nefas fraternaque turbidus arma
rex parat et saeuos irarum concipit ignes.
quin rapis hanc animam et famulos citus effugis ictus?
i, meus es, iam te in lucos pia turba silentum
secretisque ciet uolitans pater Aeolus aruis.'
Horruit interea famulum clamore supremo
maesta domus, regemque furor per moenia differt
mille ciere manus et iam dare iussa uocatis.
flagrantes aras uestemque nemusque sacerdos
praecipitat, subitisque pauens circumspicit Aeson,
quid moueat. quasi multa leo cunctatur in arta
mole uirum rictumque gemens et lumina pressit:
sic curae subiere ducem, ferrumne capessat
inbelle atque aeui senior gestamina primi
an patres regnique acuat mutabile uulgus.
contra effusa manus haerensque in pectore coniunx
'me quoque' ait 'casus comitem quicumque propinquat
accipies, nec fata traham natumque uidebo
te sine, sat caeli patiens, cum prima per altum
uela dedit, potui quae tantum ferre dolorem.'

talia per lacrimas. et iam circumspicit Aeson,
praeueniat quo fine minas, quae fata capessat
digna satis: magnos obitus natumque domumque
et genus Aeolium pugnataque poscere bella.
est etiam ante oculos aeuum rudis altera proles,
ingentes animos et fortia discere facta
quem uelit adque olim leti meminisse paterni.
ergo sacra nouat. ueteris sub nocte cupressi
sordidus et multa pallens ferrugine taurus
stabat adhuc, cui caeruleae per cornua uittae
et taxi frons hirta comis; ipse aeger anhelans
inpatiensque loci uisaque exterritus umbra.
[hunc sibi praecipuum gentis de more nefandae
Thessalis in seros Ditis seruauerat usus.]
illum ubi terrifici superesse in tempore sacri
conspexit, statuit leto supremaque fatur
ipse manu tangens damnati cornua tauri:
'uos, quibus imperium Iouis et non segne peractum
lucis iter, mihi consiliis, mihi cognita bellis
nomina magnorum fama sacrata nepotum;
tuque, excite parens umbris, ut nostra uideres
funera et oblitos superum paterere dolores,
da placidae mihi sedis iter meque hostia uestris
conciliet praemissa locis. tu, nuntia sontum
uirgo Ioui, terras oculis quae prospicis aequis,
ultricesque deae Fasque et grandaeua Furorum
Poena parens, meriti regis succedite tectis
et saeuas inferte faces. sacer effera raptet
corda pauor; nec sola mei grauia adfore nati
arma ratemque putet: classes et Pontica signa
adque indignatos temerato litore reges
mente agitet semperque metu decurrat ad undas
arma ciens; mors sera uiam temptataque claudat
effugia et nostras nequeat praecurrere diras,
sed reduces iam iamque uiros auroque coruscum
cernat iter. stabo insultans et ouantia contra
ora manusque feram. tum, uobis siquod inausum

arcanumque nefas et adhuc incognita leti
sors superest, date fallaci pudibunda senectae
exitia indecoresque obitus. non Marte nec annis
aut nati praedo ille mei dignatus ut umquam
ense cadat; quin fida manus, quin cura suorum
diripiat laceretque senem nec membra sepulchro
contegat. haec noster de rege piacula sanguis
sumat et heu iunctae quas misit in aequora gentes.'
tergeminam tum placat eram Stygiasque supremo
obsecrat igne domos iam iam exorabile Auerno
carmen agens; neque enim ante leues niger auehit umbras
portitor et uinctae primis stant faucibus Orci.
adstitit et nigro fumantia pocula tabo
contigit ipsa graui Furiarum maxima dextra;
illi auide exceptum pateris hausere cruorem.

Fit fragor; inrumpunt foribus qui saeua ferebant
imperia et strictos iussis regalibus enses.
in media iam morte senes suffectaque leto
lumina et undanti reuomentes peste cruorem
conspiciunt; primoque rudem sub limine rerum
te, puer, et uisa pallentem morte parentum
deripiunt adduntque tuis. procul horruit Aeson
excedens memoremque tulit sub nubibus umbram.

Cardine sub nostro rebusque abscisa supernis
Tartarei sedet aula patris, non illa ruenti
accessura polo, uictam si uoluere molem

* * *

ingenti iacet ore Chaos, quod pondere fessam
materiem lapsumque queat consumere mundum.
hic geminae numero portae, quarum altera dura
semper lege patens populos regesque receptat;
ast aliam temptare nefas et tendere contra:
rara et sponte patet, siquando pectore ductor
uulnera nota gerens, galeis praefixa rotisque
cui domus aut studium mortales pellere curas,
culta fides, longe metus adque ignota cupido;
seu uenit in uittis castaque in ueste sacerdos.

quos omnes lenis plantis et lampada quassans
progenies Atlantis agit. lucet uia late
igne dei, donec siluas et amoena piorum
deueniant camposque, ubi sol totumque per annum
durat aprica dies thiasique chorique uirorum
carminaque et quorum populis iam nulla cupido.
has pater in sedes aeternaque moenia natum
inducitque nurum. tum porta quanta sinistra
poena docet maneat Pelian, quod limine monstrum.
mirantur tantos strepitus turbamque ruentem
et contra infernos almae uirtutis honores.

C. VALERI FLACCI
ARGONAUTICON
LIBER SECUNDUS.

Interea scelerum luctusque ignarus Iason
alta secat; neque enim patrios cognoscere casus
Iuno sinit, mediis ardens ne flectat ab undis
ac temere in Pelian et adhuc obstantia regis
fata ruat placitosque deis ne deserat actus.
Iamque fretis summas aequatum Pelion ornos
templaque Tisaeae mergunt obliqua Dianae.
iam Sciathos subsedit aquis, iam longa recessit
Sepias; attollit tondentes pabula Magnes
campus equos; uidisse putant Dolopeia busta
intrantemque Amyron curuas quaesita per oras
aequora, flumineo cuius redeuntia uento
uela legunt. remis insurgitur; inde salutant
Eurymenas; recipit uelumque fretumque reuersus
auster et in nubem Minyis repetentibus altum
Ossa redit. metus ecce deum damnataque bello
Pallene, circumque uident inmania monstra
terrigenum caelo quondam aduersata gigantum,
quos scopulis trabibusque parens miserata iugisque
induit et uersos extruxit in aethera montes.
quisque suas in rupe minas pugnamque metusque
seruat adhuc; quatit ipse hiemes et torquet ab alto
fulmina crebra pater; scopulis sed maximus illis
horror abest, Sicula pressus tellure Typhoeus.
hunc profugum et sacras reuomentem pectore flammas

ut memorant, prensum ipse comis Neptunus in altum
abstulit implicuitque uadis totiensque cruenta
mole resurgentem torquentemque anguibus undas
Sicanium dedit usque fretum cumque urbibus Aetnam
intulit ora premens; trux ille eiectat adesi
fundamenta iugi; pariter tunc omnis anhelat
Trinacria, iniectam fesso dum pectore molem
commouet experiens gemituque reponit inani.
Iamque Hyperionius metas maris urget Hiberi
currus et euectae prono laxantur habenae
aethere, cum palmas Tethys grandaeua sinusque
sustulit et rupto sonuit sacer aequore Titan.
auxerat hora metus, iam se uertentis Olympi
ut faciem raptosque simul montesque locosque
ex oculis circumque graues uidere tenebras.
ipsa quies rerum mundique silentia terrent
astraque et effusis stellatus crinibus aether.
ac uelut ignota captus regione uiarum
noctiuagum qui carpit iter non aure quiescit,
non oculis, noctisque metus niger auget utrimque
campus et occurrens umbris maioribus arbor,
haud aliter trepidare uiri. sed pectora firmans
Hagniades 'non hanc' inquit 'sine numine pinum
derigimus, nec me tantum Tritonia cursus
erudiit; saepe ipsa manu dignata carinam est.
an non experti, subitus cum luce fugata
horruit imbre dies? quantis, pro Iuppiter, austris
restitimus! quanta quotiens en Palladis arte
incassum decimae cecidit tumor arduus undae!
quin agite, o socii; micat immutabile caelum
puraque nec grauido surrexit Cynthia cornu,
nullus in ore rubor, certusque ad talia Titan
integer in fluctus et in uno decidit auro.
adde, quod in noctem uenti ueloque marique
incumbunt magis et tacitis ratis ocior horis.
atque adeo non illa sequi mihi sidera mens stat,
quae delapsa polo reficit mare (talis Orion

iam cadit, irato iam stridet in aequore Perseus),
sed mihi dux, uetitis qui numquam conditus undis
axe nitet serpens septenosque implicat ignes.'
sic ait et certi memorat qui uultus Olympi,
Pleiones Hyadumque locos, quo sidere uibret
Ensis et Actaeus niteat qua luce Bootes.
haec ubi dicta dedit, Cereris tum munere fessas
restituunt uires et parco corpora Baccho.
mox somno cessere; regunt sua sidera puppem.
  Iamque sub Eoae dubio Pallantidis igne
albet ager motisque truces ab ouilibus ursi
tuta domosque petunt, raras et litus in altum
mittit aues; cum primus equis exegit anhelis
Phoebus Athon mediasque diem dispersit in undas.
certatim remis agitur mare rostraque cursu
prima tremunt; et iam summis Vulcania surgit
Lemnos aquis tibi per uarios dilecta fauores,
ignipotens; nec te furiis et crimine matrum
terra fugat meritique piget meminisse prioris.
  Tempore quo primum fremitus insurgere opertos
caelicolum et regni sensit nouitate tumentes
Iuppiter aetheriae nec stare silentia pacis,
Iunonem uolucri primam suspendit Olympo
horrendum chaos ostendens poenasque barathri.
mox etiam pauidae temptantem uincula matris
soluere praerupti Vulcanum uertice caeli
deuoluit; ruit ille polo noctemque diemque
turbinis in morem, Lemni dum litore tandem
insonuit. uox inde repens ut perculit urbem,
adclinem scopulo inueniunt miserentque fouentque
alternos aegro cunctantem poplite gressus.
hinc, rursus superas postquam pater adnuit arces,
Lemnos cara deo, nec fama notior Aetne
aut Lipares domus: has epulas, haec templa peracta
aegide et horrifici formatis fulminis alis
laetus adit. contra Veneris stat frigida semper
ara loco, meritas postquam dea coniugis iras

horruit et tacitae Martem tenuere catenae.
quocirca struit illa nefas Lemnoque merenti
exitium furiale mouet; neque enim alma uideri
uultum ea nec tereti crinem subnectitur auro
sidereos diffusa sinus; eadem effera et ingens
et maculis suffecta genas pinumque sonantem
uirginibus Stygiis nigramque simillima pallam.
  Iamque dies aderat, Thracas quo fuderat armis
dux Lemni puppes tenui contexere canna
ausus et inducto cratem defendere tergo.
laeta mari tum signa refert, plenasque mouebant
armentis nuribusque rates; his barbara uestis
et torques, insigne loci. sonat aequore clamor
'o patria, o uariis coniunx nunc anxia curis,
has agimus longi famulas tibi praemia belli':
cum dea se piceo per sudum turbida nimbo
praecipitat Famamque uagam uestigat in umbra,
quam pater omnipotens digna adque indigna canentem
spargentemque metus placidis regionibus arcet
aetheris: illa fremens habitat sub nubibus imis,
non erebi, non diua poli, terrasque fatigat,
quas datur; augentem primi spernuntque fouentque;
mox omnes agit et motis quatit oppida linguis.
talem diua sibi scelerisque dolique ministram
quaerit auens. uidet illa prior, iamque aduolat ultro
inpatiens, iamque ora parat, iam suscitat aures.
hanc superincendit Venus adque his uocibus implet:
'uade age et aequoream, uirgo, delabere Lemnon
et cunctas mihi uerte domos, praecurrere qualis
bella soles, cum mille tubas armataque campis
agmina et innumerum flatus confingis equorum.
adfore iam luxu turpique cupidine captos
fare uiros carasque toris inducere Thraessas.
haec tibi principia, hinc rabidas dolor undique matres
instimulet: mox ipsa adero ducamque paratas.'
  Illa abit et mediam gaudens defertur in urbem;
et primam Eurynomen ad proxima limina Codri

occupat exesam curis castumque cubile
seruantem: manet illa uiro famulasque fatigat
uelleribus, tardi reputant quae tempora belli
ante torum et longo mulcent insomnia penso.
huic dea cum lacrimis et nota uoce Neaerae
icta genas 'utinam non hic tibi nuntius essem,
o soror, aut nostros' inquit 'prius unda dolores
obruat, in tali quoniam tibi tempore coniunx
sic meritae, notis quem tu fletuque requiris,
heu furit et captae indigno stimulatur amore.
iamque aderunt thalamisque tuis Threissa propinquat
non forma, non arte colus, non laude pudoris
par tibi nec magni proles praeclara Dorycli,
picta manus ustoque placet sed barbara mento.
ac tamen hos aliis forsan solabere casus
tu thalamis fatoque leges meliore penates;
me tua matris egens damnataque paelice proles
exanimat, quam iam miseros transuersa tuentem
letalesque dapes infectaque pocula cerno.
scis simile ut flammis simus genus; adde cruentis
quod patrium saeuire Dahis. iam lacte ferino,
iam ueniet durata gelu. sed me quoque pulsam
fama uiro, nostrosque toros uirgata tenebit
et plaustro derepta nurus.' sic fata querellas
abscidit et curis pauidam lacrimisque relinquit.
transit ad Iphinoen isdemque Amythaonis implet
Oleniique domum furiis; totam inde per urbem
personat, ut cunctas agitent expellere Lemno,
ipsi urbem Thraessaeque regant. dolor iraque surgit.
obuia quaeque eadem traditque auditque, neque ulli
uana fides. tum uoce deos, tum questibus implent,
oscula iamque toris adque oscula postibus ipsis
ingeminant lacrimisque iterum uisuque morantur.
prosiliunt nec tecta uirum thalamosque reuisunt
amplius; adglomerant sese nudisque sub astris
condensae fletus acuunt ac dira precantur
coniugia et Stygias infanda ad foedera taedas.

Has inter medias Dryopes in imagine maesta
flet Venus et saeuis ardens dea planctibus instat
primaque 'Sarmaticas utinam Fortuna dedisset
insedisse domos tristesque habitasse pruinas,
plaustra sequi, uel iam patriae uidisse per ignes
culmen agi stragemque deum! nam cetera belli
perpetimur. mene ille nouis, me destinat amens
seruitiis? urbem aufugiens natosque relinquam?
non prius ense manus raptoque armabimus igne,
dumque silent ducuntque noua cum coniuge somnos,
magnum aliquid spirabit amor?' tunc ignea torquens
lumina praecipites excussit ab ubere natos.
ilicet arrectae mentes euictaque matrum
corda sacer Veneris gemitus rapit: aequora cunctae
prospiciunt simulantque choros delubraque festa
fronde tegunt laetaeque uiris uenientibus adsunt.
iamque domos mensasque petunt; discumbitur altis
porticibus; sua cuique furens funestaque coniunx
adiacet, inferni qualis sub nocte barathri
adcubat attonitum Phlegyan et Thesea iuxta
Tisiphone saeuasque dapes et pocula libat
(tormenti genus) et nigris amplectitur hydris.
Ipsa Venus quassans undantem turbine pinum
adglomerat tenebras pugnaeque adcincta trementem
desilit in Lemnon; nimbis et luce fragosa
prosequitur polus et tonitru pater auget honoro.
inde nouam pauidas uocem furibunda per auras
congeminat, qua pulsus Athos et pontus et ingens
Thraca pauet pariterque toris exhorruit omnis
mater et adstricto riguerunt ubere nati.
adcelerat Pauor et Geticis Discordia demens
e stabulis atraeque genis pallentibus Irae
et Dolus et Rabies et Leti maior imago.
uisa truces exerta manus, ut prima uocatu
intonuit signumque dedit Mauortia coniunx.
hic aliud Venus et multo magis ipsa tremendum
orsa nefas gemitus fingit uocesque cadentum

inrupitque domos, et singultantia gestans
ora manu taboque sinus perfusa recenti
arrectaque coma 'meritos en prima reuertor
ulta toros, premit ecce dies'. tum uerbere uictas
in thalamos agit et cunctantibus inserit enses.
unde ego tot scelerum facies, tot fata iacentum
exequar? heu uatem monstris quibus intulit ordo!
quae se aperit series! o qui me uera canentem
sistat et hac nostras exsoluat imagine cartas!
inuadunt artus et quondam cara suorum
corpora: pars, ut erant dapibus uinoque sopori,
ignaros, pars insomnes et cuncta tuentes.
sed temptare fugam prohibetque capessere contra
arma metus; adeo ingentes inimica uideri
diua dabat, notaque sonat uox coniuge maior.
tantum oculos pressere manu, uelut agmina cernant
Eumenidum ferrumue super Bellona coruscet.
hoc soror, hoc coniunx, propiorque hoc nata parensque
saeua ualet; prensosque toris mactatque trahitque
femineum genus, inmanes quos sternere Bessi
nec Geticae potuere manus aut aequoris irae.
it cruor in thalamis et anhelo in pectore fumant
uulnera seque toris misero luctamine trunci
deuoluunt. diras aliae ad fastigia taedas
iniciunt adstantque domos: *pars inde uirorum*
consumpta in somno flammis, pars ignibus acti
effugiunt propere, sed dura in limine coniunx
obsidet et uiso repetunt incendia ferro.
ast aliae Thraessas labem causamque furoris
deripiunt; mixti gemitus clamorque precantum
barbarus ignotaeque implebant aethera uoces.
Sed tibi nunc quae digna tuis ingentibus ausis
orsa feram, decus et patriae laus una furentis,
Hypsipyle? non ulla meo te carmine dictam
abstulerint, durent Latiis modo saecula fastis
Iliacique lares tantique palatia regni.
inruerant actae pariter nataeque nurusque

totaque iam sparsis exarserat insula monstris.
illa pias armata manus 'fuge protinus urbem
meque, pater; non hostis,' ait 'non moenia laeti
Thraces habent; nostrum hoc facinus. ne quaere, quis auctor.
iam fuge, iam dubiae donum rape mentis et ensem
tu potius, miserere, tene.' tunc excipit artus
obnubitque caput tacitumque ad conscia Bacchi
templa rapit, primoque manus a limine tendens
'exime nos sceleri, pater, et miserere piorum
rursus' ait. tacita pauidum tunc sede locauit
sub pedibus dextraque dei; latet ille receptus
ueste sacra; uoces tholus et trieterica reddunt
aera sonum fixaeque fremunt in limine tigres.
regina ut roseis Auroram surgere bigis
uidit et insomni lassatas turbine tandem
conticuisse domos, stabilem quando optima facta
dant animum maiorque piis audacia coeptis,
serta patri iuuenisque comam uestesque Lyaei
induit et medium curru locat aeraque circum
tympanaque et plenas tacita formidine cistas.
ipsa sinus hederisque ligat famularibus artus
pampineamque quatit uentosis ictibus hastam
respiciens, teneat uirides elatus habenas
ut pater, in niuea tumeant ut cornua mitra
et sacer ut Bacchum referat scyphus. inpulit acri
tum ualidas stridore fores rapiturque per urbem
talia uoce canens: 'linque o mihi caede madentem,
Bacche, domum; sine foedatum te funere pontus
expiet et referam lotos in templa dracones.'
sic medios egressa metus; facit ipse uerendam
nam deus et flatu non inscia gliscit anhelo.
iamque senem tacitis saeua procul urbe remotum
occulerat siluis, ipsam sed conscius ausi
nocte dieque pauor fraudataque turbat Erinys.
non similes iam ferre choros (semel orgia fallunt)
audet, non patrios furtis accedere saltus,

. . . .

et fuga diuersas misero quaerenda per artes.
uisa ratis saeuae defecta laboribus undae,
quam Thetidi longinqua dies Glaucoque repostam
solibus et canis urebat luna pruinis.
huc genitorem altae per opaca silentia noctis
praecipitem siluis rapit et sic maesta profatur:
'quam, genitor, patriam, quanta modo linquis inanis
pube domos! pro dira lues, pro noctis acerbae
exitium! talin possum te credere puppi,
care parens? possum tantis retinere periclis?
soluimus heu serum furti scelus! adnue uotis,
diua, soporiferas quae nunc trahis aequore bigas.
non populos, non dite solum, non ulla parenti
regna peto; patria liceat decedere terra.
quando ego seruato mediam genitore per urbem
laeta ferar? quando hic lacrimas planctusque uidebo?'
dixerat. ille procul trunca fugit anxius alno,
Taurorumque locos delubraque saeua Dianae
aduenit. hic illum tristi, dea, praeficis arae
ense dato; mora nec terris tibi longa cruentis.
iam nemus Egeriae, iam te ciet altus ab Alba
Iuppiter et soli non mitis Aricia regi.
  Arcem nata petit, quo iam manus horrida matrum
congruerat. rauco fremitu sedere parentum
natorumque locis uacuaeque in moenibus urbis
iura nouant; donant solio sceptrisque paternis
ut meritam redeuntque piae sua praemia menti.
  Ecce procul ualidis Lemnon tendentia remis
arma notant; rapitur subito regina tumultu
conciliumque uocat. non illis obuia tela
ferre nec infestos derat furor inprobus ignes,
ni Veneris saeuas fregisset Mulciber iras.
tunc etiam uates Phoebo dilecta Polyxo
(non patriam, non certa genus, sed te, anxia Ceto,
Proteaque ambiguum Phariis fert rumor ab antris
huc uexisse suam iunctis super aequora phocis);
haec imis se condit aquis cunctataque paulum

surgit ut auditas referens in gurgite uoces.
'portum demus' ait, 'haec dextera, credite, puppis
aduenit et melior Lemno deus aequore flexit
huc Minyas; Venus ipsa uolens dat corpora iungi,
dum uires utero maternaque sufficit aetas.'
dicta placent portatque preces ad litora Grais
Iphinoe; nec turba nocens scelerisque recentis
signa mouent, tollitque loci Cytherea timorem.

* * *

protinus ingentem procerum sub nomine taurum
deicit, insuetis et iam pia munera templis
reddit et hac prima Veneris calet ara iuuenca.

Ventum erat ad rupem, cuius pendentia nigris
fumant saxa iugis coquiturque uaporibus aer.
substitit Aesonides, adque hic regina precari
hortatur causasque docens 'haec antra uidetis
Vulcanique' ait 'ecce domos: date uina precesque.
forsitan ob sacrum taceat iam fulmen in antro;
nox dabit ipsa fidem: clausae tum murmura flammae,
hospes, et incussae sonitum mirabere massae.'
moenia tum uiresque loci ueteresque parentum
iactat opes. mediis famulae conuiuia tectis
expediunt; Tyrio uibrat torus igneus ostro.
stat maerens atauos reges regesque maritos
Thraessa manus, quaecumque faces timuisse iugales
credita nec dominae sanctum tetigisse cubile.
iam medium Aesonides, iam se regina locauit,
post alii proceres; sacris dum uincitur extis
prima fames, circum pateris it Bacchus et omnis
aula silet; dapibus coeptis mox tempora fallunt
noctis et in seras durant sermonibus umbras.
praecipueque ducis casus mirata requirit
Hypsipyle, quo fata trahant, quae regis agat uis,
aut unde Haemoniae molem ratis: unius haeret
adloquio et blandos paulatim colligit ignes
iam non dura toris Veneri nec iniqua reuersae.

et deus ipse moras spatiumque indulget amori.
Pliada lege poli nimboso mouerat astro
Iuppiter aeternum uoluens opus, et simul undis
cuncta ruunt unoque dei Pangaea sub ictu
Gargaraque et Moesi steterunt formidine luci.
saeuior haut alio mortales tempore mentes
terror agit; tunc urget enim, tunc flagitat iras
in populos Astraea Iouem terrisque relictis
inuocat adsiduo Saturnia sidera questu.
insequitur niger et magnis cum fratribus Eurus
intonat Aegaeo tenditque ad litora pontus;
et lunam quarto densam uidet imbribus ortu
Thespiades. longus coeptis et fluctibus arcet
dum metus, usque nouos diuae melioris ad ignis
urbe sedent laeti Minyae uiduisque uacantes
indulgent thalamis; nimbosque educere luxu
nec iam uelle uias, zephyrosque audire uocantes
dissimulant, donec resides Tirynthius heros
non tulit, ipse rati inuigilans adque integer urbis.

* * *

inuidisse deos tantum maris aequor adortis
desertasque domos fraudataque tempore segni
uota patrum. quid et ipse uiris cunctantibus adsit?
'o miseri quicumque tuis accessimus actis!
Phasin et Aeeten Scythicique pericula ponti
redde' ait 'Aesonide: me tecum solus in aequor
rerum traxit amor, dum spes mihi sistere montes
Cyaneos uigilemque alium spoliare draconem.
si sedet Aegaei scopulos habitare profundi,
hoc mecum Telamon peraget meus.' haec ubi dicta,
haud secus Aesonides monitis accensus amaris,
quam bellator equus, longa quem frigida pace
pergula alit, breuis in flexus piger angitur orbis,
frena tamen dominumque uelit, si Martius aures
clamor et obliti rursus fragor impleat aeris.
tunc Argum Tiphynque uocat pelagoque parari

praecipitat; petit ingenti clamore magister
arma uiros pariter sparsosque in litore remos.
 Exoritur nouus urbe dolor planctusque per omnes
est facies antiqua domos. sibi moenia linqui
en iterum, et quando natorum tempora, gentem
qui recolant, qui sceptra gerant? nunc triste nefandae
noctis opus, uidui nunc illa silentia tecti
saeua magis, thalamos excussaque uincla quod ausae
induere atque iterum tales admittere curas.
ipsa quoque Hypsipyle subitos per litora cursus
ut uidit totaque uiros decedere Lemno,
ingemit et tali conpellat Iasona questu:
'iamne placet primo deducere uela sereno,
carius o mihi patre caput? modo saeua quierunt
aequora. sic portus fugeret ratis, aspera si te
Plias in aduersae tenuisset litore Thraces.
ergo moras caelo cursumque tenentibus undis
debuimus?' dixit lacrimans, haesuraque caro
dona duci promit chlamydem textosque labores.
illic seruati genitoris conscia sacra
pressit acu currusque pios: stant saeua pauentum
agmina dantque locum; uiridis circum horrida late
silua tremit; mediis refugit pater anxius undis.
contra et frondosae tractus expresserat Idae
inlustremque fugam pueri; mox aethere laetus
adstabat mensis, quin et Iouis armiger ipse
accipit a Phrygio iam pocula blanda ministro.
tunc ensem notumque ferens insigne Thoantis
'accipe' ait, 'bellis mediaeque ut puluere pugnae
sim comes, Aetnaei genitor quae flammea gessit
dona dei, nunc digna tuis adiungier armis.
i, memor i terrae, quae uos amplexa quieto
prima sinu; refer et domitis a Colchidos oris
uela per hunc utero quem linquis Iasona nostro.'
sic ait Haemonii labens in colla mariti.
nec minus Orphea tristis ceruice tuaque,
Aeacide, et gemino coniunx a Castore pendet.

Has inter lacrimas legitur piger uncus harenis:
iam remi rapuere ratem, iam flamina portant;
spumea subsequitur fugientis semita claui.
tunc tenuis Lemnos transitque Electria tellus
Threiciis arcana sacris; hic numinis ingens
horror et incautis decreta piacula linguis.
hanc demissa Ioui non umquam laedere fluctu
audet hiemps: sponte ipse deus tunc asperat undas,
cum uetat infidos sua litora tangere nautas.
obuius at Minyas terris adytisque sacerdos
excipit hospitibus reserans secreta Thyotes.
hactenus in populos uati, Samothraca, diemque
missa uale, sacrisque metum seruemus opertis.
illi sole nouo laeti plenique deorum
considunt transtris, iam quas praeuiderat urbes
nauita condebat, proraeque accesserat Imbros,
et sol aetherias medius conscenderat arces.
Thessala Dardaniis tunc primum puppis harenis
adpulit et fatis Sigeo litore sedit.
desiliunt: pars hinc leuibus candentia uelis
castra locat; trito pars frangit adorea saxo
farra; citum strictis alius de cautibus ignem
obtendit foliis et sulphure pascit amico.
Alcides Telamonque comes dum litora blando
anfractu sinuosa legunt, uox attigit aures
flebilis, ut scopulis cum fracta remurmurat unda.
adtoniti pressere gradum dubiumque secuntur
uocis iter; iam certa sonat, desertaque durae
uirgo neci quem non hominum superumque uocabat?
acrius hoc instare uiri succurrere certi;
qualiter, impleuit gemitu cum taurus acerbo
auia, frangentem morsu super alta leonem
terga ferens, coit e sparso concita mapali
agrestum manus et caeco clamore coloni.
constitit Alcides, uisuque enisus in alta
rupe truces manicas defectaque uirginis ora
cernit et ad primos umentia lumina fluctus;

exanimum ueluti multa tandem arte coactum
maeret ebur, Pariusue notas et nomina sumpsit
cum lapis aut liquidi referunt miranda colores.
ductor ait: 'quod, uirgo, tibi nomenque genusque,
quae sors ista, doce. tendunt cur uincula palmas?'
illa tremens tristique oculos deiecta pudore
'non ego digna malis' inquit; 'suprema parentum
dona uides, ostro scopulos auroque frequentes.
nos Ili felix quondam genus, inuida donec
Laomedonteos fugeret Fortuna penates.
principio morbi caeloque exacta sereno
temperies, arsere rogis certantibus agri.
tum subitus fragor et fluctus Idaea mouentes
cum stabulis nemora. ecce repens consurgere ponto
belua, monstrum ingens; hanc tu nec molibus ullis
nec nostro metire mari. primaeua furenti
huic manus amplexus inter planctusque parentum
deditur. hoc sortes, hoc corniger imperat Hammon,
uirgineam damnare animam sortitaque Lethen
corpora; crudelis scopulis me destinat urna.
uerum o iam redeunt Phrygibus si numina tuque
ille ades auguriis promisse et sorte deorum,
iam cui candentes uotiuo in gramine pascit
cornipedes genitor, nostrae stata dona salutis,
adnue meque, precor, defectaque Pergama monstris
eripe, namque potes. neque enim tam lata uidebam
pectora, Neptunus muros cum iungeret astris,
nec tales umeros pharetramque gerebat Apollo.'
auxerat haec locus et facies maestissima uasti
litoris et tumuli caelumque, quod incubat urbi,
quale laborantis Nemees iter aut Erymanthi
uidit et infectae miseratus flumina Lernae.

Dat procul interea signum Neptunus et una
monstriferi mugire sinus Sigeaque pestis
adglomerare fretum, cuius stellantia glauca
lumina nube tremunt, adque ordine curua trisulco
fulmineus quatit ora fragor, pelagoque remenso

cauda redit, passosque sinus rapit ardua ceruix.
illam incumbentem per mille uolumina pontus
prosequitur lateri adsultans, trepidisque ruentem
litoribus sua cogit hiemps. non fluctibus aequis
nubiferi uenit unda Noti, non Africus alto
tantus ouat patriisque manus cum plenus habenis
Orion bipedum flatu mare tollit equorum.
ecce ducem placitae furiis crudescere pugnae
surgentemque toris stupet immanemque paratu
Aeacides pulsentque graues ut terga pharetrae.
ille patrem pelagique deos suaque arma precatus
insiluit scopulo, motumque e sedibus aequor
horruit et celsi spatiosa uolumina monstri.
qualis ubi a gelidi Boreas conuallibus Hebri
tollitur et uolucres Riphaea per ardua nubes
praecipitat (piceo nox tum tenet omnia caelo):
illa simul molem horrificam scopulosaque terga
promouet ingentique unda subit; intremere inde
inlidique uadis pronae atque resurgere puppes.
occupat Alcides arcum totaque pharetrae
nube premit. non illa magis quam sede mouetur
magnus Eryx, deferre uelint quem uallibus imbres.
iam breuis et telo uolucri non utilis aer.
tum uero fremitus uanique insania coepti
et tacitus pudor et rursus pallescere uirgo:
proicit arma manu, scopulos uicinaque saxa
respicit, et quantum uentis adiuta uetustas
inpulerat pontiue fragor, tantum abscidit imi
concutiens a sede maris. iamque agmine toto
pistris adest miseraeque inhiat iam proxima praedae.
stat mediis elatus aquis recipitque ruentem
Alcides saxoque prior surgentia colla
obruit; hinc ualidos nodosi roboris ictus
congeminat. fluctus defertur belua in imos
iam totis resoluta uadis; Idaeaque mater
et chorus et summis ulularunt collibus Amnes.
protinus e scopulis et opaca ualle resurgunt

pastores magnisque petunt clamoribus urbem.
nuntius hinc socios Telamon uocat, ac simul ipsi
horrescunt subitoque uident in sanguine puppem.
nec minus in scopulos crudique cacumina saxi
emicat Alcides uinclisque tenentibus aufert
uirgineas de rupe manus aptatque superbis
arma umeris; regem inde petens superabat ouante
litora tuta gradu, qualis per pascua uictor
ingreditur, tum colla tumens, tum celsior armis
taurus, ubi adsueti pecoris stabula alta reuisit
et patrium nemus et bellŏ quos ultus amores.
Obuia cui contra longis emersa tenebris
turba Phrygum paruumque trahens cum coniuge natum
Laomedon; iam maestus equos, iam debita posci
dona gemit. pars aerii fastigia muri
cingit et ignotis iuuenem mirantur in armis.
illum torua tuens adque acri lubricus astu
rex subit et patrio fatur male laetus amore:
'maxime Graiugenum, quem non Sigea petentem
litora nec nostrae miserantem funera Troiae
adpulit his fors ipsa locis, si uera parentem
fama Iouem summique tibi genus esse Tonantis,
noster ades iunctisque uenis; sator unus et idem
stirpis hŏnos, quamquam longis disiungimur oris.
quot mihi post lacrimas, post quanta piacula patrum
serus ades! quam parua tuis iam gloria factis!
uerum age nunc socios fraternis moenibus infer;
crastina lux biiuges stabulis ostendet apertis.'
dixerat haec; tacitosque dolos dirumque uolutat
corde nefas, clausum ut thalamis somnoque grauatum
immolet et rapta ludat responsa pharetra:
namque bis Herculeis deberi Pergama telis
audierat. Priami sed quis iam auertere regnis
fata queat? manet immotis nox Dorica lustris
et genus Aeneadum et Troiae melioris honores.
'nos' ait 'ad Scythici' Tirynthius 'ostia ponti
raptat iter; mox huc uestras reuehemur ad oras

donaque dicta feram.' tum uero plura uocatis
adnuit ille deis. promissa infida tyranni
iam Phryges et miserae flebant discrimina Troiae.
Panditur hinc totis in noctem carbasus alis,
litoraque et ueteris tumulus praelabitur Ili
Dardaniusque pater; uigili simul omnia ludo
festa uident; hinc unda sacris hinc ignibus Ide
uibrat et horrisonae respondent Gargara buxo.
inde ubi iam medii tenuere silentia ponti
stridentesque iuuant aurae, Phrixea subibant
aequora et angustas quondam sine nomine fauces.
ecce autem prima uolucrem sub luce dehiscens
terruit unda ratem, uittataque constitit Helle,
iam Panopes Thetidisque soror, iamque aurea laeua
sceptra tenens. tum sternit aquas proceresque ducemque
aspicit et placidis conpellat Iasona dictis.
'te quoque ab Haemoniis ignota per aequora terris
regna infesta domu fatisque simillima nostris
fata ferunt; iterum Aeolios Fortuna penates
spargit et infelix Scythicum gens quaeritis amnem.
uasta super tellus, longum (ne defice coeptis)
aequor, et ipse procul, uerum dabit ostia Phasis.
hic nemus arcanum geminaeque uirentibus arae
stant tumulis; hic prima pia sollemnia Phrixo
ferte manu cinerique, precor, mea reddite dicta:
non ego per Stygiae quod rere silentia ripae,
frater, agor; frustra uacui scrutaris Auerni,
care, uias. neque enim scopulis me et fluctibus actam
frangit hiemps; celeri extemplo subiere ruentem
Cymothoe Glaucusque manu; pater ipse profundi
has etiam sedes, haec numine tradidit aequo
regna nec Inois noster sinus inuidet undis.'
dixerat, et maestos tranquilla sub aequora uultus
cum gemitu tulit, ut patrii rediere dolores.
tum pelago uina inuergens dux talibus infit:
'undarum decus et gentis, Cretheia uirgo,
pande uiam cursuque tuos age, diua, secundo.'

Inmittitque ratem mediasque interuolat urbes
qua breuibus furit aestus aquis Asiamque prementem
effugit abruptis Europa inmanior oris.
has etiam terras consertaque gentibus arua
sic pelago pulsante, reor, Neptunia quondam
cuspis et aduersi longus labor abscidit aeui,
ut Siculum Libycumque latus, stupuitque fragore
Taurus et occiduis regnator montibus Atlans.
iam iuga Percotes Pariumque infame fragosis
exuperant Pityamque uadis, transmissaque puppi
Lampsacus, Ogygii quam nec trieterica Bacchi
sacra neque arcanis Phrygius furor inuehit antris,
sed suus in Venerem raptat deus. illius aras
urbe super celsique uident gestamina templi.
rarior hinc tellus adque ingens undique caelum
rursus et incipiens alium prospectus in orbem.
terra sinu medio Pontum iacet inter et Hellen
ceu fundo prolata maris; namque inproba caecis
intulit arua uadis longoque per aequora dorso
litus agit: tenet hinc ueterem confinibus oris
pars Phrygiam, pars discreti iuga pinea montis.
nec procul ad tenuis surgit confinia ponti
urbs placidis demissa iugis; rex diuitis agri
Cyzicus. Haemoniae qui tum noua signa carinae
ut uidet, ipse ultro primas procurrit ad undas
miraturque uiros dextramque amplexus et haerens
incipit 'o terris nunc primum cognita nostris
Aemathiae manus et fama mihi maior imago.
non tamen haec adeo semota neque abdita tellus
nec loca iam populis inperuia lucis eoae,
cum tales intrasse duces, tot robora cerno.
nam licet hinc saeuas tellus alat horrida gentes
meque fremens tumido circumfluat ore Propontis,
uestra fides ritusque pares et mitia cultu
his etiam mihi corda locis; procul effera uirtus
Bebrycis et Scythici procul inclementia sacri.'
sic memorat laetosque rapit, simul hospita pandi

tecta iubet templisque sacros largitur honores.
stant gemmis auroque tori mensaeque paratu
regifico centumque pares primaeua ministri
corpora; pars epulas manibus, pars aurea gestant
pocula bellorum casus expressa recentum.
adque ea prima duci porgens carchesia Graio
Cyzicus 'hic portus' inquit 'mihi territat hostis,
has acies sub nocte refert, haec uersa Pelasgum
terga uides, meus hic ratibus qui pascitur ignis.'
subicit Aesonides 'utinam nunc aura Pelasgos
adferat et solitis temptet concurrere furtis
cunctaque se ratibus fundat manus: arma uidebis
hospita nec post hanc ultra tibi proelia noctem.'
sic ait hasque inter uariis nox plurima dictis
rapta uices nec non simili lux postera tractu.

C. VALERI FLACCI
ARGONAUTICON
LIBER TERTIUS.

Tertia iam gelidas Tithonia soluerat umbras
exueratque polum; Tiphyn placida alta uocabant.
it tectis Argoa manus, simul urbe profusi
Aenidae caris socium digressibus haerent.
dant Cererem lectumque pecus nec palmite Bacchum
Bithyno Phrygioue satum, sed quem sua noto
colle per angustae Lesbos freta suggerit Helles.
ipse agit Aesonidae iunctos ad litora gressus
Cyzicus abscessu lacrimans *oneratque superbis*
muneribus, primas coniunx Percosia uestes
quas dederat picto et Clite uariauerat auro.
tum galeam et patriae telum insuperabile dextrae
addidit: ipse ducis phaleras et Thessala contra
frena capit manibusque datis iunxere penates.
  Tu mihi nunc causas infandaque proelia, Clio,
pande uirum; tibi enim superum data, uirgo, facultas
nosse animos rerumque uias. cur talia passus
arma, quid hospitiis iunctas concurrere dextras
Iuppiter? unde tubae nocturnaque mouit Erinys?
  Dindyma sanguineis famulum bacchata lacertis
dum uolucri quatit asper equo siluasque fatigat
Cyzicus, ingenti praedae deceptus amore
adsuetum Phrygias dominam uectare per urbes
oppressit iaculo redeuntem ad frena leonem.

et tunc ille iubas captiuaque postibus ora
inposuit, spolium infelix diuaeque pudendum.
quae postquam Haemoniam tantae non inmemor irae
aerisono de monte ratem praefixaque regum
scuta uidet, noua monstra uiro, noua funera uoluit,
ut socias in nocte manus utque impia bella
conserat et saeuis erroribus inplicet urbem.
nox erat et leni canebant aequora sulco,
et iam prima leues spargebant sidera somnos.
aura uehit; religant tonsas ueloque Procnesson
et te iam medio flauentem, Rhundace, ponto
spumosumque legunt fracta Scylaceon ab unda.
ipse diem longe solisque cubilia Tiphys
consulit, ipse ratem uento stellisque ministrat.
at qui illum non ante sopor luctamine tanto
lenit agens diuum imperiis; cadit inscia clauo
dextera demittitque oculos, solataque puppis
turbine flectit iter portuque refertur amico.
Ut notis adlapsa uadis, dant aethere longo
signa tubae, uox et mediis emissa tenebris
'hostis habet portus, soliti rediere Pelasgi.'
rupta quies; deus ancipitem lymphauerat urbem,
Mygdoniae Pan iussa ferens saeuissima matris,
Pan nemorum bellique potens, quem lucis ad horas
antra tenent; latet ad medias per deuia noctes.
saetigerum latus et toruae coma sibila frontis.
uox omnes super una tubas, qua conus et enses,
qua trepidis auriga rotis nocturnaque muris
claustra cadunt; talesque metus non Martia cassis
Eumenidumque comae, non tristis ab aegide Gorgo
sparserit aut tacitis aciem raptauerit umbris.
ludus et illa deo, pauidum praesepibus aufert
cum pecus et profugi sternunt dumeta iuuenci.
Ilicet ad regem clamor ruit. exilit altis
somnia dira toris simulacraque pallida linquens
Cyzicus. ecce super foribus Bellona reclusis
nuda latus passuque mouens orichalca sonoro

adstitit et triplici pulsans fastigia crista
hinc ciet aere uirum. sequitur per moenia demens
ille deam et fatis extrema in proelia tendit;
qualis in Alciden et Thesea Rhoetus iniqui
nube meri geminam Pholoen maioraque cernens
antra ruit, qualisue redit uenatibus actis
lustra pater Triuiamque canens umeroque Learchum
aduehit, at miserae declinant lumina Thebae.
iamque adeo nec porta ducem nec pone moratur
excubias sortita manus, quae prima furenti
aduolat; hinc alii subeunt, ut proxima quaeque
intremuit domus et motus accepit inanes.
At Minyas anceps fixit pauor; aegra uirorum
corda labant, nec quae regio aut discrimina cernunt,
cur galeae clipeique micent, num peruigil armis
. . . .
donec et hasta uolans inmani turbine transtris
insonuit monuitque ratem rapere obuia caeca
arma manu. princeps galeam constringit Iason
uociferans 'primam hanc nati, pater, accipe pugnam
uosque, uiri, optatos huc adfore credite Colchos.'
Bistonas in medios ceu Martius exilit astris
currus, ubi ingentes animae clamorque tubaeque
sanguineum iuuere deum, non segnius ille
occupat arua furens; sequitur uis omnis Achiuum.
adglomerant latera, et densis thoracibus horrens
stat manus, aegisono quam nec fera pectore uirgo
dispulerit nec dextra Iouis Terrorque Pauorque,
Martis equi. sic contextis umbonibus urgent,
caeruleo ueluti cum Iuppiter agmine nubem
constituit; certant zephyri frustraque rigentem
pulsat utrimque notus; pendent mortalia longo
corda metu, quibus illa fretis, quibus incidat aruis.
Hinc manus infelix clamore inpellere magno
saxa facesque atras et tortae pondera fundae;
fert sonitus inmota phalanx irasque retentant,
congeries dum prima fluat. stellantia Mopsus

tegmina et ingentem Corythi notat Eurytus umbram.
restitit ille gradu seseque a lumine ferri
sustinuit praeceps, subitum ceu pastor ad amnem
spumantem nimbis fluctuque arbusta ruentem.
et Tydeus 'en intentis quem uiribus' inquit
'opperiar manibusque dari quem comminus optem;
quo steteris moriere loco.' subit ilia cuspis
Olenii; dedit ille sonum conpressaque mandens
aequora purpuream singultibus expulit hastam.
ac uelut in medio rupes latet horrida ponto,
quam super ignari numquam rexere magistri
praecipites inpune rates, sic agmine caeco
incurrit strictis manus ensibus. occubat Iron
et Cotys et Pyrno melior genitore Bienor.
  At magis interea diuerso turbida motu
urbs agitur. Genyso coniunx amouerat arma;
ast illi subitus uentis uiuoque reluxit
torre focus; telis gaudes, miserande, repertis.
linquit et undantes mensas infectaque pernox
sacra Medon; chlamys inbelli circumuenit ostro
torta manum strictoque uias praefulgurat ense.
talis in arma ruit, nec uina dapesque remota
statque loco torus, insomnes mansere ministri.
inde uagi nec bella modis nec casibus isdem
conseruere manu et longe iacuere perempti.
ecce grauem nodis pinguique bitumine quassans
lampada turbata Phlegyas decurrit ab urbe;
ille leues de more manus aciemque Pelasgum
per noctem remeasse ratus pulsumque requirens
saepe sibi uano Thamyrim clamore petebat
arduus et late fumanti nube coruscus;
quantus ubi inmenso prospexit ab aethere Typhon
igne simul uentisque rubens, quem Iuppiter alte
crine tenet; trepidant diro sub lumine puppes.
tollitur hinc tentoque ruit Tirynthius arcu
pectore certa regens aduersae spicula flammae
per piceos accensa globos, et pectus harundo

per medium contenta fugit; ruit ille comantem
ore facem supra maiorque apparuit ignis.
Ambrosium Peleus, ingentem Ancaeus Echeclum
sternit et elatae propius succedere dextrae
Telecoonta sinit duplicataque ora securi
dissecuit ceruice tenus. simul aspera uictor
cingula sublustri uibrantia detrahit umbra.
'has, precor, exuuias et opima cadauere' Nestor
'linquite' ait: 'ferro potius mihi dextera, ferro
nauet opus,' prensumque manu detruncat Amastrum
diuersasque simul socios inuadere turmas
admonuit. pergunt rupta testudine fusi,
qua tenebrae campique ferunt. grauis inuenit Ochum
Phlias et trepido Pollux inpingitur Hebro.
ipse super uultus taboque natantia terga
dux campi Martisque potens ut caeca profundo
currit hiemps, Zelyn et Broten Abarimque relinquit
semineces; Glaucum sequitur Glaucumque ruentem
occupat et iugulo uulnus molitur aperto.
ille manu contra telum tenet ultima frustra
uerba ciens, fixamque uidet decrescere cornum.
hinc Halyn, hinc rigido transcurrens demetit ense
Protin et insignem cithara cantuque fluenti
Dorcea, qui dulci festis adsistere mensis
pectine Bistoniae magnum post ausus alumnum.
nec pharetram aut acres ultra Tirynthius arcus
exercet, socia sed disicit agmina claua.
ac ueluti magna iuuenum cum densa securi
silua labat cuneisque gemit graue robur adactis
iamque abies piceaeque ruunt: sic dura sub ictu
ossa uirum malaeque sonant sparsusque cerebro
albet ager. leuis ante pedes subsederat Admon;
occupat os barbamque uiri clauamque superne
intonat. 'occumbens en duc' ait 'Herculis armis
donum ingens semperque tuis memorabile fatis.'
horruit ille cadens nomenque agnouit amicum
primus et ignaris dirum scelus attulit umbris.

nec tibi Thessalicos tunc profuit, Ornyte, reges
hospitiis aut mente moras fouisse benigna
et laribus sacrasse fidem; procul aduenit Idmon
oblatumque ferit galeam cristasque rubentes,
heu tua dona, gerens. quem te qualemque uidebit
attonitus, Crenaee, parens! en frigidus orbes
purpureos iam somnus obit, iam candor et anni
deficiunt uitaque fugit decus omne soluta:
deseris heu nemus et Nympharum, durus, amores!
at diuersa Sagen turbantem fallere neruo
tum primum puer ausus Hylas (spes maxima bellis
pulcher Hylas, si fata sinant, si prospera Iuno),
prostrauitque uirum celeri per pectora telo.
Accessere (nefas) tenebris fallacibus acti
Tyndaridae in sese: Castor prius ibat in ictus
nescius; ast illos noua lux subitusque diremit
frontis apex. tum Castor Ityn, qua caerulus ambit
balteus et gemini committunt ora dracones,
frater Hagen Thapsumque securigerumque Nealcen
transigit et Canthi pallentem uulnere Cydrum.
torserat hic totis conisus uiribus hastam
uenatori Erymo, breuis hanc sed fata ferentem
prodidit et piceo comitem miserata refulsit
Luna polo; cessere iubae raptumque per auras
uulnus et extrema sonuit cita cuspide cassis.
Nisaeum Telamon et Ophelten uana sonantem
per clipei cedentis opus cratemque trilicem,
qua stomachi secreta, ferit laetusque profatur:
'di, precor, hunc regem aut aeque delegerit alta
fors mihi gente satum, magnusque et flebilis urbi
conciderit.' super addit Aren fratremque Melanthum
Phoceaque Oleniden, Lelegum qui pulsus ab oris
regis amicitiam et famuli propioris honores
(qua patiens non arte?) tulit. nox alta cadentum
ingentes duplicat sonitus augetque ruinas.
ut magis Inarime, magis ut mugitor anhelat
Vesuius, attonitas acer cum suscitat urbes,

sic pugnae crudescit opus; neque enim ignea cedunt
astra loco, lentis haeret nox conscia bigis.
perge age Tartareae mecum simul omnia noctis,
Musa, sequi. trepidam Phaeton adflauit ab alto
Tisiphonen grauiorque locos iam luce propinqua
umbra premit; non signa uirum, non funera cernunt,
et rabie magis ora calent. uos prodite, diuae,
Eumenidum noctisque globos, uatique patescat
armorum fragor et tepidi singultibus agri
labentum adque acti Minyis per litora manes.
Cyzicus hic aciem uanis discursibus implet
fata trahens; iam pulsa sibi cessisse Pelasgum
agmina, iam passim uacuos disiecta per agros
credit ouans; tales ausus, ea gaudia fingit
ira deum. fundo ueluti cum Coeus in imo
uincla Iouis fractoque trahens adamante catenas
Saturnum Tityumque uocat spemque aetheris amens
concipit, ast illum fluuiis et nocte remersit
Eumenidum canis et sparsae iuba reppulit hydrae.
saeuit acerba fremens tardumque a moenibus agmen
increpitat: 'numquamne dolor, uirtusque subibit
nil ausas sine rege manus? at barbara buxus
si uocet et motis ulutantia Dindyma sacris,
tunc ensis placet atque furor, modo tela sacerdos
porrigat et iussa sanguis exuberet ulna.'
talibus insultans iamdudum numine diuae
deficit; infracti languescunt frigore cursus;
corda pauent; audit fremitus irasque leonum
cornuaque et motas uidet inter nubila turres.
tunc grauis et certo tendens stridore per umbram
Aesonii uenit hasta ducis latumque sub imo
pectore rumpit iter. quam nunc incognita uellet
lustra sibi nullosque datos uenatibus annos?
talia magnanimi diuerso turbine fundunt
tela uiri, sonitusque pedum suspectaque motu
explorant; prensant socios uocemque reposcunt.
quod si tanta lues seros durasset in ortus,

extinctum genus et solas per moenia matres
uidisset stratamque dies in litore gentem.
Tum pater omnipotens tempus iam rege perempto
flectere fata ratus miserasque abrumpere pugnas,
supremam celerauit opem nutuque sereno
intonuit, quem Nocte satae, quem turbidus horret
armipotens. tunc porta trucis coit infera leti.
continuo dant terga metu uersique per agros
diffugiunt, quae sola salus: nec terga ruentum
mens Minyis conuersa sequi; stetit anxia uirtus.
ecce leui primos iam spargere lumine portus
orta dies notaeque (nefas) albescere turres.
'di maris' attonito conclamat ab agmine Tiphys
'ut mea fatali damnastis pectora somno!
heu socii quantis conplerunt litora monstris!'
illi autem neque adhuc gemitus neque conscia facti
ora leuant; tenet exangues rigor horridus artus;
ceu pauet ad crines et tristia Pentheos ora
Thyias, ubi inpulsae iam se deus agmine matris
abstulit et caesi uanescunt cornua tauri.
nec minus effusi grandaeuum ad litora uulgus,
ut socias uidere manus, dare uersa retrorsus
terga metu. dextram tendens proclamat Iason
'quos fugitis? uellem hac equidem me strage meosque
procubuisse magis. deus haec, deus asper utrisque
inplicuit. sumus heu Minyae, sumus hospita turba.
cur etiam flammas miserosque moramur honores?'
Tum super exangues confertae caedis aceruos
praecipiti plangore ruunt; agnoscit in alta
strage uirum sua texta parens, sua munera coniunx.
it gemitus toto sinuosa per aequora caelo.
pars tenuis flatus et adhuc stridentia prensant
uolnera, pars sera conponunt lumina dextra.
at uero in mediis exangui rege reperto
aggeribus, tristi sileant ceu cetera planctu,
sic famulum matrumque dolor, sic omnis ad unum
uersa manus. circa lacrimis ac mentibus aegri

stant Minyae deflentque nefas et cuspidis ictus
Haemoniae sortemque ducis solantur acerbam.
ille ubi concretos pingui iam sanguine crines
pallentesque genas infractaque pectore caro
tela neque hesternos agnouit in hospite uultus,
ingemit atque artus fatur conplexus amicos:
'te tamen ignarum tanti, miserande, furoris
nox habet et nullo testantem foedera questu:
at mihi luctificum uenit iubar. heu quibus adsum
conloquiis? cui me hospitio Fortuna reuexit?
extinguine mea (fatis id defuit unum)
speraui te posse manu? talisne reliqui
has ego, amice, domos? quod si iam bella manebant
et placitum hoc superis, nonne haec mea iustius essent
funera meque tuus nunc plangeret a! malus error?
nec Clarii nunc antra dei quercusque tonantis
arguerim. talesne acies, talesne triumphos
sorte dabant? tantumque nefas mens conscia uatum
conticuit, patriae exitium crudele senectae
et tot acerba canens! heu diuis uisa sinistris
regna mihi! quinam reditus? quae me hospita tellus
accipiet? quae non primis prohibebit harenis?
inuidere dei, ne Phasidis arua remoti
et Scythicas populatus opes haec rursus adirem
litora, neue tuos irem tunc ultor in hostes.
fas tamen est conferre genas, fas iungere tecum
pectora et exangues miscere amplexibus artus.
uos age funereas ad litora uoluite siluas
et socios lustrate rogos; date debita caesis
munera, quae nostro misisset Cyzicus igni.'
  Parte alia Clite laceras super ora mariti
fusa comas misera in planctus uocat agmina matrum
fatur et haec: 'primis coniunx ereptus in annis
cuncta trahis; necdum suboles nec gaudia de te
ulla mihi, quis maesta tuos nunc, optime, casus
perpeterer tenui luctum solamine fallens.
Mygdonis arma patrem funestaque proelia nuper

natales rapuere domos, Triuiaeque potentis
occidit arcana genetrix absumpta sagitta:
tu, mihi qui coniunx pariter fraterque parensque
solus et a prima fueras spes una iuuenta,
deseris heu, totamque deus simul inpulit urbem!
ast ego non media te saltem, Cyzice, uidi
tendentem mihi morte manus aut ulla monentis
uerba tuli; quin et thalamis modo questa morari,
heu talem tantique metus secura recepi.'
illam uix gemino maerens cum Castore Pollux
erigit haerentem conpressaque colla trahentem.
  Interea innumeras nudatis montibus urgent
certatim decorantque pyras et corpora maesti
summa locant; uadit sonipes ceruice remissa
uenatrix nec turba canum pecudesque morantur
funereae: fert cuique manus, quae cura suorum,
quae fortuna fuit. medio rex aggere longe
eminet; hunc crebris quatiens singultibus ora
adleuat Aesonides celsoque reponit in ostro.
dat pictas auro adque ardentes murice uestes,
quas rapuit telis festina uocantibus austris
Hypsipyle; galeam dilectaque cingula regi
inicit; ille suam uultus conuersus ad urbem
sceptra manu ueterum retinet gestamen auorum.
nam quia nec proles alius nec denique sanguis,
ipse decus regnique refert insigne parenti.
inde ter armatos Minyis referentibus orbes
concussi tremuere rogi, ter inhorruit aether
luctificum clangente tuba; iecere supremo
tum clamore faces; regum labor omnis in auras
soluitur et celsis conlucent aequora flammis.
scilicet haec illo iuuenem populosque manebant
tempore, Peliacis caderet cum montibus arbor;
hoc uolucrumque minae praesagaque fulmina longo
acta mari tulerant. sed quis non prima repellat
monstra deum longosque sibi non auguret annos?
iamque solutus honos cineri, iam passibus aegris

dilapsae cum prole nurus, tandemque quiescunt
dissona peruigili planctu uada, qualiter arctos
ad patrias auibus medio iam uere reuectis
Memphis et aprici statio silet annua Nili.
At non inde dies nec quae magis aspera curis
nox Minyas tanta caesorum ab imagine soluit.
bis zephyri iam uela uocant, fiducia maestis
nulla uiris; aegra adsiduo mens carpitur aestu,
necdum omnes lacrimas adque omnia reddita caesis
iusta putant; patria ex oculis acerque laborum
pulsus amor segnique iuuat frigescere luctu.
ipse etiam Aesonides, quamquam tristissima rerum
castiganda duci uultuque premenda sereno,
dulcibus indulget lacrimis aperitque dolorem.
tum secreta trahens Phoebeum ad litora Mopsum
'quaenam' ait 'ista lues, aut quae sententia diuum?
decretusne uenit fato pauor? an sibi nectunt
corda moras? cur immemores famaeque larisque
angimur? aut pariet quemnam haec ignauia finem?'
'Dicam' ait 'ac penitus causas labemque docebo'
Mopsus, et astra tuens 'non si mortalia membra
sortitusque breues et parui tempora fati
perpetimur, socius superi quondam ignis Olympi,
fas ideo miscere neces ferroque morantes
exigere hinc animas redituraque semina caelo.
quippe nec in uentos nec in ultima soluimur ossa;
ira manet duratque dolor. cum deinde tremendi
ad solium uenere Iouis questuque nefandam
edocuere necem, patet ollis ianua leti
adque iterum remeare licet; comes una sororum
additur et pariter terras atque aequora lustrant.
quisque suis sontes inimicaque pectora poenis
inplicat et uaria meritos formidine pulsant.
at quibus inuito maduerunt sanguine dextrae,
si fors saeua tulit miseros, sed proxima culpae,
hos uariis mens ipsa modis agit et sua carpunt
facta uiros: resides et iam nil amplius ausi

in lacrimas humilesque metus aegramque fatiscunt
segnitiem, quos ecce uides. sed nostra requiret
cura uiam. memori iam pridem cognita uati
est procul ad Stygiae deuexa silentia noctis
Cimmerium domus et superis incognita tellus,
caeruleo tenebrosa situ, quo flammea numquam
Sol iuga sidereos nec mittit Iuppiter annos.
stant tacitae frondes immotaque silua comanti
horret uerna iugo; specus umbrarumque meatus
subter et Oceani praeceps fragor aruaque nigro
uasta metu et subitae post longa silentia uoces.
ensifer hic atraque sedens in ueste Celaeneus
insontes errore luit culpamque remittens
carmina turbatos uoluit placantia manes.
ille mihi quae danda forent lustramina caesis
prodidit, ille uolens Erebum terrasque retexit.
ergo ubi puniceas oriens accenderit undas,
tu socios adhibe sacris armentaque magnis
bina deis; me iam coetus accedere uestros
haut fas interea, donec lustralia pernox
uota fero. mouet en gelidos Latonia currus.
flecte gradum, placidis sileant age litora coeptis.'
Iamque sopor mediis tellurem presserat horis
et circum tacito uolitabant somnia mundo,
cum uigil arcani speculatus tempora sacri
Ampycides petit auersis Aesepia siluis
flumina et aequoreas pariter decurrit ad undas.
hic sale purpureo uiuaque nitentia lympha
membra nouat seque horrificis accommodat actis.
tempora tum uittis et supplice castus oliua
inplicat et stricto designat litora ferro:
circum humiles aras ignotaque nomina diuum
instituit siluaque super contristat opaca.
utque metum numenque loco sacramque quietem
addidit, ardenti nitidum iubar euocat alto.
Adque Argoa manus uariis insignis in armis
ibat agens lectas aurata fronte bidentes.

Delius hic longe candenti ueste sacerdos
occurrit ramoque uocat: iamque ipse recenti
stat tumulo placida transmittens agmina lauro:
ducit et ad fluuios ac uincula soluere monstrat
prima pedum glaucasque comis praetexere frondes
imperat, hinc alte Phoebi surgentis ad orbem
ferre manus totosque simul procumbere campis.
tunc piceae mactantur oues, prosectaque partim
tergora, per medios partim gerit obuius Idmon.
ter tacitos egere gradus, ter tristia tangens
arma simul uestesque uirum lustramina ponto
pone iacit; rapidis adolentur cetera flammis.
quin etiam truncas, numerum effigiesque uirorum,
rite locat quercus simulataque subligat arma.
huc Stygias transire minas iramque seueri
sanguinis, his orat uigiles incumbere curas,
adque ita lustrifico cantu uocat: 'ite perempti
ac memores abolete animas; sint otia uobis,
sit Stygiae iam sedis amor; procul agmine nostro
et procul este mari cunctisque absistite bellis.
uos ego nec Graias umquam contendere ad urbes
nec triuiis ululare uelim, pecorique satisque
nullae ideo pestes nec luctifer ingruat annus,
nec populi nostriue luant ea facta minores.'
dixerat, et summas frondentibus intulit aris
libauitque dapes, placidi quas protinus angues,
umbrarum famuli, linguis rapuere coruscis.
Continuo puppem petere et considere transtris
imperat Ampycides nec uisum uertere terrae:
exciderint quae gesta manu, quae debita fatis.
illi alacres pars arma locant, pars ardua celsis
insternunt tabulata toris oriturque trementum
remorum sonus et laetae concordia uocis.
Iuppiter urgentem ceu summa Ceraunia nubem
cum pepulit mouitque iugis, fulsere repente
et maria et scopuli nitidusque reducitur aether:
sic animi rediere uiris, iamque ipse magister

nutat ab arce ratis remisque obsistere tentat.
instaurant primi certamina liber amictu
Eurytus et dictis Talai non territus Idas;
inde alii increpitant adque aequora pectore tollunt.
par gemitu pulsuque fragor, uersumque uicissim
mittitur in puppem retro mare. laetus et ipse
Alcides 'quisnam hos uocat in certamina fluctus?'
dixit, et intortis adsurgens arduus undis
percussit subito deceptum fragmine pectus,
adque in terga ruens Talaum fortemque Eriboten
et longe tantae securum Amphiona molis
obruit inque tuo posuit caput, Iphite, transtro.
  Iam summas caeli Phoebus ardentior arces
uicerat et longas medius reuocauerat umbras.
tardior hinc cessante euro quae proxima Tiphys
litora quosque dabat densa trabe Mysia montes
aduehitur. petit excelsas Tirynthius ornos;
haeret Hylas lateri passusque moratur iniquos.
  Illum ubi Iuno poli summo de uertice puppem
deseruisse uidet, tempus rata diua nocendi
Pallada consortem curis cursusque regentem,
nequa inde inceptis fieret mora, fallere prima
molitur caroque dolis auertere fratri.
tum sic adloquitur: 'procerum ui pulsus iniqua
germanique manu (repetis, quo crimine) Perses
barbaricas iam mouit opes Hyrcanaque signa;
Aeetes contra thalamis et uirgine pacta
conciliat reges Scythicos, primusque coacta
aduehit Albana Styrus gener agmina porta.
bellum ingens, adque ipse citis Gradiuus habenis
fundit equos. uiden Arctoo de cardine quanta
tollat se nubes adque aethere pendeat atro?
corripe prima uias; finem cum Phasidis alti
transierit Perses aciemque admouerit urbi,
coepta refer paulumque moras et foedera necte
consiliis adque arte tua. sponde adfore reges
dis genitos, quis arma uolens, quis agmina iungat.'

at uirgo, quamquam insidias astusque nouercae
sentiat et blandos quaerentem fingere uultus,
obsequitur tamen et iussas petit ocius oras.
Ingemuit Iuno tandemque silentia rumpit:
'en labor, en odiis caput insuperabile nostris,
quam Nemeeu tot fessa minis, quae flumina Lernae
experiar? Phrygiis ultro concurrere monstris
nempe uirum et pulchro reserantem Pergama coepto
uidimus. en ego nunc regum soror? et mihi gentis
ullus honos? iam tum indecores iustaeque dolorum
primitiae, ut tenero superati protinus angues.
debuerim nullos iuueni iam quaerere casus
uicta nec ad tales forsan descendere pugnas:
uerum animis insiste tuis astumque per omnem
tende pudor; mox et Furias Ditemque mouebo.'
haec ait et pariter laeui iuga pinea montis
respicit ac pulchro uenantes agmine Nymphas,
undarum nemorumque decus. leuis omnibus arcus
et manicae uirides stricta et corytus habena,
summo palla genu, tenui uagus innatat unda
crinis ad obscurae decurrens cingula mammae.
ipsa citatarum tellus pede pulsa sororum
personat et teneris summittit gramina plantis.
e quibus Herculeo Dryope percussa fragore,
cum fugerent iam tela ferae, processerat ultra
turbatum uisura nemus, fontemque petebat
rursus et attonitos referebat ab Hercule uultus.
hanc delapsa polo piceaeque adclinis opacae
Iuno uocat prensaque manu sic blanda profatur:
'quem tibi coniugio tot dedignata dicaui
Nympha procos, en Haemonia puer adpulit alno,
carus Hylas, saltusque tuos montesque pererrat.
uidisti roseis haec per loca Bacchus habenis
cum domitas acies et Eoi fercula regni
duceret ac rursus thiasos et sacra moueret;
hunc tibi uel posito uenantem pectine Phoebum
crede dari. quae spes Nymphis aufertur Achaeis!

praereptum quanto proles Boebeia questu
audiet et flaui quam tristis nata Lycormae!'
sic ait et celerem frondosa per auia ceruum
suscitat ac iuueni sublimem cornibus offert.
ille animos tardusque fugae longumque resistens
sollicitat suadetque pari contendere cursu.
credit Hylas praedaeque ferox ardore propinquae
insequitur; simul Alcides hortatibus urget
prospiciens: iamque ex oculis aufertur uterque,
cum puerum instantem quadripes fessaque minantem
tela manu procul ad nitidi spiracula fontis
ducit et intactas leuis ipse superfugit undas.
hoc pueri spes lusa modo est nec tendere certat
amplius; utque artus et concita pectora sudor
diluerat, gratos auidus procumbit ad amnes.
stagna uaga quasi luce micant, ubi Cynthia caelo
prospicit aut medii transit rota candida Phoebi:
tale iubar diffundit aquis; nil unda comaeque
turbauitque sonus surgentis ad oscula Nymphae.
illa auidas iniecta manus heu sera cientem
auxilia et magni referentem nomen amici
detrahit; adiutae prono nam pondere uires.
  Iam pater umbrosis Tirynthius arcibus ornos
depulerat magnoque iugi stridore reuulsas
terga super fului porrexerat horrida monstri
litora curua petens; alio nam calle reuersum
credit Hylan captaque dapes auxisse ferina.
sed neque aput socios structasque in litore mensas
unanimum uidet aeger Hylan nec longius acrem
intendens aciem. uarios hinc excitat aestus
nube mali percussus amor, quibus haeserit oris,
quis tales inpune moras casusue laborue
attulerit; densam interea descendere noctem
iam maiore metu; tum uero et pallor et amens
cum piceo sudore rigor. ceu pectora nautis
congelat hiberni uultus Iouis agricolisue,
cum coit umbra minax, comitis sic adficit error

Alciden saeuaeque monet meminisse nouercae.
continuo, uolucri ceu pectora tactus asilo
emicuit Calabris taurus per confraga saeptis
obuia quaeque ruens, tali se concitat ardens
in iuga senta fuga: pauet omnis conscia late
silua, pauent montes, luctu succensus acerbo
quid struat Alcides tantaque quid apparet ira.
ille, uelut refugi quem contigit inproba Mauri
lancea sanguineus uasto leo murmure fertur
frangit et absentem uacuis sub dentibus hostem,
sic furiis accensa gerens Tirynthius ora
fertur et intento discurrit montibus arcu.
heu miserae quibus ille ferae, quibus incidit usquam
immeritis per lustra uiri! uolat ordine nullo
cuncta petens; nunc ad ripas deiectaque saxis
flumina, nunc totas nemorum procurrit ad umbras.
rursus Hylan et rursus Hylan per longa reclamat
auia; responsant siluae et uaga certat imago.

At sociis immota fides austrisque secundis
certa; mora est nec paruus Hylas, quamquam omnibus aeque
grata rudimenta: Herculeo sub nomine pendent.
illum omnes lacrimis maestisque reposcere uotis,
incertique metu nunc longas litore uoces
spargere nunc seris ostendere noctibus ignes,
ipse uel excelsi cum densa silentia montis
strata uel oblatis ductor uidet aequora uentis
stat lacrimans magnoque uiri cunctatur amore.
illius incessus habilemque ad terga pharetram,
illum inter proceres maestaeque silentia mensae
quaerit inops quondam ingenti conprensa trahentem
uina manu et durae referentem monstra nouercae.

Nec minus interea crudelis iapyga Iuno
adsidue mouet et primis cum solibus offert.
iamque morae inpatiens cunctantes increpat orsis
Tiphys et oblato monet otia rumpere cursu.
ergo animum flexus dictis instantis Iason
concedit sociosque simul sic fatur ad omnes:

'o utinam, Scythicis struerem cum funera terris,
uox mihi mentitas tulerit Parnasia sortes,
agmine de tanto socium qui maximus armis
adforet, hunc Iouis imperiis fatoque teneri
ante procellosum scopulis errantibus aequor.
haec tum fama; uiri nec certior extitit auctor.
uerum agite et, dubiis uariant quia pectora curis,
consulite et, motis seu uos uia flatibus urget,
pergite et inceptos mecum reuocate labores;
seu pluris tolerare moras rursusque propinquis
quaesiuisse iugis, pretium haut leue temporis acti.'
dixerat; at studiis iamdudum erecta iuuentus
orat inire uias; unum tanto afore coetu,
nec minus in sese generis dextrasque potentes
esse ferunt. tali mentem pars maxima flatu
erigit et uana gliscunt praecordia lingua:
saltibus ut mediis tum demum laeta reducit
cerua gregem, tum gestit aper reboatque superbis
comminus ursa lupis, cum sese Martia tigris
abstulit aut curuo tacitus leo condidit antro.
at pius ingenti Telamon iam fluctuat ira
cum fremitu, saeuisque serens iam iurgia dictis
insequitur magnoque inplorat numina questu.
idem orans prensatque uiros demissaque supplex
haeret ad ora ducis, nil se super Hercule fari,
sed socio quocumque, ferat quamquam aspera fama
iam loca iamque feras per barbara litora gentes,
non alium contra Alciden, non pectora tanta
posse dari. rursum instimulat ducitque fauentes
magnanimus Calydone satus, pro moribus ille
deteriora fouens semperque inuersa tueri
durus et haud ullis umquam superabilis aequis
rectorumue memor. 'non Herculis' inquit 'adempti,
sed tuus in seros haec nostra silentia questus
traxit honor, dum iura dares, dum tempora fandi.
septimus hic celsis descendit montibus auster
iamque ratem Scythicis forsan statuisset in oris;

nos patriae immemores, maneant ceu nulla reuectos
gaudia, sed duro saeuae sub rege Mycenae,
ad medium cunctamur iter. si finibus ullis
has tolerare moras et inania tempora possem,
regna hodie et dulcem sceptris Calydona tenerem
laetus opum pacisque meae, tutusque manerem
quis genitor materque locis. quid deside terra
haeremus? uacuos cur lassant aequora nisus?
tu comitem Alciden ad Phasidis amplius arua
adfore, tu socias ultra tibi rere pharetras?
non ea pax odiis oblitaue numine fesso
Iuno sui. noua Tartareo fors semine monstra
atque iterum Inachiis iam nuntius urget ab Argis.
non datur haec magni proles Iouis; at tibi Pollux
stirpe pares Castorque manent, at cetera diuum
progenies, nec parua mihi fiducia gentis.
en ego eo quocumque uoles; quaqua agmina ferro
rupta metam; tibi dicta manus, tibi quidquid in ipso
sanguine erit, iamque hinc operum quae maxima posco.
scilicet in solis profugi stetit Herculis armis
nostra salus. nempe ora aeque mortalia cuncti
ecce gerunt; ibunt aequo nempe ordine remi.
ille uel insano iamdudum turbidus aestu
uel parta iam laude tumens consortia famae
despicit ac nostri ferri comes abnuit actis.
uos, quibus et uirtus et spes in limine primo,
tendite, dum rerum patiens calor et rude membris
robur inest; nec enim solum dare funera Colchis
sit satis et tota pelagus lustrasse iuuenta.
spes mihi quae tali potuit longissima casu
esse fuit; quiscumque uirum perquirere siluis
egit amor; loca uociferans non ulla reliqui.
nunc quoque, dum uario nutat sententia motu,
cernere deuexis redeuntem montibus opto.
sat lacrimis comitique datum, quem sortibus aeui
crede uel in mediae raptum tibi sanguine pugnae.'
Talibus Oenides urget: simul incita dictis

heroum manus. ante omnes Argoa iubebat
uincla rapi Calais. furias miratur ouantum
Aeacides, multusque uiri cunctantia corda
fert dolor, an sese comitem tam tristibus actis
abneget et celsi maerens petat ardua montis.
non tamen et gemitus et inanes desinit iras
fundere. 'quis terris pro Iuppiter' inquit 'Achaeis
iste dies! saeui capient quae gaudia Colchi!
non hi tum flatus, non ista superbia dictis,
litore cum patrio, iam uela prementibus austris,
cunctus ad Alciden uersus fauor: ipse iuuaret,
ipse ducis curas meritosque subiret honores.
iamne animis, iam gente pares, adque inclita iuxta
dextera? nulla fides, nulli super Hercule fletus?
nunc Parthaonides, nunc dux mihi Thracia proles?
aspera nunc pauidos contra ruit agna leones?
hanc ego magnanimi spolium Didymaonis hastam,
quae neque iam frondes uirides nec proferet umbras,
ut semel est euulsa iugis ac matre perempta
fida ministeria et duras obit horrida pugnas,
testor et hoc omni, ductor, tibi numine firmo:
saepe metu, saepe in tenui discrimine rerum
Herculeas iam serus opes spretique uocabis
arma uiri, nec nos tumida haec tum dicta iuuabunt.'
Talibus Aeacides socios terroribus urgens
inlacrimat multaque comas deformat harena.
fata trahunt, raptusque uirum certamine ductor
ibat et optenta mulcebat lumina palla.
hic uero ingenti repetuntur pectora luctu,
ut socii sedere locis nullaeque leonis
exuuiae tantique uacant uestigia transtri.
flet pius Aeacides, maerent Poeantia corda,
ingemit et dulci frater cum Castore Pollux.
omnis adhuc uocat Alciden fugiente carina,
omnis Hylan, medio pereuntia nomina ponto.
Dat procul interea toto pater aequore signum
Phorcys et inmanes intorto murice phocas

contrahit antra petens; simul et Massylus et una
Lyctius et Calabris redit armentarius aruis.
ilicet extremi nox litore Solis Hiberas
condidit alta domos et sidera sustulit axis.
flamina conticuere, iacet cum fluctibus aequor.
Amphitryoniades nec quae noua lustra requirat,
nec quo temptet iter, comitis nec fata parenti
quae referat, uidet, aut socios qua mente reuisat.
urit amor, solumque negat decedere siluis.
non aliter gemitu quondam lea prolis ademptae
aegra redit; sedet inde uiis inclusaque longo
peruigilant castella metu; dolor adtrahit orbes
interea et misero manat iuba sordida luctu.

C. VALERI FLACCI

ARGONAUTICON

LIBER QUARTUS.

Atque ea non oculis diuum pater amplius aequis
sustinuit, natique pios miseratus amores
Iunonem ardenti trepidam grauis increpat ira:
'ut noua nunc tacito se pectore gaudia tollunt!
haeret inops solisque furit Tirynthius oris.
at comite immemores Minyae facilesque relicto
alta tenent. sic Iuno ducem fouet anxia curis
Aesonium, sic arma uiro sociosque ministrat?
iam quibus incertam bellis Scythicaeque pauentem
gentis opes, quanta trepidam formidine cernam!
tum precibus, tum me lacrimis et supplice dextra
adtemptare ueto; rerum mihi firma potestas.
i, Furias Veneremque moue; dabit impia poenas
uirgo nec Aeetae gemitus patiemur inultos.'
dixit et arcano redolentem nectare rorem,
quem penes alta quies liquidique potentia somni,
detulit inque uagi libauit tempora nati.
ille graues oculos et Hylan resonantia semper
ora premens, ut nulla deum superare potestas,
procumbit. tandem fessis pax reddita siluis,
fluminaque et uacuis auditae montibus aurae.
  Ecce puer summa se tollere uisus ab unda
frondibus in croceis, inimicae munere Nymphae,
stansque super carum talis caput edere uoces:
'quid, pater, in uanos absumis tempora questus?

hoc nemus, haec sedes mihi iam domus, inproba quo me
Nympha rapit saeuae monitu Iunonis; in arces
nunc Iouis accessus et iam mihi numina caeli
conciliat iungitque toros et frontis honores.
o dolor! o dulces quas gessimus ante pharetrae!
iam socii laetis rapuerunt uincula uentis,
hortator postquam furiis et uoce nefanda
inpulit Oenides. uerum cum gente domoque
ista luet saeuaeque aderunt tua numina matri.
surge age et in duris haut umquam defice; caelo
mox aderis teque astra ferent; tu semper amoris
sis memor et cari comitis ne abscedat imago.'
talibus orantem dictis uisuque fruentem
ille ultro petit et uacuis amplexibus instat
languentisque mouet frustra conamina dextrae:
corpus hebet somno refugaque eluditur umbra.
tum lacrimis, tum uoce sequi, tum rumpere questus;
cum sopor et uano spes maesta resoluitur actu.
fluctus ab undisoni ceu forte crepidine saxi
cum rapit halcyones miserae fetumque laremque,
it super aegra parens queriturque tumentibus undis
certa sequi, quocumque ferant, audetque pauetque,
uicta fatiscit aquis donec domus haustaque fluctu est;
illa dolens uocem dedit et se sustulit alis.
haut aliter somni maestus labor. exilit amens
effusisque genas lacrimis rigat. 'ibimus' inquit,
'solus et hos montes desertaque lustra tenebis,
care puer, nec res ultra mirabere nostras?'
haec fatus relegitque uias et uallibus exit
incertus, quid Iuno ferat, quas apparet iras.
nec minus et socios cernit procul aequore ferri
praecipites tacitumque pudet potuisse relinqui.
  Iamque iter ad Teucros adque hospita moenia Troiae
flexerat Iliaci repetens promissa tyranni;
cum maesto Latona simul Dianaque uultu
ante Iouem stetit et supplex sic fatur Apollo:
'in quem alium Alciden, in quae iam tempora differs

Caucaseum, rex magne, senem? nullumne malorum
finem adeo poenaeque dabis? te cuncta precatur
gens hominum adque ipsi iam te, pater optime, fontes
fessaque cum siluis orant iuga. sat tibi furtum
ignis et aetheriae defensa silentia mensae.'
dixit ubi, e scopulis media inter pabula diri
uulturis ipse etiam gemitu maestaque fatigat
uoce Iouem saeuis releuans ambusta pruinis
lumina; congeminant amnes rupesque fragorem
Caucaseae; stupet ipse dei clamoribus ales.
tunc etiam superas Acheronte auditus ad arces
Iapetus grauis; orantem procul arcet Erinys
respiciens celsi legem Iouis. ille dearum
fletibus et magno Phoebi commotus honore
uelocem roseis demittit nubibus Irim.
'i, Phrygas Alcides et Troiae differat arma.
nunc' ait 'eripiat dirae Titana uolucri.'
diua uolat defertque uiro celeranda parentis
imperia adque alacrem laetis hortatibus implet.
  Iam Minyae mediis clarae per sidera noctis
fluctibus intulerant placido caua lintea cursu
multaque deserto memores super Hercule uoluunt.
Thracius at summa sociis e puppe sacerdos
fata deum et miserae solans incommoda uitae
securum numeris agit et medicabile carmen;
quod simul adsumpta pulsum fide, luctus et irae
et labor et dulces cedunt e pectore nati.
  Interea magni iam iam subeuntibus astris
Oceani genitale caput, Titania frenis
antra sonant; Sol auricomis urgentibus Horis
multifidum iubar et bisseno sidere textam
loricam induitur; ligat hanc qui nubila contra
balteus undantem uariat mortalibus arcum.
inde super terras et eoi cornua montis
emicuit traxitque diem candentibus undis.
at Minyas uiso liqueruut flamina Phoebo.
  Proxima Bebrycii panduntur litora regni,

pingue solum et duris regio non inuida tauris.
rex Amycus; regis fatis et numine freti
non muris cinxere domos, non foedera legum
ulla colunt placidas aut iura tenentia mentes.
quales Aetnaeis rabidi Cyclopes in antris
nocte sub hiberna seruant freta, sicubi saeuis
aduectet ratis acta notis tibi pabula dira
et miseras, Polypheme, dapes: sic undique in omnes
prospiciunt cursantque uias, qui corpora regi
capta trahant. ea Neptuno trux ipse parenti
sacrifici pro rupe iugi media aequora supra
torquet agens. sin forma uiris praestantior adsit,
tum legere arma iubet sumptisque occurrere contra
caestibus; haec miseris sors est aequissima leti.
huc ubi deuectam Neptunus gurgite puppem
sensit et extremum nati prospexit in oras
et quondam laetos domini certamine campos,
ingemit ac tales euoluit pectore questus:
'infelix imas quondam mihi rapta sub undas,
nec potius magno, Melie, tum mixta Tonanti!
usque adeone meam quacumque ab origine prolem
tristia fata manent? sic te olim perdere sensi,
Iuppiter, iniustae quando mihi uirginis armis
concidit infelix et nunc chaos implet Orion.
nec tibi nunc uirtus aut det fiducia nostri,
nate, animos opibusque ultra ne crede paternis.
iam iam aliae uires maioraque sanguine nostro
uincunt fata Iouis, potior cui cura suorum est.
atque ideo neque ego hanc tumidis auertere uentis
temptaui tenuiue ratem, nec iam mora morti
hinc erit ulla tuae, reges spreture secundos.'
abstulit inde oculos, natumque et tristia linquens
proelia sanguineo terras pater alluit aestu.

Principio fluuios gentemque et litora ductor
explorare iubet, paulumque egressus Echion
inuenit obscura gemitus in ualle trahentem
clam iuuenem et caesi maerentem nomen amici.

ille uirum ut contra uenientem umbrataque uidit
tempora Parrhasio patriae de more galero
paciferaeque manu nequiquam insignia uirgae,
'heu fuge' ait 'certo quicumque is, perdite, passu,
dum datur.' obstipuit uisu Nonacria proles,
quid ferat admirans. postquam remeare monentem
ocius et dictis perstantem cernit in isdem,
abripit et sociis, quae sint ea, promere cogit.
ille manus tendens 'non haec' ait 'hospita uobis
terra, uiri, non hic ullos reuerentia ritus
pectora; mors habitat saeuaeque hoc litore pugnae.
iam ueniet diros Amycus qui tollere caestus
imperet et uasto qui uertice nubila pulset.
talis in aduectos Neptuni credita proles
aeternum furit adque aequae uirtutis egentes,
ceu superum segnes ad iniqua altaria tauros
constituit, tantum ut misero lauet arma cerebro.
consulite atque fugae medium ne temnite tempus.
namque isti frustra quisquam concurrere monstro
audeat; et quaenam talem uidisse uoluptas?'
ductor ad haec 'Bebryxne uenis diuersaque regi
corda gerens (melior uulgi nam saepe uoluntas),
hostis an externis fato delatus ab oris?
et tua cur Amycus caestu nondum obruit ora?'
'nomen' ait 'praedulce mihi nauemque secutus
Otreos unanimi. decus ille et laeta suorum
gloria nec uestros comes aspernandus in actus,
Hesionam et Phrygiae peteret cum gaudia nuptae,
hic Amycum contra iussus stetit adque ego palmas
inplicui; sed prima procul uixdum ora leuantis
fulminea frontem dextra disiectaque fudit
lumina; me numquam leto dignatus et armis,
sed lacrimis potius luctuque absumor inerti.
spes tamen, his quando si nuntius extitit oris
et Mariandynum patrias penetrauit ad urbes,
unde genus fraterque uiro — sed et ille quierit
oro nec uanis cladem Lycus augeat armis.'

Haec ubi non ulla iuuenes formidine moti
accipiunt, dolet et, durent si pergere mente,
terga sequi properosque iubet coniungere gressus.
litore in extremo spelunca apparuit ingens,
arboribus super et dorso contecta minanti,
non quae dona die, non quae trahat aetheris ignem;
infelix domus et sonitu fremibunda profundi.
at uarii pro rupe metus: hic trunca rotatis
brachia rapta uiris strictoque inmortua caestu
ossaque taetra situ et capitum maestissimus ordo
(respicias quibus aduerso sub uulnere nulla
iam facies nec nomen erat); media ipsius arma
sacra metu magnique aris inposta parentis.
hospitis hic primum monitus rediere Dymantis,
et pauor et monstri subiit absentis imago,
atque oculos cuncti inter se tenuere silentes,
donec sidereo Pollux interritus ore
'te tamen hac, quicumque es,' ait 'formidine faxo
iam tua silua ferat, modo sint tibi sanguis et artus.'
omnibus idem animus forti decernere pugna,
exoptantque uirum contraque occurrere poscunt.
qualiter ignotis spumantem funditus amnem
. . . .
pandit iter, mox omne pecus formidine pulsa
pone subit, iamque et mediis praecedit ab undis.
At procul e siluis sese gregibusque ferebat
saeuos in antra gigans. quem nec sua turba tuendo
it taciti secura metus. mortalia nusquam
signa manent; instar scopuli, qui montibus altis
summus abit longeque iugo stat solus ab omni.
deuolat inde furens, nec quo uia curue profecti
nec genus ante rogat, sed tali protonat ira:
'incipite, o iuuenes. etenim fiducia, credo,
huc tulit auditas et sponte lacessitis oras.
sin errore uiae necdum mens gnara locorum:
Neptuni en domus adque egomet Neptunia proles.
hic mihi lex caestus aduersaque tollere contra

brachia. sic ingens Asiae plaga quique per arcton
dexter et in laeuum pontus iacet haec mea uisit
hospitia; hoc functi remeent certamine reges.
iam pridem caestus resides et frigida raris
dentibus aret humus. quis mecum foedera iunget?
prima manu cui dona feram? mox omnibus idem
ibit honos. fuga sub terras, fuga nulla per auras.
nec lacrimae (ne ferte preces) superiue uocati
pectora nostra mouent; aliis rex Iuppiter oris.
faxo Bebrycium nequeat transcendere puppis
ulla fretum et ponto uolitet Symplegas inani.'
Talia dicta dabat, cum protinus asper Iason
et simul Aeacidae simul et Calydonis alumni
Nelidaeque Idasque prior quae maxima surgunt
nomina; sed nudo steterat iam pectore Pollux.
tum pauor et gelidus defixit Castora sanguis.
nam nec ad Elei pugnam uidet ora parentis,
nec sonat Oebalius caueae fauor ad iuga nota
Taygeti, rapitur patrios ubi uictor ad amnes,
nec pretium sonipes aut sacrae taurus harenae,
praemia sed manes reclusaque ianua leti.
illum Amycus nec fronte trucem nec mole tremendum
uixdum etiam primae spargentem signa iuuentae
ore renidenti lustrans obit et fremit ausum,
sanguineosque rotat furiis ardentibus orbes.
non aliter iam regna poli, iam capta Typhoeus
astra ferens Bacchum ante acies primamque deorum
Pallada et oppositos doluit sibi uirginis angues.
sic adeo insequitur rabidoque ita murmure terret:
'quisquis es, infelix celera puer; haut tibi pulchrae
manserit hoc ultra frontis decus oraue matri
nota feres. tune, o sociis electus iniquis,
tune Amyci moriere manu?' nec plura moratus
ingentes umeros spatiosaque pectoris ossa
protulit horrendosque toris informibus artus.
deficiunt uisu Minyae, miratur et ipse
Tyndarides; redit Alcidae iam sera cupido

et uacuos maesto lustrarunt lumine montes.
at satus aequoreo fatur tunc talia rege:
'aspice et ec crudis durata uolumina tergis;
nec peto sortis opem, sed quos potes indue caestus.'
Dixit et urgentis per sera piacula fati
nescius extremum hoc armis innectere palmas
dat famulis; dat et inde Lacon. odia aspera surgunt
ignotis prius adque incensa mente feruntur
in medium sanguis Iouis et Neptunia proles.
hinc illinc dubiis intenta silentia uotis.
at pater orantis caesorum Tartarus umbras
nube caua tandem ad meritae spectacula poenae
emittit; summi nigrescunt culmina montis.
continuo Bebryx, Maleae uelut arce fragosa
turbo rapax, uix ora uirum, uix tollere passus
brachia torrenti praeceps agit undique nimbo
cursibus inuoluens, totaque inmanis harena
insequitur. uigil ille metu cum pectore et armis
huc alternus et huc, semper ceruice reducta,
semper et in digitis et summi puluere campi,
protectusque redit. spumanti qualis in alto
Pliade capta ratis, trepidi quam sola magistri
cura tenet, rabidum uentis certantibus aequor
intemerata secat: Pollux sic prouidus ictus
seruat et Oebalia dubium caput eripit arte.
ut deinde urgentes effudit nubibus iras
ardoremque uiri, paulatim insurgere fesso
integer et summis manibus diducere caestus.
ille dies aegros Amyci sudoribus artus
primus et arenti cunctantem uidit hiatu:
nec sua defessum noscunt loca nec sua regem
agmina. respirant ambo paulumque reponunt
brachia; ceu Lapithas aut Paeonas aequore in ipso
cum refouet fixaque silet Gradiuus in hasta.
uix steterant, et iam ecce ruunt inflictaque late
terga sonant; noua uis iterum, noua robora surgunt.
hunc pudor, hunc noto iam spes audentior hoste

instimulat. fumant crebro praecordia pulsu.
auia responsant gemitu iuga: peruigil ut cum
artificum tonat Aetna manus et fulmina Cyclops
prosubigit, pulsis strepitant incudibus urbes.
emicat hic laeuamque parat dextramque minatur
Tyndarides; redit huc oculis et pondere Bebryx
sic ratus, ille autem celeri quatit ora sinistra.
conclamant socii et subitas dant gaudia uoces.
illum insperata turbatum fraude furentemque
Oebalides prima refugit dum detonet ira,
territus ipse etiam adque ingentis conscius ausi.
saeuit inops Amycus nullo discrimine sese
praecipitans rabidusque uirum (respectat ouantes
quippe procul Minyas) tum caestu elatus utroque
inruit. hos inter Pollux subit et trucis ultro
aduolat ora uiri: nec spes effecta, sed ambae
in pectus cecidere manus. hoc saeuior ille
ecce iterum uacuas agit inconsulta per auras
brachia. sentit at ut Pollux rationis egentem,
dat genibus iunctis latus effusumque secutus
haud reuocare gradum patitur, turbatque premitque
ancipitem crebros et liber congerit ictus
desuper auerso; sonat omni uerbere uertex
inclinis ceciditque manus. iam tempora manant
sanguine iamque latent aures, uitalia donec
uincula, qua primo ceruix committitur artu,
soluit dextra grauis. labentem propulit heros
ac super insistens 'Pollux ego missus Amyclis
et Ioue natus' ait, 'nomen mirantibus umbris
hoc referes, sic et memori noscere sepulchro.'
Bebrycas extemplo spargit fuga; nullus adempti
regis amor; montem celeres siluamque capessunt.
haec sors, haec Amycum tandem manus arcuit ausis
effera seruantem Ponti loca uimque iuuentae
continuam et magni sperantem tempora patris.
tenditur ille ingens hominum pauor aruaque late
occupat, annosi ueluti si decidat olim

pars Erycis uel totus Athos; qua mole iacentis
ipse etiam expleri uictor nequit oraque longo
comminus optutu mirans tenet. at manus omnis
heroum densis certatim amplexibus urgent,
armaque ferre iuuat fessasque attollere palmas.
'salue uera Iouis, uera o Iouis' undique 'proles'
ingeminant, 'o magnanimis memoranda palaestris
Taygeta et primi felix labor ille magistri!'
dumque ea dicta ferunt, tenues tamen ire cruores
siderea de fronte uident; nec sanguine Pollux
territus auerso siccabat uulnera caestu.
illius excelsum ramis caput oraque Castor
inplicat et uiridi conectit tempora lauro,
respiciensque ratem 'patriis' ait 'has precor oris,
diua, refer frondes cumque hac freta curre corona.'
dixerat. hinc ualida caedunt armenta bipenni
perfusique sacro placati gurgitis amne
graminea sternuntur humo; tunc liba dapesque
frondibus adcumulant; exsortia terga Laconi
praecipiunt pecudum. toto mox tempore mensae
laetus ouat nunc laude uirum nunc uatis honoro
carmine, uictori geminans cratera parenti.

Iamque dies auraeque uocant, rursusque capessunt
aequora, qua rigidos eructat Bosphoros amnes.
illos, Nile, tuis nondum dea gentibus Io
transierat fluctus, unde haec data nomina ponto.
tum pius Oeagri claro de sanguine uates,
admonitus genetrice, refert casusque locorum
Inachidosque uias pelagusque emensa iuuencae
exilia intentisque canit: 'uidere priores
saepe Iouem in terras Argiuaque regna Pelasgum
uirginis Iasiae blandos descendere ad ignes.
sentit Iuno dolos curaque accensa iugali
aethere desiluit; dominam Lyrceia tellus
antraque deprensae tremuerunt conscia culpae.
tum trepida Inachiae paelex subit ora iuuencae
sponte dei; plausu fouet hanc et pectora mulcet

Iuno renidenti cohibens suspiria uultu.
mox ita adorta Iouem: "da quam modo ditibus Argis
campus alit primae referentem cornua Phoebes
indomitamque bouem, da carae munera nuptae.
ipsa ego dilectae pecudi iam pascua digna
praecipuosque legam fontes." qua fraude negaret
aut quos inuentos tenuisset Iuppiter astus?
muneris illa potens custodem protinus Argum
adiungit; custos Argus placet, inscia somni
lumina non aliter toto cui uertice, quam si
Lyda nurus sparso telas maculauerit ostro.
Argus et in scopulos et monstris horrida lustra
ignotas iubet ire uias heu multa morantem
conantemque preces inclusaque pectore uerba.
ultima tum patriae cedens dedit oscula ripae.
fleuit Amymone, flerunt Messeides undae,
fleuit et effusis reuocans Hyperia lacertis.
illa ubi uel fessi tremerent erroribus artus,
uel rueret summo iam frigidus aethere uesper,
heu quotiens saxo posuit latus! aut ubi longa
aegra siti, quos ore lacus, quae pabula carpsit!
uerbere candentes quotiens exhorruit armos!
quin et ab excelso meditantem uertice saltus
ardentemque mori ualles citus egit in imas
Argus et arbitrio durus seruauit erili:
cum subito Arcadio sonuit caua fistula ritu
imperiumque patris celerans Cyllenius ales
aduenit et leni modulatur carmina auena
"quo" que ait "hinc diuersus abis? heus respice cantus!"
haud procul insectans Argum languentia *iam iam*
lumina cuncta notat dulcesque sequentia somnos,
et celerem mediis in cantibus exigit harpen.
iamque refecta Ioui paulatim in imagine prisca
ibat agris Io uictrix Iunonis, at ecce
cum facibus flagrisque et Tartareo ululatu
Tisiphonen uidet: ac primo uestigia uisu
figit et in miserae rursus bouis ora recurrit,

nec qua ualle memor, nec quo se uertice sistat.
Inachias errore etiam defertur ad undas
qualis et a prima quantum mutata iuuenca!
nec pater aut trepidae temptant accedere nymphae.
ergo iterum siluas, iterum petit inuia retro
ceu Styga dilectum fugiens caput; inde per urbes
raptatur Graias adque ardua flumina ripis,
oblato donec paulum cunctata profundo
incidit: absistunt fluctus et gnara futuri
dant placida alta uiam; celsis procul ipsa refulget
cornibus ac summa palearia sustinet unda.
ast Erebi uirgo ditem uolat aethere Memphin
praecipere et Pharia uenientem pellere terra.
contra Nilus adest et toto gurgite torquens
Tisiphonen agit adque imis inlidit harenis
Ditis opem ac caeci clamantem numina regni.
apparent sparsaeque faces disiectaque longe
uerbera et abruptis excussi crinibus hydri.
nec Iouis interea cessat manus. intonat alto
insurgens caelo genitor curamque fatetur,
atque ipsa imperium Iuno pauet. haec procul Io
spectat ab arce Phari iam diuis addita iamque
aspide uincta comas et ouanti persona sinistro.
Bosphoron hinc ueteres errantis nomine diuae
uulgauere. iuuet nostros nunc ipsa labores
inmissisque ratem sua per freta prouehat auris.'
  Dixerat. et placidi tendebant carbasa uenti.
postera non cassae Minyis Aurora retexit
noctis iter; noua cuncta uident Thyneaque iuxta
litora fatidici poenis horrentia Phinei.
dira deum summoque lues urgebat in aeuo.
quippe neque extorrem tantum nec lucis egentem
insuper Harpyiae Typhoides, ira tonantis,
depopulant ipsoque dapes praedantur ab ore.
talia prodigia et tales pro crimine poenas
perpetitur. spes una seni, quod pellere saeuam
quondam fata luem dederant Aquilone creatis.

ergo ubi iam Minyas certamque accedere Phineus
sentit opem, primas baculo duce fertur ad undas
uestigatque ratem atque oculos attollit inanes.
tunc tenuem spirans animam 'salue o mihi longum
expectata manus nostrisque' ait 'agnita uotis.
nouimus et diuis geniti quibus et uia iussos
quae ferat ac uestri reputaui tempora cursus
proxima quaeque legens, quantum Vulcania Lemnos
traxerit, infelix tulerit quae Cyzicus arma.
sensi et Bebrycio supremam in litore pugnam
iam propior iamque hoc animam solamine mulcens.
non ego nunc, magno quod cretus Agenore Phineus,
aut memorem, mea quod uates insedit Apollo
pectora; praesentis potius miserescite fati.
nec mihi diuersis erratum casibus orbem
amissas aut flere domos aut dulcia tempus
lumina; confectis serum est ex ordine fatis
ingemere. Harpyiae semper mea pabula seruant,
fallere quas nusquam misero locus: ilicet omnes
deueniunt niger intorto ceu turbine nimbus,
iamque alis procul et sonitu mihi nota Celaeno;
diripiunt uerruntque dapes foedataque turbant
pocula, saeuit odor surgitque miserrima pugna,
parque mihi monstrisque fames. spreuere quod omnes
pollueruntque manu quodque unguibus excidit atris
has mihi fert in luce moras. nec rumpere fata
morte licet; trahitur uictu crudelis egestas.
sed uos o seruate precor, praedicta deorum
si non falsa mihi, uos finem inponite poenis.
nempe adsunt, qui monstra fugent, Aquilonia proles
non externa mihi; nam rex ego diuitis Hebri
iunctaque uestra meo quondam Cleopatra cubili.'
  Nomen ad Actaeae Calais Zetesque sororis
prosiliunt, Zetesque prior 'quem cernimus?' inquit.
'tune ille Odrysiae Phineus rex inclitus orae?
tu Phoebi comes et nostro dilecte parenti?
o ubi nunc regni generisque ubi gloria? quam te

exedit labor et miseris festina senectus!
quin age, mitte preces; namque est tibi nostra uoluntas,
si non ira deum, uel si placabilis urget.'
sustulit hic geminas Phineus ad sidera palmas
'te' que ait 'iniusti, quae nunc premis, ira tonantis
ante precor, nostrae tandem iam parce senectae;
sit modus; et fore credo equidem; nam uestra uoluntas
non, iuuenes, sine pace deum. nec credite culpam
saeuitiae scelerumue mihi nunc crimina pendi;
fata loquax mentemque Iouis quaeque abdita solus
consilia et terris subito uentura parabat
prodideram miserans hominum genus; hinc mihi tanta
pestis et offusae media inter dicta tenebrae.
iam tandem cessere irae; nec casus ab alto,
ipse uolens nostris sed uos deus appulit oris.'
sic ait et, fatis ita iam cedentibus, omnes
inpulit et durae commouit imagine poenae.
instituere toros mediisque tapetibus ipsum
accipiunt circumque iacent: simul aequora seruant
astra simul, uescique iubent ac mittere curas:
cum subitus misero tremor et pallentia primae
ora senis fugere manus. nec prodita pestis
ante, sed in mediis dapibus uidere uolucres.
fragrat acerbus odor patriique expirat Auerni
halitus; únum omnes incessere planctibus, unum
infestare manus; inhiat Cocytia pubes
luxurians ipsoque ferens fastidia uisu.
tum sola conluuie adque inlisis stramina mensis
foeda rigant; stridunt alae, praedaque retenta
saeuit utrimque fames; nec solum horrenda Celaeno
Phinea, sed miseras etiam prohibere sorores.
emicat hic subito seseque Aquilonia proles
cum clamore leuat, genitor simul inpulit alas.
hoste nouo turbata lues lapsaeque rapinae
faucibus, et primum pauidae Phineia tecta
peruolitant, mox alta petunt; stant litore fixi
Haemonidae adque oculis palantia monstra secuntur.

sicut prorupti tonuit cum forte Veseui
Hesperiae letalis apex, uixdum ignea montem
torsit hiemps iamque eoas cinis induit urbes:
turbine sic rapido populos adque aequora longe
transabeunt, nullaque datur considere terra.
iamque et ad Ionii metas adque intima tendunt
saxa; uocat magni Strophadas nunc incola ponti.
hic fessae letique metu propioris anhelae
dum trepidant humilique graues timidoque uolatu
inplorant clamore patrem Typhona nefando,
extulit adsurgens noctem pater imaque summis
miscuit, et mediis uox exaudita tenebris:
'iam satis huc pepulisse deas. cur tenditis ultra
in famulas saeuire Iouis, quas, fulmina quamquam
aegidaque ille gerens, magnas sibi legit in iras?
nunc quoque Agenoreis idem decedere tectis
imperat; adgnoscunt monitus iussaeque recedunt.
mox tamen et uobis similis fuga, cum premet arcus
letifer. Harpyiae numquam non pabula quaerent,
donec erunt diuum meritae mortalibus irae.'
haesit uterque polo dubiisque elanguit alis;
mox abit et sociae uictor petit agmina pubis.
  Interea Minyae pulsa lue prima tonanti
sacra nouant; tum uina toris epulasque reponunt.
ipse inter medios ceu dulcis imagine somni
laetus ad oblitae Cereris suspirat honores;
agnoscit Bacchi latices, agnoscit et undam
et noua non pauidae miratur gaudia mensae.
hunc ubi reclinem stratis et pace fruentem
aspicit et longae ducentem obliuia poenae,
talibus appellat supplexque ita fatur Iason:
'uota, senex, perfecta tibi; nunc me quoque curis
eripe et ad nostros animum conuerte labores.
omnis adhuc sors laeta quidem, nec numine uano
(siqua fides curae superum) tantum aequor adorti
tendimus; ipsa mihi puppem Iouis optima proles
instituit, dedit et socios Saturnia reges.

fidere mens sed nostra nequit, quantumque propinquat
Phasis et ille operum summus labor, hoc magis angunt
proxima, nec uates sat iam mihi Mopsus et Idmon.'
ille ducem nec ferre preces nec dicere passus
amplius, hic demum uittas laurumque capessit
numina nota ciens. stupet Aesonis inclita proles
Phinea ceu numquam poenis nullaque grauatum
peste Iouis: tam largus honos, tam mira senectae
maiestas infusa; uigor nouus auxerat artus.
tum canit: 'o terras fama uenture per omnes,
quem sociis ducibusque deis adque arte benigna
Pallados ipse ultro Pelias ad sidera tollit,
demens, dum profugi non sperat uellera Phrixi,
fata locosque tibi, possum quas reddere grates,
expediam rerumque uias finemque docebo.
ipse etiam, qui me prohibet sua pandere terris
saecula, te propter fandi mihi Iuppiter auctor.
hinc iter ad Ponti caput errantesque per altum
Cyaneas. furor his medio concurrere ponto,
necdum ullas uidere rates: sua comminus actae
saxa premunt cautesque suas. quasi, uincula mundi
cum ima labant, tremere ecce solum, tremere ipsa repente
tecta uides: illae redeunt, illae aequora uertunt.
di tibi progresso propius, di forsitan ipsi
auxilium mentemque dabunt. ast ipse iuuare
ausa quibus monitis possim tua? quippe per altum
tenditis, unde procul uenti, procul unde uolucres.
et pater ipse maris pauidas detorquet habenas.
siqua breuis scopulis fiet mora, si semel orsis
ulla quies, fuga tunc medio properanda recursu.
uix repetunt primae celeres confinia terrae.
iamque alio clamore ruont, omnisque tenetur
pontus et infestis anceps cum montibus errat.
uerum animo redit illa meo sors cognita diuum
(fabor enim nec spe dubios solabor inani):
cum mihi Tartareas saeuo clangore uolucres
protulit ira Iouis, uox haec simul excidit auris:

"ne uanas inpende preces finemque malorum
expete, Agenoride; pontum penetrauerit ulla
cum ratis et rabidi steterint in gurgite montes,
tunc sperare modum poenae ueniamque licebit."
sic deus. aut uobis ergo fera saxa patescunt
aut mea iam saeuae redeunt ad pabula Dirae.
uerum inter medias dabitur si currere cautes
(certe digna manus) uacuumque exibis in aequor,
proxima regna Lyci, remeat qui uictor ab oris
Bebryciis: toto non ullus litore Ponti
mitior. hic lecto comitum de robore siquem
perculerit uicina lues, ne defice casus
praedicti memor adque animos accinge futuris.
illic pestiferas subter iuga concaua torquet
alter aquas Acheron uastoque exundat hiatu
fumeus, et caeca tegitur caligine campus:
linque grauem fluuium et miseris sua fata colonis.
sic quoque non uno dabitur transcurrere luctu.
quid tibi nubifera surgentem rupe Carambin,
quid memorem, quas Iris aquas aut torqueat Ancon?
proxima Thermodon huic iam secat arua fluento.
inclita Amazonidum magnoque exorta Gradiuo
gens ibi; femineas nec tu nunc crede cateruas,
sed qualis, sed quanta uiris insultat Enyo
diuaque Gorgonei gestatrix innuba monstri.
ne tibi tunc horrenda rapax ad litora puppem
uentus agat, ludo uolitans cum turma superbo
puluereis exultat equis ululataque tellus
intremit et pugnas mota pater incitat hasta.
non ita sit metuenda tibi saeuissima quamquam
gens Chalybum, duris patiens cui cultus in aruis
et tonat adflicta semper domus ignea massa.
inde omnem innumeri reges per litoris oram,
hospitii quis nulla fides; sed limite recto
puppis et aequali transcurrat carbasus aura.
sic demum rapidi uenies ad Phasidis amnem.
castra ibi iam Scythiae fraternaque surgit Erinys.

ipse truces illic Colchos hostemque iuuabis
auxiliis. nec plura equidem discrimina cerno.
fors etiam optatam dabitur contingere pellem.
sed te non animis nec solis uiribus aequom
credere; saepe acri potior prudentia dextra.
quam tulerit deus, arripe opem. iamque ultima nobis
promere fata nefas; sinite o, precor.' adque ita facto
fine dedit tacitis iterum responsa tenebris.
Tum subita resides socios formidine Iason
praecipitat rumpitque moras tempusque timendi.
ipse uiros gradiens ad primi litoris undam
prosequitur Phineus. 'quaenam tibi praemia' dixit
'quas, decus o Boreae, possim persoluere grates?
me Pangaea super rursus iuga meque paterna
stare Tyro dulcesque iterum mihi surgere soles
nunc reor. exactae uerumne abiere uolucres?
nec metuam tutaeque dapes? date tangere uultus,
dem sinite amplexus, propiusque accedite dextrae.'
dixerat. abscedunt terris et litora condunt.
Omnibus extemplo saeua sub imagine rupes
Cyaneae propiorque labor, quando adfore quaque
parte putent; stant ora metu nec fessa recedunt
lumina diuersas circum seruantibus undas,
cum procul auditi sonitus insanaque saxa.
saxa neque illa uiris, sed praecipitata profundo
siderei pars uisa poli. dumque ocius instant,
ferre fugam maria ante ratem, maria ipsa repente
deficere aduersosque uident discedere montes;
omnibus et gelida lapsi formidine remi.
ipse per arma uolans et per iuga summa carinae
hortatur supplexque manus intendit Iason
nomine quemque premens. 'ubi nunc promissa superba
ingentesque minae, mecum quibus ista secuti?
idem Amyci certe uiso timor omnibus antro
caecus erat; stetimus tamen et deus adfuit ausis.
quin iterum idem aderit certo deus.' haec ubi fatus,
corripit abiecti remumque locumque Phaleri

et trahit; insequitur flammata pudore iuuentus.
unda laborantes praeceps rotat ac fuga ponti
obuia; miscentur rupes, iamque aequore toto
Cyaneae iuga praecipites inlisa remittunt.
bis fragor infestas cautes aduersaque saxis
saxa dedit, flamma expresso bis fulsit in imbri.
sicut multifidus ruptis e nubibus horror
effugit et tenebras nimbosque intermicat ignis
terrificique ruunt tonitrus elisaque noctem
lux dirimit, pauor ora uirum, pauor occupat artus:
haud secus impleuit pontum fragor; effluit imber
spumeus et magno puppem procul aequore uestit.
Aduertere dei defixaque lumina ponto,
quid scopulis praeclusa ratis, quid dura iuuentus
expediat; feruet magnis fauor ortus ab ausis.
prima coruscanti signum dedit aegide uirgo
fulmineam iaculata facem. uixdum ardua cautes
cesserat, illa uolans tenui per concita saxa
luce fugit; rediere uiris animique manusque,
ut uidere uiam. 'sequor, o quicumque deorum'
Aesonides 'ciet' altus ait, praecepsque fragores
per medios ruit et fumo se condidit atro.
coeperat hinc cedens abductis montibus unda
ferre ratem pelagoque dies occurrere aperto.
sed neque permissis iam fundere rector habenis
uela, nec eniti remis pote: cum super adsunt
Cyaneae: premit unda ratem scopulique feruntur
comminus. hic Iuno praecepsque ex aethere Pallas
insiliunt pariter scopulos: hunc nata coercet,
hunc coniunx Iouis; ut ualido qui robore tauros
sub iuga et inuito detorquet in ilia cornu.
inde, uelut mixtas Vulcanius ardor ahenis
uerset aquas, sic ima fremunt, fluctuque coacto
angitur et clausum scopulos super effluit aequor.
contra omnes ualidis tenui discrimine remis
pergere iter mediosque ratem transferre per ictus;
saxa sed extremis tamen increpuere corymbis,

parsque (nefas) deprensa iugis; nam cetera caelo
debita. conclamant Minyae, latera utraque quippe
dissiluisse putant. fugit ipse nouissimus ictus
Tiphys et e mediis sequitur freta rapta ruinis;
nec prius obsessum scopulis respexit ad aequor
aut sociis temptata quies, nigrantia quam iam
litora longinquique exirent flumina Rhebae.
tunc fessas posuere manus, tunc arida anheli
pectora, discussa quales formidine Auerni
Alcides Theseusque comes pallentia iungunt
ora, ubi uix primas amplexi luminis oras.

Nec uero ipse metus curasque resoluere ductor,
sed maria aspectans 'heu qui datus iste deorum
sorte labor nobis! saeuum ut ueniamus ad amnem
Phasidis et mites' inquit 'dent uellera Colchi,
unde per hos iterum montes fuga?' talia fundit,
imperio fixos Iouis aeternumque reuinctos
nescius. haec fati certa nam lege manebant,
siqua per hos undis umquam ratis isset apertis.

Tum freta, quae longis fuerant inperuia saeclis,
ad subitam stupuere ratem, Pontique iacentis
omne solum regesque patent gentesque repostae.
non alibi effusis cesserunt longius undis
litora; nec tantas iunctus Tyrrhenus et Aegon
uoluat aquas, geminis tot desint Syrtibus undae.
nam super huc uastos tellus quoque congerit amnes.
num septemgemini memorem quas exitus Histri,
quas Tanais flauusque Tyres Hypanisque Nouasque
addat opes, quantosque sinus Maeotia laxent
aequora? flumineo sic agmine fregit amari
uim salis hinc Boreae cedens glaciantibus auris
Pontus et exorta facilis concrescere bruma.
utque uel inmotos ursae rigor inuenit amnes
uel freta uersa uadis, hiemem sic unda per omnem
aut campo iacet aut tumido riget ardua fluctu,
atque hac Europam curuis anfractibus urget,
hac Asiam Scythicum specie sinuatus in arcum.

illic umbrosae semper stant aequore nubes
et non certa dies, primo nec sole profundum
soluitur aut uernis cum lux aequata tenebris,
sed redit extremo tandem in sua litora tauro.
Iam Mariandynis aduertit puppis harenis,
adque celer terras regemque requirit Echion
dicta ferens, lectos (fama est si nominis umquam)
Haemoniae subiise uiros, det litora fessis.
adproperat Lycus auditis laetatus Achiuis,
ac simul Aesoniden omnemque in regia turbam
tecta trahit modo Bebryciis praefixa trophaeis,
mitis et in mediis effatur talia Grais:
'haud temere est: fato diuum reor ad mea uectos
litora uos, odium quibus adque eadem ira furentis
Bebryciae saeuaque pares de gente triumphi.
certa fides animis, idem quibus incidit hostis.
nos quoque, nos Amycum, tanto procul orbe remoti,
sensimus et saeuis frater mihi fusus habenis.
ultor ego, atque illuc cunctis accensus in armis
tunc aderam, cum uos mediis contenta ferebant
uela fretis. illum in sanie taboque recenti
uidimus aequoreo similem per litora monstro.
nec uero praerepta mihi suprema tyranni
fata queror belloue magis laetarer et armis
procubuisse meis, quam lege quod occidit ultus
ipse sua meritoque madent quod sanguine caestus.'
excipit Aesonides 'tuus ergo in montibus ignis
ille? tuas acies medio de gurgite uidi?'
fatur, et ostentans prolem Iouis 'hic tibi Pollux
en' ait, 'inliso soluit cui pectore poenas.'
ille uirum circa mirantia lumina uoluit.
festa dehinc mediis ineunt conuiuia tectis
communesque uocant superos, quorum eruta nutu
Bebrycia, et uotis pariter praedaque fruuntur.

C. VALERI FLACCI
ARGONAUTICON
LIBER QUINTUS.

Altera lux haud laeta uiris emersit Olympo:
Argolicus morbis fatisque rapacibus Idmon
labitur extremi sibi dudum conscius aeui.
at memor Aesonides nimium iam uera locuti
Phineos hinc alios rapto pauet Idmone luctus.
tum comiti pia iusta tulit caelataque multa
arte Dolionii donat uelamina regis,
hospes humum sedemque Lycus. flens arma reuellit
Idmonis e celsa Mopsus rate; robora caedunt
pars siluis portantque arae: pars auguris alba
fronde caput uittisque ligant, positumque feretro
congemuere; dies simul et suus admonet omnes.
  Ecce inter lacrimas interque extrema uirorum
munera, quem cursus penes imperiumque carinae,
Tiphyn agit uiolenta lues, cunctique pauore
attoniti fundunt maestas ad sidera uoces:
'arquipotens aduerte, precor, nunc denique Apollo;
hoc, pater, hoc nobis refoue caput, ulla laboris
si nostri te cura mouet, qui cardine summo
uertitur adque omnis manibus nunc pendet ab unis.'
dicta dabant uentis nec debita fata mouebant.
qualem praecipiti grauidum iam sorte parentem
natorum flet parua manus trepidique precantur,

duret ut inualidis et adhuc genitoris egenis:
haut aliter socii supremo in tempore Tiphyn
ante alios superesse uolunt. mors frigida contra
urget, et ille recens oculis interuolat Idmon.
exanimum frustra Minyae clamore morantur
auellique negant; uix membra rigentia tandem
inposuere rogo lacrimasque et munera flammis
uana ferunt; crescit donis feralis aceruus.
ut uero amplexus fessi rupere supremos
et rapidae sonuere faces, tunc ipsa cremari
uisa ratis medioque uiros deponere ponto.
non tulit Aesonides geminis flagrantia cernens
corpora cara rogis, sed pectore ductor ab imo
talia uoce gemit: 'quid tantum infensa repente
numina? qui nostri poenas meruere labores?
bina (nefas) tuto pariter mihi funera surgunt
litore. magna adeo comitum numerosaque pubes?
aut socios rapit atra dies aut ipse relinquo
sontibus inpulsus Furiis. ubi Tiphys? ubi Idmon
fata canens? ubi monstriferae par ille nouercae?
te sine, Thespiade, nos ulla mouebimus ultra
aequora? nec summa speculantem puppe uidebo
Pleiadumque globos et agentes noctibus Arctos?
cui Minyas caramque ratem, cui sidera tradis?
carpere securas quis iam iubet Aesona noctes?
hoc labor, hoc dulci totiens fraudata sopore
lumina et admotis nimium mens anxia Colchis
profuit? heu quantum Phasis, quantum Aea recessit!
nunc quoque, si tenui superant in imagine curae,
adsis umbra, precor, uenturi praescia caeli,
rectoremque tuae moneas ratis.' haec ubi fatus,
sola uirum flammis uidit labentibus ossa.
'quod tamen extremis unum solamen in oris
restat' ait, 'caras humus haec non diuidat umbras
ossaque nec tumulo nec separe contegat urna,
sed simul, ut iunctis uenistis in aequora fatis.'
haud mora; reliquias socii defletaque miscent

nomina. tum uiuo frondens e cespite tellus
aggeritur, cineremque Lyco commendat Iason.
Maesti omnes dubiique, ratem fidissima cuius
dextra regat; simul Ancaeus sollersque petebat
Nauplius. Erginum fato uocat ipsa monenti
quercus, et ad tonsas uicti rediere magistri.
ac uelut ille, gregis cessit cui regia, taurus
fertur ouans; hunc omnis honos, hunc omnis in unum
transit amor; primo laetus sic tempore rector
ingreditur cursus; etenim dat candida certam
nox Helicen. iam prora fretum commouerat et iam
puppe sedens miseras dimiserat anchora terras.
Inde, premente noto, tristes Acherusidos oras
praeterit et festa uulgatum nocte Lyaei
Callichoron; nec uana fides. his Bacchus in undis
abluit eoo rorantes sanguine thyrsos.
illum post acies rubrique nouissima claustra
aequoris hic resides thiasos, hic aera mouentem
udaque pampinea nectentem cornua uitta
nunc etiam meministis, aquae, Boeotia qualem
Thyas et infelix cuperet uidisse Cithaeron.
Fama per extremos quin iam uolat inproba manes
interea et magnis natorum laudibus implet,
addita iamque fretis referens freta iamque patentes
Cyaneas. ardent auidos attollere uultus,
quos pietas uel tangit adhuc quos aemula uirtus.
fata immota manent; unum, qui litore in illo
conditus, ad carae mittunt spectacula turbae.
it Sthenelus: qualem Mauortia uidit Amazon
cumque suis comitem Alcides ut condidit armis,
talis ab aequorei consurgens aggere busti
emicuit; fulsere undae, sol magnus ut orbem
tolleret aut nubem quateret polus. adque ea uixdum
uisa uiris atra nox protinus abstulit umbra.
ille dolens altum repetit chaos. omina Mopsus
dum stupet, in prima tumulum procul aspicit acta,
obnubensque caput cineri dat uina uocato.

carmina quin etiam uisos placantia manes
Odrysius dux rite mouet mixtoque sonantem
percutit ore lyram nomenque relinquit harenis.
Acrius in remos rediit ratis, ac fugit omne
Crobiali latus et fatis tibi, Tiphy, negatum
Parthenium, ante alios Triuiae qui creditur amnis
fidus et Inopi materna gratior unda.
mox etiam Cromnae iuga pallentemque Cytoron
teque cita penitus condunt, Erythia, carina.
iamque reducebat noctem polus: alta Carambis
raditur et magnae pelago tremit umbra Sinopes.
Assyrios conplexa sinus stat opima Sinope,
nympha prius blandosque Iouis quae luserat ignes
caelicolis immota procis: deceptus amatae
fraude deae nec solus Halys nec solus Apollo.
Addidit hic casu comites Fortuna benigno
Autolycum Phlogiumque et Deileonta, secutos
Herculis arma uiros; uagus hos ibi fixerat error.
ut Graiam uidere manum puppemque Pelasgam,
prima ruunt celeres ad litora seque precantur
accipiant socios. noua dux accedere gaudet
nomina desertos et iam sibi currere remos.
transit Halys longisque fluens amfractibus Iris
saeuaque Thermodon medio sale murmura uoluens,
Gradiuo sacer et spoliis ditissimus amnis,
donat equos, donat uotas cui uirgo secures,
cum redit ingenti per Caspia claustra triumpho,
Massageten Medumque trahens. est dura propago,
sanguinis est ollis genitor deus. hinc magis alta
Haemonidae petere et monitus non temnere Phinei.
ipse autem comitum conuersus ad ora nouorum
'uos mihi nunc pugnas' ait 'et uictricia' ductor
'Herculis arma mei uestrasque in litore Martis
interea memorate manus.' sic fatur et aegro
corde silens audit cursus bellique labores
uirginei, exciderit frenis quae prima remissis,
semianimem patrius quam sanguine uexerit amnis,

quae pelta latus adque umeros nudata pharetris
fugerit Herculeae mox uulnere prensa sagittae,
utque securigeras stimulauerit Ira cateruas
fleturusque pater, quantus duce terror in ipsa,
qui furor in signis, quo balteus arserit auro.
Nocte sub extrema clausis telluris ab antris
peruigil auditur Chalybum labor; arma fatigant
ruricolae, Gradiue, tui; sonat illa creatrix
prima manus belli terras crudelis in omnes.
nam prius ignoti quam dura cubilia ferri
eruerent ensesque darent, Odia aegra sine armis
errabant Iraeque inopes et segnis Erinys.
inde Genetaei rupem Iouis, hinc Tibarenum
dant uirides post terga lacus, ubi deside mitra
feta ligat partuque uirum fouet ipsa soluto.
uos quoque non notae mirati uela carinae
Mossyni, uos et stabulis Macrones ab altis
Byzeresque uagi Philyraeque a nomine dicta
litora, quae cornu pepulit Saturnus equino.
Ultimus inde sinus saeuumque cubile Promethei
cernitur, in gelidas consurgens Caucasus arctos.
ille etiam Alciden Titania fata morantem
attulerat tum forte dies; iamque aspera nisu
undique conuellens ueteris cum strage pruinae
uincula prensa manu saxis abduxerat imis
arduus et laeuo grauior pede; consonat ingens
Caucasus, et summo pariter cum monte secutae
incubuere trabes abductaque flumina ponto.
fit fragor, aetherias ceu Iuppiter arduus arces
inpulerit, imas manus aut Neptunia terras.
horruit inmensum Ponti latus, horruit omnis
Armeniae praetentus Hiber, penitusque recusso
aequore Cyaneas Minyae timuere relictas.
tum gemitu propiore chalybs densusque reuulsis
rupibus audiri montis labor et graue Titan
uociferans, fixos scopulis dum uellitur artus.
contra autem ignari (quis enim nunc credat in illis

montibus Alciden dimissaue uota retemptet?)
pergere iter socii; tantum mirantur ab alto
litora discussa sterni niue ruptaque saxa
et simul ingentem moribundae desuper umbram
alitis adque atris rorantes imbribus auras.
Sol propius flammabat aquas, extremaque fessis
coeperat optatos iam lux ostendere Colchos,
magnus ubi aduersum spumanti Phasis in aequor
ore ruit. cuncti pariter loca debita noscunt
signaque commemorant emensasque ordine gentes,
dantque ratem fluuio. simul aethere plena corusco
Pallas et alipedum Iuno iuga sistit equorum.
Ac dum prima graui ductor subit ostia pulsu,
populeos flexus tumulumque uirentia supra
flumina cognati medio uidet aggere Phrixi,
quem comes infelix pariter de marmore iuxta
stat soror, hinc saeuae formidine maesta nouercae,
inde maris pecudique timens inponere palmas.
sistere tum socios iubet adque hinc prima ligari
uincula, ceu Pagasas patriumque intrauerit amnem.
ipse graui patera sacri libamina Bacchi
rite ferens umbram uocat et sic fatur ad aras:
'per genus adque pares tecum mihi, Phrixe, labores
tu, precor, orsa regas meque his tuteris in oris
tot freta, tot prora properanti sidera passum.
Phrixe, faue et patrias placidus reminiscere terras.
tu quoque nunc, tumulo nequiquam condita inani,
adnue diua maris numeroque accede tuorum.
quando egomet rursus per te uehar? aurea quando
Seston et infaustos adgnoscent uellera fluctus?
uos etiam siluae, uos Colchidos hospitis orae,
pandite, diues ubi pellis micet arbore sacra.
tunc tibi, fecundi proles Iouis, orte niuali
Arcados axe deae, fluuio modo, Phasi, quieto
Palladiam patiare ratem, nec dona, nec arae
defuerint tellure mea; reuerendaque natis
effigies te, Phasi, manet, quam magnus Enipeus

et pater aurato quantus iacet Inachus antro.'
dixerat. adque illi dextra sine uersa magistri
protinus in proram rediit ratis omine certo
fluminis os pontumque tuens. 'promittis ut ecce
utque uocas reuehemur' ait. sic deinde precatus
arma iubet celsa socios depromere puppe.
dona dehinc Bacchi casusque ut firmet in omnes
rapta Ceres, uiridesque premunt longo ordine ripas.
  Incipe nunc cantus alios, dea, uisaque uobis
Thessalici da bella ducis. non mens mihi, non haec
ora satis; uentum ad furias infandaque natae
foedera et horrenda trepidam sub uirgine puppem:
impia monstriferis surgunt iam proelia campis.
ante dolos, ante infidi tamen exsequar astus
Soligenae falli meriti meritique relinqui.
[inde canens: Scythica senior iam Solis in urbe]
fata laborati Phrixus compleuerat aeui.
illius extremo sub funere mira repente
flamma poli magnoque aries apparuit astro
aequora cuncta mouens. at uellera Martis in umbra
ipse sui Phrixus monumentum insigne pericli
liquerat ardenti quercum conplexa metallo.
quondam etiam tacitae uisus per tempora noctis
effigie uasta, socerumque exterruit ingens
prodita uox: 'o qui patria tellure fugatum
quaerentemque domos his me considere passus
sedibus, oblata generum mox prole petisti,
tunc tibi regnorum labes luctusque supersunt,
rapta soporato fuerint cum uellera luco.
praeterea infernae quae nunc sacrata Dianae
fert castos Medea choros quemcumque procorum
nacta peto maneat regnis ne uirgo paternis.'
dixit et admota pariter fatalia uisus
tradere terga manu, tum falso fusus ab auro
currere per summi fulgor laquearia tecti.
membra toris rapit ille tremens, patriumque precatur
numen et eoo surgentes litore currus:

'praescie fatorum genitor, tutela meorum
omnituens, tua nunc terris, tua lumina toto
sparge mari; seu nostra dolos molitur opertos
siue externa manus, primus mihi nuntius esto.
tu quoque, sacrata rutilant cui uellera quercu,
excubias, Gradiue, tene; praesentia luco
arma tubaeque sonent, uox et tua uocibus extet.'
uix ea, Caucaseis cum lapsus montibus anguis,
haud sine mente dei, spiris nemus omne refusis
inplicuit Graiumque procul perrexit ad orbem.
ergo omnes prohibere minas praedictaque Phrixi
inuigilat, plena necdum Medea iuuenta
adnuitur thalamis Albani uirgo tyranni.
Interea auguriis monstrisque minacibus urbem
territat ante monens semper deus et data seri
signa mali; reddi iubet exitiale sacerdos
uellus et Haemoniis infaustum mittere terris.
contra Sole satus Phrixi praecepta uolutans
aegro corde negat, nec uulgi cura tyranno,
dum sua sit modo tuta salus. tunc ordine regi
proximus et frater materno sanguine Perses
increpitare uirum; sequitur duce turba reperto.
ille furens ira solio se proripit alto,
praecipitatque patres: ipsum qui talibus auctor,
spem sibi iam rerum uulgi leuitate ferentem,
ense ferit. rapit inde fugam crudelia Perses
signa gerens omnemque quatit rumoribus arcton.
iamque aderat magnis regum cum molibus urbi,
primaque in aduersos frustratus proelia muros
constiterat. datus et sociis utrimque cremandis
ille dies alterque dies, cum Marte remisso
debitus Aeaeis dux Thessalus adpulit oris.
Nox hominum genus et duros miserata labores
rettulerat fessis optata silentia terris.
at Iuno et summi uirgo Iouis intima secum
consilia et uarias sociabant pectore curas.
uirgo prior: 'magna pariter quos mole petamus?'

'cernis' ait 'Colchos habeant quae proelia, quique
nunc status. hinc Perses, illinc non uiribus aequis
apparat Aeetes aciem. quibus addimur armis?'
cui Iuno 'dimitte metus, ne proelia forte
hic tibi grata negem; magnus manet aegida sudor
et nostros iam sudor equos. stat pectore fixum
Aeetae sociare manus. scio perfida regis
corda quidem (nullos Minyis exsoluet honores),
uerum alios tunc ipsa dolos, alia orsa mouebo.'
'sint, precor, haec; tua namque mihi comitanda potestas'
Pallas ait, 'liceat Grais ut reddere terris
Aesonium caput et puppem, quam struximus ipsae,
iactatam tandem nostro componere caelo.'
  Talia tunc hominum superi pro laude mouebant.
tristior at numquam tantoue pauentibus ulla
nox Minyis egesta metu; nil quippe reperto
Phaside, nil domitis actum Symplegados undis,
cunctaque adhuc, magni ueniant dum regis ad urbem,
ambigua et dubia rerum pendentia summa.
praecipue Aesoniden uarios incerta per aestus
mens rapit undantem curis ac multa nouantem.
qualiter ex alta cum Iuppiter arce coruscat,
Pliadas ille mouens mixtumque sonoribus imbrem
horriferamue niuem, canis ubi tollitur omnis
campus aquis, aut sanguinei magna ostia belli
aut alios dubiis fatorum gentibus ortus:
sic tum diuersis hinc adque hinc motibus anceps
pectora dux crebro gemitu quatit, optat et almum
iam iubar et certi tandem discriminis horas.
tunc defixa solo coetuque intenta silenti
uersus ad ora uirum 'quod pridem ingentibus ausis
optauistis' ait 'ueterumque quod horruit aetas,
adsumus en tantumque fretis enauimus orbem.
nec pelagi nos mille uiae, nec fama fefellit
Soligenam Aeeten media regnare sub arcto.
ergo ubi lux altum sparget mare, tecta petenda
urbis et ignoti mens experienda tyranni.

adnuet ipse, reor; neque inexorabile certe
quod petimus: sin uero preces et dicta superbus
respuerit, iam nunc animos firmate repulsae,
quaque uia patriis referamus uellera terris,
stet potius: rebus semper pauor absit in artis.'
dixerat, et Scythicam qui se comitentur ad urbem
sorte legit, numeroque nouem ducuntur ab omni.
inde uiam qua Circaei plaga proxima campi
corripiunt regemque petunt iam luce reducta.
Sorte deum uariis per noctem territa monstris,
senserat ut pulsas tandem Medea tenebras,
rapta toris primi iubar ad placabile Phoebi
ibat et horrendas lustrantia flumina noctes.
namque soporatos tacitis in sedibus artus
dum premit alta quies nullaeque in uirgine curae,
uisa pauens castis Hecates excedere lucis;
dumque pii petit ora patris, stetit arduus inter
pontus et ingenti circum stupefacta profundo,
fratre tamen conante sequi: mox stare pauentes
uiderat intenta pueros nece seque (tremendum!)
spargere caede manus et lumina rumpere fletu.
his turbata minis fluuios ripamque petebat
Phasidis aequali Scythidum comitante caterua.
florea per uerni qualis iuga duxit Hymetti
aut Sicula sub rupe choros hinc gressibus haerens
Pallados hinc carae Proserpina iuncta Dianae,
altior ac nulla comitum certante, prius quam
palluit et uiso pulsus decor omnis Auerno:
talis et in uittis geminae cum lumine taedae
Colchis erat nondum miseros exosa parentes.
ut procul extremi gelidis a fluminis undis
prima uiros tacito uidit procedere passu,
substitit ac maesto nutricem adfata timore est:
'quae manus haec, certo ceu me petat agmine, mater,
aduenit haut armis, haud umquam cognita cultu?
quaere fugam, precor, et tutos circumspice saltus.'
audit uirginei custos grandaeua pudoris

Henioche, cultus primi cui creditus aeui;
tum trepidam dictis firmans hortatur alumnam.
'non tibi ab hoste minae nec uis' ait 'ulla propinquat
nec metus; externo iam flammea murice cerno
tegmina, iam uittas frondemque inbellis oliuae.
Graius adest, Graio sunt cuncta simillima Phrixo.'
Sic ait. at Iuno, pulchrum longissima quando
robur cura ducis magnique edere labores,
mole noua et roseae perfudit luce iuuentae.
iam Talaum iamque Ampyciden astroque comantes
Tyndaridas ipse egregio supereminet ore.
non secus, autumno quam cum magis asperat ignes
Sirius et saeuo cum nox accenditur auro
luctiferas crinita faces, hebet Arcas et ingens
Iuppiter; ast illum tardo non gliscere caelo
uellet ager, uellent calidis iam roribus amnes.
regina, attonito quamquam pauor ore silentem
exanimet, mirata tamen paulumque reductis
passibus in solo stupuit duce. nec minus inter
ille tot ignoti socias gregis haeret in una
defixus sentitque ducem dominamque cateruae.
'si dea, si magni decus huc ades' inquit 'Olympi,
has ego credo faces, haec uirginis ora Dianae,
teque renodatam pharetris ac pace fruentem
ad sua Caucaseae producunt flumina Nymphae.
sin domus in terris adque hinc tibi gentis origo,
felix prole parens, olimque beatior ille,
qui tulerit longis et te sibi iunxerit annis.
sed fer opem, regina, uiris. nos hospita pubes
aduehimur, Graium proceres tua tecta petentes.
duc, precor, ad uestri quicumque est ora tyranni,
ac tu prima doce fandi tempusque modumque.
nam mihi sollicito deus ignaroque locorum
te dedit; in te animos adque omnia nostra repono.'
Dixit et opperiens trepidam stetit. illa parumper
uirgineo cunctata metu sic orsa uicissim:
'quem petis Aeeten, genitor meus, ipsaque iuxta

moenia, si binos possis discernere calles.
hac ideo duce ferte gradus; ingentia namque
castra alios aditus adque impius obsidet hostis.'
dixerat haec patriumque uiam detorquet ad amnem,
sacraque terrificae supplex mouet inrita Nocti.
  Ille autem inceptum famula duce protinus urget
aere saeptus iter, patitur nec regia cerni
Iuno uirum, prior Aeetae ne nuntius adsit.
iamque inerat populo mediaeque incognitus urbi,
cum comes orsa loqui. 'Phoebi genitoris ad aras
uentum' ait. 'huc adytis iam se de more paternis
rex feret; hic proceres audit populosque precantes
adloquiis facilis: praesens pater admonet aequi.'
  Dixerat. ast illi propere monstrata capessunt
limina. non aliter, quam si radiantis adirent
ora dei uerasque aeterni luminis arces:
tale iubar per tecta micat. stat ferreus Atlans
Oceano genibusque tumens infringitur unda;
at medii per terga senis rapit ipse nitentes
altus equos curuoque diem subduxit Olympo;
pone rota breuiore soror densaeque sequuntur
Pliades ec madidis rorantes crinibus imbres.
nec minus hinc uaria dux laetus imagine templi
ad geminas fert ora fores cunabula gentis
Colchidos hic ortusque tuens; ut prima Sesostris
intulerit rex bella Getis, ut clade suorum
territus hos Thebas patriumque reducat ad amnem,
Phasidis hos inponat agris Colchosque uocari
imperet: Arsinoen illi tepidaeque requirunt
otia laeta Phari pinguemque sine imbribus annum,
hi iam Sarmaticis permutant carbasa bracis.
barbarus in patriis sectatur montibus Aean
Phasis amore furens: pauidas iacit illa pharetras
uirgineo turbata metu discursibus et iam
deficit, ac uolucri uictam deus alligat unda.
flebant populeae iuuenem Phaethonta sorores,
ater et Eridani trepidum globus ibat in amnem;

at iuga uix Tethys sparsumque recolligit axem
et formidantem patrios Pyroenta dolores.
aurea quin etiam praesaga Mulciber arte
uellera uenturosque olim caelarat Achiuos.
texitur Argoa pinus Pagasaea securi,
iamque eadem remos, eadem dea nectit habenas;
ipsa subit nudaque uocat dux agmina dextra.
exoritur notus et torto ratis acta profundo
cernitur; Odrysio gaudebant carmine phocae.
apparent trepidi per Phasidis ostia Colchi
clamantemque procul linquens regina parentem.
urbs erat hinc contra gemino circumflua ponto,
ludus ubi et cantus taeda pernocte iugales
regalique toro laetus gener: ille priorem
deserit; ultrices spectant a culmine dirae.
deficit in thalamis turbataque paelice coniunx
pallam et gemmiferae donum exitiale coronae
apparat ante omnes secum dequesta labores.
munere quo patrias paelex ornatur ad aras
infelix; et iam rutilis correpta uenenis
inplicat igne domus. haec tum miracula Colchis
struxerat ignipotens nondum noscentibus, ille
quis labor, aligeris aut quae secet anguibus auras
caede madens: odere tamen uisusque reflectunt.
Quin idem Minyas operum defixerat horror,
cum se Sole satus patriis penetralibus infert.
filius hunc iuxta primis Absyrtus in annis,
dignus auo quemque insontem meliora manerent.
tum gener Albanis Styrus qui aduenerat oris,
distulerant sed bella toros; tum Phrontis et Argus
Aeolidae fraterque Melas, quos aduena Phrixus
progenuit; pariterque leui Cytisorus in hasta.
post alii, quos praecipuo Titania tellus
legit honore patres, motique ad proelia reges.
admonet hic socios nebulamque erumpit Iason,
siderea ora ferens; noua lux offusa Cytaeis.
conueniunt stipantque uiros rogitantque, quid ausi

quidue ferant. postquam primis inhiantia dictis
agmina supressumque uidet iam murmur Iason,
talia miranti promptus tulit orsa tyranno:
'rex Hyperionide, quem per freta tanta petendum
caelicolae en prima dignum statuere carina,
siquando hic aliquam nostro satus orbe solebat
Thessaliam, siquos Phrixus memorare Pelasgos:
hi tibi, tot casus, horrenda tot auia mensi,
cernimur. ipse egomet proprio de sanguine Phrixi:
namque idem Cretheus ambobus et Aeolus auctor
cum Ioue Neptunoque et cum Salmonide nympha.
meque nec huc enses araeque egere paternae,
nec tua, Thessalicis quamquam inclita nomina terris,
sponte sequor. cui non iusso tot adire uoluptas
monstra maris? cui Cyaneos intrare fragores?
sceptra tui toto Pelias sub momine Phoebi
maxima sorte tenens, totque ille prementia cliuos
oppida, tot iugi pulcherrima flumina cornu;
ille meum imperiis urget caput, ille labores
dat uarios, suus ut magnum rex spargit ab Argis
Alciden, Sthenelo ipse satus. tamen aspera regum
perpetimur iuga, nec melior parere recuso.
hic sibi me auratae pecudis quiscumque periclis
exuuias perferre iubet. tibi gratia nostri
sit, precor, in meritisque loces, quod iussa recepi
teque alium, quam quem Pelias speratque cupitque,
promisi et meliora tuae mihi foedera dextrae.
si petere hoc saeui statuissem sanguine belli,
Ossa dabat Pindusque rates quotque ante secuti
inde nec audacem Bacchum nec Persea reges.
sed me nuda fides sanctique potentia iusti
huc tulit ac medii sociatrix gratia Phrixi;
namque tibi nostra geniti de stirpe nepotes.
nec tamen aut Phrygios reges aut arua furentis
Bebryciae spernendus adi: seu fraude petiuit
seu quis honore meos, sua reddita dona deumque
nos genus atque ratem magnae sensere Mineruae.

uix tandem longis quaesitam Colchida uotis
contigimus, qualemque dabat te fama uidemus.
tu modo ne claros Minyis inuideris actus.
non aliena peto terrisue indebita nostris;
siquis et in precibus uero locus, ecce ea Phrixo
crede dari, Phrixum ad patrios ea ferre penates.
munera tu contra uictum mihi uecta per aequor
accipe Taenarii chlamydem de sanguine aeni
frenaque et accensum gemmis fulgentibus ensem:
hoc patrium decus, haec materni texta laboris,
his Lapithes adsuerat eques. da iungere dona,
da Scythicas sociare domos: sciat effera regis
ira mei, quem te horrifero sortitus in axe
Caucasus adque tuis quantum mitescat habenis.'
  Talibus orantem uultu grauis ille minaci
iamdudum premit et furiis ignescit opertis.
ceu tumet adque imo sub gurgite concipit austros
unda silens, trahit ex alto sic barbarus iras,
et nunc ausa uiri, nunc heu! sua prodita Grais
regna fremit, quin et facili sibi mente receptum
iam Phrixum dolet et Scythiae periisse timores.
nunc quassat caput ac iuuenis spes ridet inanes,
quid uesanus agat, quod uellera poscat ab angue.
urit et antiquae memorem uox praescia sortis,
cur simul aut Persen illinc sibi mouerit aut hinc
Thessalicam Fortuna ratem; num debitus ista
finis agat saeuaeque petant iam uellera Parcae.
interea quoniam belli pugnaeque propinquae
cura prior, fingit placidis fera pectora dictis
reddit et haec: 'cuperem haut tali uos tempore tectis
aduenisse meis, quo me grauis adsidet hostis.
frater enim (sceptri sic omnibus una cupido)
excidium parat et castris me ingentibus urget.
quare age cognatas primum defendite sedes,
nec decus oblati dimiseris aduena belli;
namque uirum trahit ipse chalybs. tum uellera uictor
tam meritis, nec sola dabo.' contra inscius astus

'ergo nec hic nostris derat labor arduus actis'
excipit Aesonides 'et ceu nihil aequore passis
additus iste quies? ueniant super haec quoque fato
bella meo. non hunc parua mihi caede dolorem
quasque dedit luet ille moras.' tum Castora mittit,
qui ferat Aeaei sociis responsa tyranni.
acribus ast illos curis mora saeua trahebat,
ac simul ut medio uiderunt Castora campo,
crebrior incessit mentem pauor. 'o Iouis alma
progenies, fare, an patriam spes ulla uidendi,
fare' omnes. ille in mediis sic orsus Achiuis:
'nec ferus Aeetes, ut fama, nec aurea nobis
terga negat; bello interea sed pressus iniquo
auxilium petit; armatos dux protinus omnes
adcelerare iubet; longo nam tuta recessu
puppis et adposita fluuius defenditur urbe.'
Haud mora; prosiliunt, quos nec Riphaea iuuentus,
quos nec Hiber aut tota suis Aurora pharetris
sustineat. stetit explicito prius agmine pubes,
expertique simul, si tela artusque sequantur.
nec quisquam freta nec patrias iam respicit urbes,
sed magis ad praesens itur decus. incita cristas
aura quatit, uariis floret uia discolor armis,
qualis ab Oceano uolucrum chorus aethera uestit,
qualibus adsurgens nox aurea cingitur astris.
illos Sole satus tacita maestissimus ira
miratur temere adsumtos, nec talia mallet
robora, quam medios hostem subiisse penates.
interea laeto patitur conuiuia uultu
et iuxta Aesoniden magno cratere lacessit
nunc sibi monstrantem natos Iouis oraque iuxta
Aeacidum, nunc ingentis Calydonos alumnos;
audit et Alciden infando errore relictum
defletosque duces terraeque marisque labores.
ipse autem tantis concita furoribus arma
expetit Aesonides et amicos ordine reges:
'quis procul ille uirum nobis, quem balteus asper

subligat et stricto stat proximus armiger arcu,
ceu pugnam paret et positas confundere mensas?'
contra flammigeri proles Perseia Solis
'quem rogitas, Carmeius' ait; 'mos comminus arma
semper habere uiro, semper meminisse pharetrae.'
'illum' ait Aesonides 'pariter refer, horrida signis
cui chlamys et multa spirat coma flexilis aura.'
respicit Aeetes adque hunc quoque nomine reddit:
'diues Aron; croceos sic illius omnis odores
iactat eques, cunctis sic est coma culta maniplis:
sed ne sperne uirum et comptis diffide capillis.
Campesus hic spoliis in tigridis; ille profundo
incumbens Odrussa mero; uide lata comantem
pectora et ingenti turbantem pocula barba.'
hunc et Iaxarten dictis stupet hospes acerbis
inmodicum linguaque grauem, cui multa minanti
non superum, non praesentis reuerentia Phoebi.
contra autem Aeetes 'non frustra magna superbo
dicta uolant' ait 'et uocem paria arma secuntur;
nec requies, quin Marte diem noctemque fatiget;
atque ubi Riphaea stupuerunt flumina bruma,
iam pauidi cum prole Getae, iam peruigil illum
Medus et oppositis expectat Hiberia claustris.
quid Latagum, quid si amnigenam mirere Choaspen?
bellatoris equi potantem cerne cruores;
nec tamen inmissis hic segnior ibit habenis.
hos autem quae quemque manus, quae signa sequantur,
si memorem, prius umentem lux soluerit umbram.
cras acies atque illa ducum cras regna uidebis
dissona, saxiferae surgat quibus imber habenae,
quae iaculo gens apta leui, quae picta pharetris
uenerit. ingentes animo iam prospice campos,
atque hanc alipedi pulsantem corpora curru
Euryalen, quibus exultet Mauortia turmis
et quantum elata ualeat peltata securi,
cara mihi et ueras inter non ultima natas.'
fatur et occiduo libat cratera parenti.

quisque suis tum uota deis et pocula fundit,
dent aciem, dent belligeros superare labores.
Ecce autem Geticis ueniens Gradiuus ab antris
ingentemque trahens arctoa per aequora nubem
aspicit Aeaea Minyas stupefactus in urbe
ambitumque senem promissaque uellera pubi
Thessalicae. citus ad summi stellantia patris
tecta ruit questuque Iouem testatur acerbo:
'quae studiis, rex magne, quies? iam mutua diui
exitia in solos hominum molimur honores,
teque ea cuncta iuuant, rabidam qui Pallada caelo
non abigis neque femineis obicem struis ausis.
non queror, extructa quod uexerit ipsa carina
uellera sacra meis sperantem auertere lucis,
quodque palam tutata uiros: sic cetera pergit,
si ualet. insidiis quid non fallacibus ambit,
nostra ut Phrixeo spolientur templa metallo?
non opus auxilio Colchis nec foedere uestro:
et Perseu simul et Minyas deposcimus hostes.
quin age, quid tantae coeunt in proelia gentes?
quid tuus Aesonides? imus nos, protinus imus
in nemus auriferum et sumptis decernimus armis.
uel tu sola polo tacitis inopina tenebris
labere: quantus ibi deus experiere nec illas
adstiteris inpune trabes. an Martia templa
intemeranda minus, curtus mihi lucus et agger
quod rudis et sola colimur si gentibus umbra?
est amor et rerum cunctis tutela suarum.
et tibi, magne pater, terris donaria certant,
est honor his etiam suus. en ego clara Mycenes
culmina, uirgineas praeder si Cecropis arces,
iam coniunx, iam te gemitu lacrimisque tenebit
nata querens. metuant ergo nec talia poscant.'
Non tulit haec animis, quin longa silentia Pallas
rumpere et inridens strepitumque minasque Gradiui
'non tibi Aloidae, quibus haec fera murmura iactes,
non Lapithae, sed Pallas' ait; 'neque ego aegide digna,

nec uocer ulterius proles Iouis, excidat iste
ni tibi corde tumor: lituos miser armaque faxo
oderis et primis adimam tua numina bellis.
quin simili matrem, demens, rabie ante petisti?
digna quidem, monstrum superis quae tale creauit.
quod tamen adgressae scelus aut quo crimine sontes,
si iuuenem, qui iussa sui tam dira tyranni
inpauidus maria et nondum qui nota subibat,
iuuimus et magnis aliquam spem mouimus ausis?
an nullas perferre preces nec foedera regis
ulla sequi, caeca sed cuncta inpellere pugna
debuimus? sic Thraces agunt, sic turbidus iste,
siqua petit. cuperem haec etiam nunc bella remitti
nec socias armare manus. da uellera, rector,
et medio nos cerne mari. quod sin ea Mauors
abnegat et solus nostris sudoribus obstat,
ibimus indecores frustraque tot aequora uectae?
mas aliquae nequeat, si femina.' coeperat ardens
hic iterum alternis Mauors insurgere dictis.
excipit hinc contra pater et sic uoce cohercet:
'quid uesane fremis? cum uos iam poenitet acti
peccatumque satis, tunc ad mea iura uenitis.
quolibet ista modo, quacumque inpellite pugna,
quae coepistis, habent quoniam sua fata furores.
te tamen hoc, coniunx, et te, mea nata, monebo:
sit Persen pepulisse satis, nec uana retentet
spes Minyas finemue uelint inponere bello.
illum etenim talis rerum manet, accipite, ordo.
uicta retro nunc castra dabit bellumque remittet
territus aduentu ducis et uirtute Pelasgi:
mox ubi Thessalicis referent hos flamina terris,
tunc aderit uictorque domos et sceptra tenebit,
donec et Aeeten inopis post longa senectae
exilia heu magnis quantumlibet inpia fatis
nata iuuet Graiusque nepos in regna reponat.
hic labor amborumque haec sunt discrimina fratrum.
uadite et aduersis, ut quis uolet, inruat armis.'

Dixerat. instaurat mensas pacemque reducit,
et iam sideream noctem demittit Olympo.
tunc adsuetus adest Phlegraeas reddere pugnas
Musarum chorus et citharae pulsator Apollo,
fertque grauem Phrygius circum cratera minister.
surgitur in somnos seque ad sua limina flectunt.

C. VALERI FLACCI
ARGONAUTICON
LIBER SEXTUS.

At uigil isdem ardet furiis Gradiuus et acri
corde tumet nec quas acies, quae castra sequatur,
inuenit; ire placet tandem praesensque uidere,
sternere si Minyas magnoque rependere luctu
regis pacta queat Graiamque absumere pubem.
inpulit hinc currus, monstrum inreuocabile belli
concutiens, Scythiaeque super tentoria sistit.
protinus e castris fugit sopor; excita tela,
turbati coiere duces: hos insuper ingens
fama mouet, rate quae sacra uulgabat Achiuos
aduenisse sui repetentes uellera Phrixi,
quos malus hospitio iunctaque ad foedera dextra
luserit Aeetes adque in sua traxerit arma.
Ergo, consiliis dum nox uacat alta mouendis,
legatos placet ire duces, mandataque Perses
edocet, adfari Minyas fraudemque tyranni
ut moneant. quinam hinc animos auerterit error?
se primum Haemoniis hortatum ea uellera terris
reddere et exuuias pecudis dimittere sacrae:
hinc odium et tanti uenisse exordia belli.
quin potius dextramque suam suaque arma sequantur,
aut remeent; neque enim Aeetae promissa fidemque
esse loco; abstineant alienae sanguine pugnae.
non illos ideo tanti uenisse labores

per maris. ignotis quid opus concurrere nec quos
oderis? haec medio Perses dum tempore mandat,
aureus ecfulsit campis rubor, armaque et acres
sponte sua strepuere tubae. Mars saeuus ab altis
'hostis io,' conclamat equis 'agite ite, propinquat,'
ac simul hinc Colchos, hinc fundit in aequora Persen.
tunc gens quaeque suis commisit proelia telis,
uoxque dei pariter turmas audita per omnes.
Hinc age Riphaeo quos uideris orbe furores,
Musa, mone; quanto Scythiam molimine Perses
concierit, quis fretus equis per bella uirisque.
uerum ego nec numero memorem nec nomine cunctos
mille uel ora mouens; neque enim plaga gentibus ulla
ditior: aeterno quamquam Maeotia pubes
Marte cadat, pingui numquam tamen ubere defit,
quod geminas arctos magnumque quod inpleat anguem.
ergo duces sociasque, deae, mihi promite gentes.
Miserat ardentes, mox ipse secutus, Alanos
Heniochosque truces iam pridem infensus Anausis,
pacta quod Albano coniunx Medea tyranno;
nescius heu, quanti thalamos ascendere monstri
arserit atque urbes maneat qui terror Achaeas,
gratior ipse deis orbaque beatior aula.
proxima Bisaltae legio ductorque Colaxes,
sanguis et ipse deum, Scythicis quem Iuppiter oris
progenuit uiridem Myracen Tibisenaque iuxta
ostia, semifero (dignum si credere) captus
corpore, nec nymphae geminos exhorruit angues.
cuncta phalanx insigne Iouis caelataque gestat
tegmina dispersos trifidis ardoribus ignes;
nec primus radios, miles Romane, corusci
fulminis et rutilas scutis diffuderis alas.
insuper auratos collegerat ipse dracones,
matris Horae specimen, linguisque aduersus utrimque
congruit et tereti serpens dat uulnera gemmae.
tertius unanimis ueniens cum milibus Auchus
Cimmerias ostentat opes, cui candidus olim

crinis inest, natale decus (dat longior aetas
iam spatium); triplici percurrens tempora nodo
demittit sacro geminas a uertice uittas.
Datin Achaemeniae grauior de uulnere pugnae
misit in arma Daraps, acies quem Martia circum
Gangaridum, potaque Gerus quos efferat unda,
quique lacum cinxere Bycen. non defuit Anxur,
non Rhadalo cum fratre Sidon, Acesinaque laeuo
omine fatidicae Phrixus mouet agmina ceruae.
ipsa comes, saetis fulgens et cornibus aureis,
ante aciem celsi uehitur gestamine conti
maesta nec in saeuae lucos reditura Dianae.
mouit et Hylaea supplex cum gente Syenen
inpia germani praetendens uolnera Perses.
densior haut usquam nec celsior extulit ullas
silua trabes, fessaeque prius rediere sagittae

. . . .

quin et ab Hyrcanis Titanius expulit antris
Cyris in arma uiros, plaustrisque ad proelia cunctas
Coelaletae traxere manus; ibi suttilis illis
et domus et crudo residens sub uellere coniunx
et puer e primo torquens temone cateias.
linquitur abruptus pelago Tyra, linquitur et mons
Ambenus et gelidis pollens Ophiusa uenenis.
degeneresque ruunt Sindi glomerantque paterno
crimine nunc etiam metuentes uerbera turmas.
hos super aeratam Phalces agit aequore pubem
cum fremitu, densique leuant uexilla Coralli,
barbaricae quis signa rotae ferrataque dorso
forma suum truncaeque Iouis simulacra columnae;
proelia nec rauco curant incendere cornu,
indigenas sed rite duces et prisca suorum
facta canunt ueterumque uiris hortamina laudes.
ast ubi Sidonias inter pedes aequat habenas,
illinc iuratos in se trahit Aea Batarnas,
quos, duce Teutagono, crudi mora corticis armat
aequaque nec ferro breuior nec rumpia ligno.

nec procul albentes gemina ferit aclyde parmas,
hiberni qui terga Noae gelidumque securi
eruit et tota non audit Alazona ripa;
quosque Taras niueumque ferax Euarchus olorum.
te quoque uenturis, ingens Ariasmene, saeclis
tradiderim, molem belli lateque ferentem
undique falcatos deserta per aequora currus.
insequitur Drancaea phalanx claustrisque profusi
Caspiadae, quis turba canum non segnius acres
exilit ad lituos pugnasque capessit eriles.
inde etiam par mortis honos, tumulisque recepti
inter auos loculisque uirum; nam pectora ferro
terribilesque innexa iubas ruit agmine nigro
latratuque cohors, quanto sonat horrida Ditis
ianua uel superas Hecates comitatus in auras.
ducit ab Hyrcanis uates sacer agmina lucis
Vanus; eum Scythiae iam tertia uiderat aetas
magnanimos Minyas Argoaque uela canentem.
illius et dites monitis spondentibus Indi
et centumgeminae Lagea noualia Thebes
totaque Riphaeo Panchaia rapta triumpho.
discolor hastatas effudit Hiberia turmas,
quas Otaces, quas Latris agunt et raptor agrorum
Neurus, et expertes canentis Iazyges aeui.
namque ubi iam uiresque aegrae motusque refutat
arcus et inceptus iam lancea temnit erilis,
magnanimis mos ductus auis, haut segnia mortis
iura pati, dextra sed carae occumbere prolis
ense dato; rumpuntque moras natusque parensque,
ambo animosi, ambo miseri tam fortibus actis.
hic et odorato spirantes crine Siraci
Cessaeaeque manus, et qui tua iugera nondum
eruis, ignotis insons Arimaspe metallis.
doctus et Auchates patulo uaga uincula gyro
spargere et extremas laqueis adducere turmas.
non ego sanguineis gestantem tympana bellis
Thyrsageten cinctumque uagis post terga silebo

pellibus et nexis uiridantem floribus hastas.
fama, ducem Iouis et Cadmi de sanguine Bacchum
hac quoque turiferos, felicia regna, Sabaeos,
hac Arabas fudisse manu; mox rumperet Hebri
cum uada, Thyrsagetas gelida liquisse sub arcto.
illis omnis adhuc ueterum tenor et sacer aeris
pulsus et eoae memoratrix tibia pugnae.
iungit opes Emoda suas; sua signa secuti
Exomatae Torynique et flaui crine Satarchae;
mellis honor Torynis, ditant sua mulctra Satarchen,
Exomatas uenatus alit, nec clarior ullis
arctos equis; abeunt Hypanin fragilemque per undam
tigridis aut saeuae profugi cum prole leaenae,
maestaque suspectae mater stupet aggere ripae.
inpulit et dubios Phrixei uelleris ardor
Centoras et diros magico terrore Choatras.
omnibus in superos saeuus honor, omnibus artes
monstrificae: nunc uere nouo conpescere frondes,
nunc subitam trepidis Maeotin soluere plaustris.
maximus hos inter Stygia uenit arte Coastes;
sollicitat nec Martis amor, sed fama Cytaeae
uirginis et paribus spirans Medea uenenis.
gaudet Auerna palus, gaudet iam nocte quieta
portitor et tuto ueniens Latonia caelo.
ibant et geminis aequantes cornibus alas
Balloniti comitumque celer mutator equorum
Moesus et ingentis frenator Sarmata conti.
nec tot ab extremo fluctus agit aequore nec sic
fratribus aduersa Boreas respondet ab unda
aut is apud fluuios uolucrum canor, aethera quantus
tunc lituum concentus agit lymphataque miscet
milia, quot foliis, quot floribus incipit annus.
ipse rotis gemit ictus ager tremibundaque pulsu
nutat humus, quatit ut saeuo cum fulmine Phlegram
Iuppiter adque imis Typhona reuerberat aruis.
Prima tenent illinc patriis Absyrtus in armis
et gener ingentesque inter sua milia reges.

at circa Aesoniden Danaum manus ipsaque Pallas
aegide terrifica, quam nec dea lassat habendo
nec pater horrentem colubris uultuque tremendam
Gorgoneo. nec semineces ostendere crines
tempus adhuc primasque sinit concurrere pugnas.
inpulit hos contra Mauors pater et mala leti
Gaudia Tisiphoneque caput per nubila tollens
ad sonitum litui mediaque altissima pugna
necdum certa quibus sese Fuga mentibus addat.
  Illi ubi consertis iunxere frementia telis
agmina uirque uirum galeis adflauit adactis,
continuo hinc obitus perfractaque caedibus arma
corporaque, alternus cruor alternaeque ruinae;
uoluit ager galeas et thorax egerit imbres
sanguineos; hinc barbarici glomerantur ouatus,
hinc gemitus, mixtaeque uirum cum puluere uitae.
Caspius Aeaeum correpto crine Monesen
abstulit; hunc pariter Colchi Graique sequuntur
missilibus; rapit ille pedem praedamque relinquit,
nec sociis iam cura uiri. Dipsanta Caresus
Strymonaque obscura spargentem uulnera funda
deicit; Albani cadit ipse Cremedonis hasta,
iamque latet currusque super turmaeque feruntur.
  Processere Melas et Idasmenus; incipit hasta
ante Melas, leuis ast abies elusit utrumque.
ensibus inde ruunt; prior occupat aere citato
cassidis ima Melas; infracta est uulnere ceruix.
mixta perit uirtus: nescit cui debeat Ocheus,
aut cui fata Tyres. dum sibila respicit Iron
cuspidis Argiuae, Pyliam latere accipit hastam.
  Viderat Hyrcanos paribus discurrere fratres
Castor equis, pater armento quos diues ab omni
nutrierat fatisque uiam monstrarat iniquis.
tum magis adque magis peditem candore notato
Tyndariden incendit amor, simul obuius hastam
pectus in aduersum Gelae iacit alipedemque
adstitit excusso uictor duce; risit ab alta

nube pater prensisque equitem cognouit habenis.
at pariter luctuque furens uisuque Medores
Tyndariden petit et superos sic uoce precatur:
'nunc age uel caeso comitem me reddite fratri
primus uel nostra sonipes cadat impius hasta,
credita qui misero non rettulit arma parenti
meque uenit contra captiuaque terga ministrat.'
dixerat; Actaei sed eum prior hasta Phaleri
deicit; ad socias sonipes citus effugit alas.
Quis tibi fatales umquam metuisset Amyclas
Oebaliamque manum, tot, Rhyndace, montibus inter
diuiso totidemque fretis? cadit inpiger una
inguine transfosso clari Taulantis alumnus
semidea genetrice Tages, cui plurima siluis
peruigilat materna soror cultusque laborat.
tenuia non illum candentis carbasa lini,
non auro depicta chlamys, non flaua galeri
caesaries pictoque iuuant sub tegmine bracae.
iamque nouus mediae stupefacta per agmina pugnae
uadit eques densa spargens hastilia dextra,
fulmineumque uiris profusis ingerit ensem
huc alternus et huc; cum saeuior ecce iuuentus
Sarmaticae coiere manus fremitusque uirorum
semiferi; riget his molli lorica catena;
id quoque tegmen equis; at equi porrecta per armos
et caput ingentem campis hostilibus umbram
fert abies obnixa genu uaditque uirum ui,
uadit equum, docilis relegi docilisque reponi
atque iterum medios non tardior ire per hostes.
orbibus hos rapidis mollique per aequora Castor
anfractu leuioris equi deludit anhelos
inmemoresque mori; sed non isdem artibus aeque
concurrunt ultroque ruunt in funera Colchi.
Campesus inpacta latus inter et ilia quercu
tollitur ac mediam moriens descendit in hastam.
Oebasus infestum summisso poplite Phalcen
euasisse ratus laeuum per luminis orbem

transigitur; tenerae tinguuntur uulnere malae.
contra autem geminis fidens thoracibus ictum
sustinet et gladio Sibotes ferit ultima teli,
nequiquam; iam cuspis inest, nec fragmina curat
Ambenus et trunco medium subit Ocrea ligno.
seminecem Taxes Hypanin uehit atque remissum
pone trahit fugiens et cursibus exuit hastam;
dumque recollectam rursus locat, inruit ultro
turbatumque Lacon et adhuc inuadit inermem.
inpulit aduerso praeceps equus Onchea conto
nequiquam totis reuocantem uiribus armos:
in latus accepit sonipes, accepit et ipse
frigidus; arma cadunt, rorat procul ultima cuspis;
qualem populeae fidentem nexibus umbrae
siquis auem summi deducat ab aere rami,
ante manu tacita cui plurima creuit harundo;
illa dolis uiscoque super correpta tenaci
inplorat calamos adque inrita concitat alas.
  Parte alia infestis (nam fors ita iunxit) in armis
Styrus adest, laetusque uirum cognoscit Anausis,
et prior 'en cuius thalamis Aeetia uirgo
dicta manet nostrosque feret qui uictor amores.
non' ait, 'inuitoque gener mutabere patri.'
tum simul aduersas conlatis cursibus hastas
coniciunt; fugit adductis Albanus habenis
saucius adque datum leto non sperat Anausin,
nec uidet. ille autem telo moribundus adacto
'ad soceros pactaeque sinus en coniugis' inquit,
'Styre, fugis, uulnus referens, quod carmine nullo
sustineat nullisque leuet Medea uenenis.'
dixerat, extremus cum lumina corripit error,
uoxque repressa gelu percussaque uertice tellus.
  Hinc animos acies auget magnoque doloris
turbine Gesandrum Mauors rapit: ille morantes
increpat et stricto sic urget Iazygas ense:
'nempe omnes cecidere senes, nempe omnis ademptus
ante pater. quae uos subito tam foeda senectus

corripuit fregitque animos adque abstulit iras?
aut mecum mediam, iuuenes, agite ite per urbis
Argolicamque manum aut caris occumbite natis.'
sic furit et patrias coeptis ferus aduocat umbras:
'sancte mihi Vorapte pater, tua pectora nato
suggere nunc animamque parem, si fata peroso
tarda tibi turpesque moras non segnius ipsi
paruimus paruique eadem didicere nepotes'.
haec ait, auditusque Erebo. tunc corripit ensem
turbidus et furiis ardens quatit arma paternis.
indigenis sacratus aquis magnique sacerdos
Phasidis Arctois Aquites errabat in armis
(populeus cui frontis honor contectaque glauco
tempora nectuntur ramo), te, Cyrne, parentis
immemorem durae cupiens abducere pugnae;
iamque omnes inpune globos diuersaque lustrans
agmina non usquam uidet. utque iterum acrior instat
uociferans, iterum belli diuersa peragrat,
lancea caeruleas circum strepit incita uittas.
opprimit admissis ferus hinc Gesander habenis.
ille manum trepidans adque inrita sacra tetendit
'te' que 'per hanc genitor' inquit 'tibi si manet, oro
canitiem, conpesce minas et sicubi nato
parce meo.' dixit. contra sic uictor adacto
ense refert: 'genitor, turpi durare senecta
quem mihi reris adhuc, ipse hac occumbere dextra
maluit adque ultro segnes abrumpere metas.
et tibi si pietas nati, si dextra fuisset,
haut medii precibus tereres nunc tempora belli,
praeda future canum. iuueni sors pulchrior omnis:
et certasse manu decet et caruisse sepulchro.'
dixerat; ille deos moriens caelumque precatur,
dextera ne misero talis foret obuia nato.
  Te quoque, Canthe, tui non inscia funeris Argo
fleuit ab inuita rapientem tela carina.
iam Scythicos miserande sinus, iam Phasidis amnem
contigeras, nec longa dies, ut capta uideres

uellera et Euboicis patrios de montibus ignes.
illum, ubi congressu subiit Gesander iniquo,
territat his: 'tu, qui faciles hominumque putasti
has, Argiue, domos, alium hic miser aspicis annum
altricemque niuem festinaque taedia uitae.
non nos aut lenibus conponere brachia remis
nouimus aut uentos opus expectare ferentes;
imus equis, qua uel medio riget aequore pontus
uel tumida fremit Hister aqua; nec moenia nobis
uestra placent: feror arctois nunc liber in aruis
cuncta tenens; mecum omnia ago iacturaque plaustri
sola; epulae quodcumque pecus, quaecumque ferarum.
mitte Asiae, mitte Argolicis mandata colonis,
ne trepident; numquam has hiemes, haec saxa relinquam,
Martis agros, ubi tam saeuo durauimus amne
progeniem natosque rudes, ubi copia leti
tanta uiris. sic in patriis bellare pruinis
praedarique iuuat, talemque hanc accipe dextram.'
dixit, et Edonis nutritum missile uentis
concitat; it medium per pectus et horrida nexu
letifer aera chalybs. trepidus super aduolat Idas
ac simul Oenides pariterque Menoetius et qui
Bebrycio nuper remeauit ab hospite uictor.
at uero ingentem Telamon procul extulit orbem
exanimem te, Canthe, tegens; ceu saeptus in arto
dat catulos post terga leo, sic comminus adstat
Aeacides gressumque tenet contraque ruentes
septeno ualidam circumfert tegmine molem.
nec minus hinc urget Scythiae manus armaque Canthi
quisque sibi et Graio poenam de corpore poscens.
arduus inde labos medioque in funere pugna
conseritur. magno ueluti cum turbine sese
ipsius Aeoliae frangunt in limine uenti,
quem pelagi rabies, quem nubila, quemque sequatur
illuuies: obnixa uirum sic comminus haeret
pugna nec arrepto pelli de corpore possunt.
ut bouis exuuias multo qui frangere oliuo

dat famulis, tendunt illi tractuque uicissim
taurea terga domant, pingui fluit unguine tellus:
talis utrimque labos, ruptataque limite in arto
membra uiri miseranda madent. hi tendere contra,
hi contra, alternaeque uirum non cedere dextrae.
hinc medium Telamon Canthum rapit, hinc tenet ardens
colla uiri et molles galeae Gesander habenas,
insonuit quae lapsa solo dextramque fefellit.
ille iterum in clipei septemplicis improbus orbem
arietat et Canthum sequitur Canthumque reposcit,
quem manus a tergo socium rapit adque receptum
uirginis Euryales curru locat. aduolat ipsa
ac simul Haemonidae, Gesandrumque omnis in unum
it manus. ille nouas acies et uirginis arma
ut uidet, 'has etiam contra bellabimus?' inquit;
'heu pudor!' inde Lycen ferit ad confine papillae,
inde Thoen, qua pelta uacat; iamque ibat in Harpen
uixdum prima leui ducentem cornua neruo,
et labentis equi tendentem frena Menippen:
cum regina grauem nodis auroque securem
congeminans partem capitis galeaeque ferinae
dissipat. hinc pariter telorum immanis in unum
it globus; ille diu coniectis sufficit hastis,
quis iam iam grauior nutansque exterruit Idam.
tunc ruit ut montis latus aut ut machina muri,
quae scopulis trabibusque diu confectaque flammis
procubuit tandem adque ingentem perculit orbem.
  Ecce locum tempusque ratus iamque et sua posci
proelia, falcatos infert Ariasmenus axes
saeuaque diffundit socium iuga protinus omnes
Graiugenas, omnes rapturus ab agmine Colchos.
qualiter exosus Pyrrhae genus aequora rursus
Iuppiter adque omnes fluuium si fundat harenas,
ardua Parnasi lateant iuga, cesserit Othrys
piniger et mersis decrescant rupibus Alpes:
diluuio tali paribusque Ariasmenus urget
excidiis nullo rapiens discrimine currus.

aegida tum primum uirgo spiramque Medusae
ter centum saeuis squalentem sustulit hydris,
quam soli uidistis equi. pauor occupat ingens
excussis in terga uiris, diramque retorquent
in socios non sponte luem. tunc ensibus uncis
inplicat et trepidos lacerat discordia currus.
Romanas ueluti saeuissima cum legiones
Tisiphone regesque mouet, quorum agmina pilis
isdem aquilisque utrimque micant, eademque parentes
rura colunt, idem lectos ex omnibus agris
miserat infelix non haec ad proelia Thybris:
sic modo concordes externaque fata petentes
Palladii rapuere metus, sic in sua uersi
funera concurrunt dominis reuocantibus axes.
non tam foeda uirum Laurentibus agmina terris
eiecere noti, Libyco nec talis imago
litore, cum fractas inuoluunt aequora puppes.
hinc biiuges, illinc artus cernuntur eriles,
quos radii, quos ferra secant; trahiturque trahitque
currus caede madens atroque in puluere regum
uiscera nunc aliis, aliis nunc axibus haerent.
haut moti Colchorum animi: neque *mittere parcunt*
tela, set inplicitos miseraque in peste reuinctos
confodiunt ac forma necis non altera surgit,
quam ceruos ubi non Umbro uenator edaci,
non pinna petit, haerentes sed cornibus altis
inuenit et caeca constrictos excipit ira.
ipse recollectis audax Ariasmenus armis
desilit; illum acies curuae secat undique falcis
partiturque rotis, adque inde furentia raptus
in iuga Circaeos tetigit non amplius agros.
  Talia certatim Minyae sparsique Cytaei
funera miscebant campis Scythiamque premebant,
cum Iuno Aesonidae non hanc ad uellera cernens
esse uiam nec sic reditus regina parandos,
extremam molitur opem, funesta prius quam
consilia ac saeuas aperit rex perfidus iras.

increpat et seris Vulcanum maesta querellis,
cuius flammiferos uidet inter regia tauros
pascua Tartaream proflantes pectore noctem.
haec etenim Minyas ne iungere Marte peracto
monstra datis iubeat Cadmei dentibus hydri,
ante diem timet et uarias circumspicit artes.
sola animo Medea subit, mens omnis in una
uirgine, nocturnis qua nulla potentior aris.
illius ad fremitus sparsosque per auia sucos
sidera fixa pauent et aui stupet orbita Solis.
mutat agros fluuiumque uias, suus alligat ingens
cuncta sopor, recoquit fessos aetate parentes
datque alias sine lege colus. hanc maxima Circe
terrificis mirata modis, hanc aduena Phrixus,
quamuis Atracio lunam spumare ueneno
sciret et Haemoniis agitari cantibus umbras.
ergo opibus magicis et uirginitate tremendam
Iuno duci sociam coniungere quaerit Achiuo.
non aliam tauris uidet et nascentibus armis
quippe parem nec cui medio stet in agmine flammae,
nullum mente nefas, nullos horrescere uisus.
quid si caecus amor saeuusque accesserit ignis?
hinc Ueneris thalamos semperque recentia sertis
tecta petit. uisa iamdudum prosilit altis
diua toris uolucrumque exercitus omnis Amorum.
ac prior hanc placidis supplex Saturnia dictis
adgreditur ueros metuens aperire timores.
'in manibus spes nostra tuis omnisque potestas
nunc' ait; 'hoc en iam magis adnue uera fatenti.
durus ut Argolicis Tirynthius exulat oris,
mens mihi non eadem Iouis atque auersa uoluntas,
nullus honor thalamis flammaeue in nocte priores.
da, precor, artificis blanda adspiramina formae
ornatusque tuos terra caeloque potentes.'
sensit diua dolos iam pridem sponte requirens
Colchida et inuisi genus omne excindere Phoebi.
tum uero optatis potitur; nec passa precari

ulterius dedit acre decus fecundaque monstris
cingula, non pietas quibus aut custodia famae,
non pudor, at contra leuis et festina cupido
adfectusque mali dulcisque labantibus error
et metus et demens alieni cura pericli.
'omne' ait 'imperium natorumque arma meorum
cuncta dedi; quascumque libet nunc concute mentes.'
Cingitur arcanis Saturnia laeta uenenis,
adque hinc uirgineae uenit ad penetralia sedis
Chalciopen imitata sono formaque sororem.
fulsit ab inuita lumen procul, et pauor artus
protinus adque ingens Aeetida perculit horror.
'ergo nec ignotis Minyas huc fluctibus' inquit
'aduenisse, soror, nec nostro sola parenti
scis socias iunxisse manus? at cetera muros
turba tenet fruiturque uirum caelestibus armis,
tu thalamis ignaua sedes, tu sola paterna
fixa domo? tales quando tibi cernere reges?'
illa nihil contra; nec enim dea passa manumque
inplicat et rapidis mirantem passibus aufert.
ducitur infelix ad moenia summa futuri
nescia uirgo mali et falsae commissa sorori;
lilia per uarios lucent uelut alba colores
praecipue, quis uita breuis totusque parumper
floret honor fuscis et iam notus imminet alis.
hanc residens altis Hecate Perseia lucis
flebat et has imo referebat pectore uoces:
'deseris heu nostrum nemus aequalesque cateruas,
a misera, ut Graias haut sponte uageris ad urbes!
non inuisa tamen; neque te, mea cura, relinquam.
magna fugae monumenta dabis, spernere nec usquam
mendaci captiua uiro, meque ille magistram
sentiet et raptu famulae doluisse pudendo.'
dixerat. ast illae murorum extrema capessunt
defixaeque uirum lituumque fragoribus horrent,
quales instanti nimborum fulgure maestae
succedunt ramis haerentque pauore uolucres.

Iamque Getae, iamque omnis Hiber Drangaeaque densa
strage cadit legio et latis prosternitur aruis.
semineces duplicesque inter sua tela suosque
inter equos saeuam misero luctamine uersant
congeriem et longis campos singultibus inplent.
uictores patrium contra paeana Geloni
congeminant; eadem redeunt mox gaudia uictis,
qua deus et melior belli respexit imago.
Quis tales obitus dederit, quis talia facta,
dic age, tuque feri reminiscere, Musa, furoris.
Absyrtus clipei radiis curruque coruscus
Solis aui (cuius uibrantem comminus hastam
cernere nec galeam gentes potuere minantem,
sed trepidae cedunt et uerso uulnera tergo
accipiunt magnisque fugam clamoribus augent)
proterit inpulsu grauis agmina corporaque altis
sternit equis gemitusque premit spirantis acerui.
nec leuior comitatur Aron, horrentia cuius
discolor arma super squalentesque aere lacertos
barbarica chlamys ardet acu tumefactaque uento
implet equum, quale in roseis it Lucifer alis,
quem Venus inlustri gaudet procedere caelo.
at non inde procul Rambelus et acer Otaxes
dispulerant Colchos pariterque inglorius Armes,
fraude noua stabula et furtis adsuetus inultis
depopulare greges, frontem cum cornibus auxit
hispidus inque dei latuit terrore Lycaei.
hac tunc attonitos facie defixerat hostes.
quem simulac nota formidine bella mouentem
uidit Aron, 'pauidos te' inquit 'nunc rere magistros
et stolidum petiisse pecus. non pascua nec bos
hic tibi; nocturnis mitte haec simulacra rapinis,
neue deum mihi finge; deus quoque consere dextram.'
sic ait, intentaque adiutum missile planta
derigit et lapsis patuerunt uulnera uillis.
nec minus Aeolii proles Aeetia Phrixi
fertur et ipsa furens ac se modo laeta Cytaeis

agminibus, modo cognatis ostentat Achiuis.
adque hos in medio duri discrimine belli
caedibus inque ipsis gaudens ubi uidit Iason,
'macte' ait 'o nostrum genus et iam certa propago
Aeoliae nec opina domus; sat magna laborum
dona fero, satis hoc uisu quaecumque rependo.'
dixit et in Sueten magnique in fata Ceramni
emicuit clipeumque rotans hunc poplite caeso
deicit, illum aperit lato per pectus hiatu.
Argus utrumque ab equis ingenti porrigit aruo
et Zacorum et Phalcen, peditem pedes haurit Amastrin.
sanguinis ille globos effusaque uiscera gestat
barbarus et cassa frendens sublabitur ira.
dat Calais Barisanta neci semperque propinquas
Riphea uenali comitantem sanguine pugnas
(centum lecta boum bellator corpora, centum
pactus equos; his ille animam lucemque rependit
crudelis; tandem dulces iam cassus in auras
respicit ac nulla caelum reparabile gaza);
labitur intortos per tempora caerula crines
tunc quoque materna uelatus harundine Peucon.
at genetrix imis pariter Maeotis ab antris
impleuit plangore lacus natumque uocauit,
iam non per ripas, iam non per curua uolantem
stagna nec in medio truncantem marmore ceruos.
Eurytus Exomatas agit aequore. Nestoris hastae
immoritur primaeuus Helix, nec reddit amato
nutrimenta patri breuibus ereptus in annis.
at Latacum Zetemque Daraps; illum excipit hasta,
hic fugit, ingentem subiti cum sanguinis undam
uidit et extremo lucentia pectora ferro.
  Ecce autem muris residens Medea paternis
singula dum magni lustrat certamina belli
adque hos ipsa procul densa in caligine reges
agnoscit quaeritque alios Iunone magistra,
conspicit Aesonium longe caput, ac simul acres
huc oculos sensusque refert animumque fauentem,

nunc quo se raperet, nunc quo diuersus abiret,
ante uidens, quotque unus eques confunderet arua,
errantesque uiros quam densis sisteret hastis.
quaque iterum tacito sparsit uaga lumina uultu
aut fratris quaerens aut pacti coniugis arma,
unus ibi miserae solusque occurrit Iason.
tunc his germanam adgreditur, ceu nescia, dictis:
'quis, precor, hic, toto iamdudum feruere campo
quem tueor quemque ipsa uides? nam te quoque tali
attonitam uirtute reor.' contra aspera Iuno
reddit agens stimulis ac diris fraudibus urget.
'ipsum' ait 'Aesoniden cernis, soror, aequore tanto
debita cognati repetit qui uellera Phrixi,
nec nunc laude prior generis nec sanguine quisquam.
aspicis, ut Minyas inter proceresque Cytaeos
emicet effulgens quantisque insultet aceruis;
et iam uela dabit, iam litora nostra relinquet,
Thessaliae felices opes dilectaque Phrixo
rura petens. eat atque utinam superetque labores!'
tantum effata magis campis intendere suadet,
dum datur, ardentisque uiri percurrere pugnas;
At simul hanc dictis, illum dea Marte secundo
inpulit adque nouas egit sub pectora uires.
ora sub excelso iamdudum uertice coni
saeua micant cursuque ardescit nec tibi, Perse,
nec tibi, uirgo, iubae laetabile sidus Achiuae,
acer ut autumno canis iratoque locati
ab Ioue fatales ad regna iniusta cometae.
nec sua Crethiden latuit dea uimque recentem
sentit agi membris ac se super agmina tollit,
quantus ubi ipse gelu magnoque incanuit imbre
Caucasus et summas abiit hibernus in arctos.
tunc uero, stabulis qualis leo saeuit opimis
luxurians spargitque famem mutatque cruores,
sic neque parte ferox nec caede moratur in una
turbidus inque omnes pariter furit ac modo saeuo
ense, modo infesta rarescunt cuspide turmae.

tunc et terrificis undantem crinibus Hebrum
et Geticum Priona ferit; caput eripit Auchi
brachiaque et uastis uoluendum mittit harenis.
  Et genitus Ioue conplerat sua fata Colaxes;
iamque pater maesto contristat sidera uultu
talibus aegra mouens nequiquam pectora curis:
'ei mihi, si durae natum subducere sorti
moliar atque meis ausim confidere regnis,
frater adhuc Amyci maerens nece cunctaque diuum
turba frement, quorum nati cecidere cadentque.
quin habeat sua quemque dies cunctisque negabo,
quae mihi.' supremos misero sic fatus honores
congerit adque animis moriturum ingentibus implet.
ille uolat campis inmensaque funera miscet
per cuneos, uelut hiberna proruptus ab arcto
imber agens scopulos nemorumque operumque ruinas,
donec ab ingenti bacchatus uertice montis
frangitur inque nouum paulatim deficit amnem.
talis in extremo proles Iouis emicat aeuo,
et nunc magnanimos Hypetaona Gessithoumque,
nunc Arinen Olbumque necat; iam saucius Aprem
et desertus equo Thydrum pedes excipit hasta
Phasiaden, pecoris custos de more paterni
Caucasus ad primas genuit quem Phasidis undas;
hinc puero cognomen erat famulumque ferebant
Phasidis intonso nequiquam crine parentes.
iamque aliis instabat atrox, cum diua supremas
rumpit iniqua colus uictorque aduenit Iason.
excipit hunc saeua sic fatus uoce Colaxes:
'uos Scythiae saturare canes Scythiaeque uolucres
huc miseri uenistis?' ait saxumque prehensum,
illius et dextrae gestamen et illius aeui,
concussa molitur humo, quod regia Iuno
flexit ad ignotum caput infletumque Monesi.
praeceps ille ruit; nato non depulit ictus
Iuppiter, Haemoniae uulnus fatale sed hastae
per clipeum, per pectus abit, lapsoque cruentus

aduolat Aesonides mortemque cadentis acerbat.
spargitur hinc miserisque uenit iam notus Alanis.
At regina uirum (neque enim dea summouet ignem)
persequitur lustrans oculisque ardentibus haeret;
et iam laeta minus praesentis imagine pugnae
castigatque metus et quas alit inscia curas,
respiciens, an uera soror (nam credere falsos
audet atrox uultus), eademque in gaudia rursus
labitur et saeuae trahitur dulcedine flammae.
ac uelut ante comas ac summa cacumina siluae
lenibus adludit flabris leuis auster, at illum
protinus inmanem miserae sensere carinae:
talis ad extremos agitur Medea furores.
interdum blandae derepta monilia diuae
contrectat miseroque aptat flagrantia collo,
quaque dedit teneros aurum furiale per artus,
deficit; ac sua uirgo deae gestamina reddit,
non gemmis, non illa leui turbata metallo,
sed facibus, sed mole dei, quem pectore toto
iam tenet; extremus roseo pudor errat in ore.
ac prior his: 'credisne patrem promissa daturum,
o soror, Argolicus cui dis melioribus hospes
contigit? aut belli quantum iam restat acerbi?
heu quibus ignota sese pro gente periclis
obicit!' haec fantem medio in sermone reliquit
incepti iam Iuno potens securaque fraudis.
Inminet e celsis audentius inproba muris
uirgo nec ablatam sequitur quaeritue sororem.
at quotiens uis dura ducum densique repente
Aesoniden pressere uiri cumque omnis in unum
imber iit, totiens saxis pulsatur et hastis.
primaqne ad infesti Lexanoris horruit arcus,
alta sed Aesonium supra caput exit harundo,
teque, Caice, petit; coniunx miseranda Caico
linquitur et primo domus inperfecta cubili.
Regius eois Myraces interpres ab oris
uenerat, ut Colchos procul adque Aeetia Parthis

foedera donato non inrita iungeret auro.
tum iuuenem terris Parcae tenuere Cytaeis
ac subiti Mauortis amor simul. armiger ibat
semiuir inpubemque gerens sterilemque iuuentam.
ipse pharetratis residens ad frena tapetis
nunc leuis infesto procurrit in agmina curru,
nunc fuga conuersas spargit mentita sagittas.
at uiridem gemmis et eoae stamine siluae
subligat extrema patrium ceruice tiaran
insignis manicis, insignis acinace dextro;
inproba barbaricae procurrunt tegmina plantae.
nec latuere diu saeuum spolia illa Syenen,
perque leuem et multo maculatam murice tigrin
concita cuspis abit; subitos ex ore cruores
saucia tigris agit uitamque effundit erilem;
ipse puer fracto pronum caput inplicat arcu.
sanguine tunc atro chlamys ignea, sanguine uultus
et grauidae maduere comae, quas flore Sabaeo
nutrierat liquidoque parens signauerat auro.
qualem siquis aquis et fertilis ubere terrae
educat ac uentis oleam felicibus implet,
nec labor adsiduus nec spes sua fallit alentem,
iamque uidet primam tenero de uertice frondem;
cum subito inmissis praeceps aquilonia nimbis
uenit hiemps nigraque euulsam tendit harena:
haud secus ante urbem Myraces adque ipsius ante
uirginis ora cadit; sed non magis illa mouetur
unius aegra metu, quam te, Meleagre, furentem,
quam Talaum uidet aut pugnas miratur Acasti;
at satis hos ipsae gentes campique uidebant
tempestate pari uersis incumbere turmis.
ante oculos fuga foeda ducum largusque cadentum
it cruor et currus dominis ingentibus orbi.
Non tulit hos Perses gemitus cladem que suorum
tergaque uersa tuens his caelum questibus implet:
'quid me iam patriis eiectum sedibus, istas
ut struerem pugnas Scythiamque in bella mouerem,

uos superi, uos augurio iussistis inani?
quis fratris meritas tua, Iuppiter, omina poenas
promisere mihi? nobis Argoa parabas
scilicet auxilia et tantas coniungere uires.
saeua quidem lucis miseris mora; dent tamen, oro,
unum illum mihi fata diem, quo falli et Achiuos
sic meritos quoque hunc uideam uirtute superbum
Aesoniden tantos flentem sine honore labores.'
dixerat haec pectusque suis euerberat armis
et galeam fletu, galeam singultibus implet;
ibat et in medii praeceps incendia belli,
ni prior aduersis Pallas uidisset ab armis
et secum: 'ruit ecce ferox in funera Perses,
quem genitor Colchis solioque inponere fratris
iam statuit. nostra uereor ne fraude peremptum
increpet et culpam hanc magno terrore rependat.'
haec dicens atro nebulam diffundit amictu
stridentesque uiri circum caput amouet hastas.
ille super socias clementi turbine gentes
erigitur paulumque leui raptatus in aethra
iam tandem extremas pugnae defertur in oras,
forte ubi serus Hiber Issedoniaeque phalanges
Marte carent solisque iuuant clamoribus agmen.

Nox simul astriferas profert optabilis umbras;
et cadit extemplo belli fragor aegraque muris
degreditur longum uirgo perpessa timorem.
ut fera Nyctelii paulum per sacra resistunt,
mox rapuere deum iam iam ad quodcumque paratae
Thyiades, haut alio remeat Medea tumultu,
adque inter Graiumque acies patriasque phalangas
semper inexpletis adgnoscit Iasona curis
armaque quique caua superest de casside uultum.

C. VALERI FLACCI
ARGONAUTICON
LIBER SEPTIMUS.

Te quoque Thessalico iam serus ab hospite uesper
diuidit et iam te tua gaudia, uirgo, relinquunt,
noxque ruit soli ueniens non mitis amanti.
ergo ubi cunctatis extremo in limine plantis
contigit aegra toros et mens incensa tenebris,
uertere tunc uarios per longa insomnia questus
nec pereat quo scire malo; tandemque fateri
ausa sibi causam medio sic fata dolore est:
'nunc ego quo casu uel quo sic peruigil usque
ipsa uolens errore trahor? non haec mihi certe
nox erat ante tuos, iuuenis fortissime, uultus.
quos ego cur iterum demens iterumque recordor
tam magno discreta mari? quid in hospite solo
mens mihi? cognati potius iam uellera Phrixi
accipiat, quae sola petit quaeque una laborum
causa uiro. nam quando domos has ille reuiset?
aut meus Haemonias quando pater ibit ad urbes?
felices, mediis qui se dare fluctibus ausi
nec tantas timuere uias talemque secuti
huc qui deinde uirum: sed sic quoque carus abito.
tum iactata toro durumque experta cubile,

ecce uidet tenui candescere lumine eoum;
nec minus insomnem lux orta refecit amantem,
quam cum languentes leuis erigit imber aristas
grataque iam fessis descendunt flamina remis.

At sua longarum Minyas iam cura uiarum
admonet; inque ipso nequiquam tempore regem
laetitiae meritique petunt; quem passus Iason
uota prius captasque deis appendere praedas,
prominet adque oculos longe tenet, aurea si iam
pellis et oblatis clarescant atria uillis.

Ille autem iam iam uultus uocesque parantem
anteuenit rumpitque moras inque ipsa mouentis
prosilit ora uiri talique effunditur ira:
'orbe satos alio, sua litora regnaque habentes,
quis furor has mediis tot fluctibus egit in oras,
quisue mei uos tantus amor? tu prima malorum
causa mihi, tu, Phrixe gener. non te aequore mersum
quo soror! ut felix nullos nunc nomine Graios
nossem ego! quis regum Pelias, quis Thessalus aut quae
Graecia? quodnam hominum Minyae genus? aut ubi cautes
Cyaneae? uenit Scythicas en hospes in oras.
quinquaginta Asiam (pudet heu!) penetrarit Iason
exulibus? meque ante alios sic spreuerit una,
una ratis, spolium ut uiuo de rege reportet?
ipsum offerre, meos ipsum me pandere lucos
imperet et nullo dignetur uincere bello?
cur age non templis sacrata auellere dona
omnibus adque ipsas gremiis abducere natas,
praedo, libet? uobisne domos, uobisne penates
esse putem, ratis infandis quos sola rapinis
saeuaque pascit hiemps et quos, credamus ut ipsis,
rex suus inmisit pelago uetuitque reuerti?
scilicet Aeoliae pecudis poteretur ut auro?
ante meus caesa descendet Caucasus umbra
ac prior Haemonias repetet super aequora praedas
aut ego cum uittis statuam feralibus Hellen.

si tamen his aliter perstas non cedere terris,
teque pudor cassi reditus mouet, ac latet una
nescio quid plus puppe uiris, haud ipsa morabor
quae petitis; modo nostra prior tu perfice iussa.
Martius ante urbem longis iacet horridus annis
campus, et ardentes ac me quoque uomere presso,
me quoque cunctantes interdum agnoscere tauri.
his magis adque magis rabiem nunc nostra senectus
luxuriemque dedit, solitoque superbior ignis
ore fremit. succede meae, fortissime, laudi,
et nostros recole, hospes, agros. nec semina derunt,
quae prius ipse dabam, et messes, quas solus obibam.
consiliis nox una satis, tecumque retracta
cumque tuis haec iussa deis; ac siquid in isto est
robore, praedicti uenies in rura laboris.
ipse incertus adhuc, tenebris te protinus illis
inuolui flammisque uelim, durare parumper
an magis, euerso iacias dum semina campo,
ac tibi Cadmei dum dentibus exeat hydri
miles et armata florescant pube nouales.'

Filia prima trucis uocem mirata tyranni
haesit et ad iuuenem pallentia rettulit ora
contremuitque metu, ne nescius audeat hospes
seque miser ne posse putet. perstrinxerat horror
ipsum etiam et maesta stabat defixus in ira.
non ita Tyrrhenus stupet Ioniusque magister,
qui iam te, Tiberine, tuens clarumque sereno
axe pharon prensus subito nusquam ostia, nusquam
Ausoniam uidet, at saeuas accedere Syrtes.
tum tamen, infando quae det responsa tyranno,
colligit et tandem obtutu consurgit ab alto.
'non' ait 'hos reditus, non hanc, Aeeta, dedisti
spem Minyis, cum prima tuis pro moenibus arma
induimus. quo uersa fides? quos uestra uolutant
iussa dolos? alium hic Pelian, alia aequora cerno.
quin agite hoc omnes odiisque urgete tyranni
imperiisque caput; numquam mihi dextera nec spes

defuerit; mos iussa pati nec cedere duris.
unum oro, seu me illa suis seges obruet hastis,
hauriet aduerso seu crastinus ignis hiatu,
nuntius hinc saeuas Peliae mittatur ad aures,
hic periisse uiros, et me, si uestra fuisset
ulla fides, reducem patriae potuisse referri'.
  Talibus attonitos dictis natamque patremque
linquit et infida praeceps prorumpit ab aula.
at trepida et medios inter deserta parentes
uirgo silet, nec fixa solo seruare parumper
lumina nec potuit maestos non flectere uultus;
respexitque fores et adhuc inuenit euntem;
uisus et heu miserae tunc pulchrior hospes amanti
discedens; tales umeros, ea terga relinquit.
illa domum adque ipsos paulum procedere postes
optat, at ardentes tenet intra limina gressus.
qualis ubi extremas Io uaga sentit harenas
fertque refertque pedem, tumido quam cogit Erinys
ire mari Phariaeque uocant trans aequora matres:
circuit haut aliter foribusque inpendet apertis,
an melior Minyas reuocet pater; oraque cernens
hospitis aut solo maeret defecta cubili
aut uenit in carae gremium refugitque sororis
adque loqui conata silet; rursusque recedens
quaerit, ut Aeaeis hospes consederit oris
Phrixus, ut aligeri Circen rapuere dracones.
tum comitum uisu fruitur miseranda suarum
inplerique nequit; subitoque parentibus haeret
blandior et patriae circumfert oscula dextrae.
sic adsueta toris et mensae dulcis erili,
aegra noua iam peste canis rabieque futura,
ante fugam totos lustrat queribunda penates.
tandem etiam molli semet sic increpat ira.
'pergis,' ait 'demens, teque illius angit imago
curaque, qui profuga forsan tenet alta carina
quique meum patrias referet nec nomen ad urbes?
quid me autem sic ille mouet, superetne labores

an cadat et tanto turbetur Graecia luctu?
saltem, fata uirum si iam suprema ferebant,
iussus ad ignotos potius fuit ire tyrannos!
o utinam o tantum non hac moreretur in urbe!
namque et sidereo nostri de sanguine Phrixi
dicitur, et caram uidi indoluisse sororem;
seque ait has iussis actum miser ire per undas.
a, redeat quocumque modo meque ista precari
nesciat adque meum non oderit ille parentem.'
dixerat haec stratoque graues proiecerat artus,
si ueniat miserata quies, cum saeuior ipse
turbat agitque sopor: supplex hinc sternitur hospes,
hinc pater. illa noua rumpit formidine somnos
erigiturque toro; famulas carosque penates
agnoscit, modo Thessalicas raptata per urbes;
turbidus ut poenis caecisque pauoribus ensem
corripit et saeuae ferit agmina matris Orestes;
ipsum angues, ipsum horrisoni quatit ira flagelli;
adque iterum incestae se feruere caede Lacaenae
credit auens, falsaque redit de strage dearum
fessus et in miserae conlabitur ora sororis.
His ubi nequiquam nutantem Colchida curis
Iuno uidet necdum extremo parere furori,
non iam mentitae uultum uocemque resumit
Chalciopes. quando ardor hebet leuiorque pudore
mensque obnixa malo, tenues sublimis in auras
tollitur et fuluo Venerem uestigat Olympo.
'sum memor, ut sis hunc mecum partita laborem;
illa nimis sed dura manet conuersaque in iram
et furias dolet ac me nunc defecta reliquit.
i, precor, adque istum quo me frustratur amorem
uince tori, patriis ut tandem euadere tectis
audeat adque meum casu defendere ab omni
Aesoniden. quin illum atro, quo freta, ueneno,
illum etiam totis adstantem noctibus anguem,
qui nemus omne suum quique aurea (respice porro)
uellera tot spiris circum, tot ductibus implet,

cantibus in somnos ingenti soluat ab orno.
haec tibi: nam Furiis adque ipsi cetera mando.'
Tum contra aligerum mater sic fatur Amorum:
'nec tibi, cum primos adgressa es flectere sensus
uirginis ignotaque animum contingere cura,
defuimus, data continuo quin cingula soli
nostra tibi, quis mota loco labefactaque cessit.
haut satis est, sed me ipsa opus, et cunctantia poscunt
pectora me dubiusque pudor: iam foedera faxo
Haemonii petat ipsa uiri metuatque morari.
tu face luciferae citus ad delubra Dianae
deueniat, sacras solita est ubi fundere taedas
Colchis et aequali dominam lustrare caterua.
nec te nunc Hecates subeat metus, aut mea forte
impediat ne coepta time. quin audeat opto:
continuo transibit amor, cantuque trilingui
ipsam flammiferos cogam conpescere tauros
amplexumque pati.' uolucrem Iuno arripit Irin
festinamque iubet monitis parere Diones
et iuuenem Aesonium praedicto sistere luco.
protinus hinc Iris Minyas, Cytherea petiuit
Colchida; Caucaseis speculatrix Iuno resedit
rupibus, attonitos Aeaea in moenia uultus
speque metuque tenens et adhuc ignara futuri.
Uix primas occulta Venus prospexerat arces,
uirginis ecce nouus mentem perstringere languor
incipit; ingeminant commotis questibus aestus.
ergo iterum sensus uarios super hospite uoluens
maeret et absenti nequiquam talia fatur:
'si tibi Thessalicis nunc et tua forte uenenis
mater et heu, siqua est, posset succurrere coniunx!
quidne tuos uirgo possim nisi flere labores?
nec satis; ipsa etiam casus spectare supremos
adque iterum durae cogar comes ire sorori.
et nunc ille sua non quemquam sorte moueri,
non ullum meminisse putat, cumque omnibus odit
me quoque. siquando fuerit tamen ulla potestas,

illum ego, qui diris cinis ultimus haeserit aruis,
ossaque, quis tauri saeuusque pepercerit ignis,
conponam sedemque dabo. fas tunc mihi manes
dilexisse uiri tumuloque has reddere curas.'

Dixerat. ecce toro Venus inprouisa resedit,
sicut erat mutata deam mentitaque pictis
uestibus et magica Circen Titanida uirga.
ista, uelut lenti fallatur imagine somni,
sic oculos incerta tenet magnique sororem
paulatim putat esse patris; tum flebile gaudens
prosiluit saeuaeque ultro tulit oscula diuae,
ac prior: 'o tandem, uix tandem reddita Circe
dura tuis, quae te biiugis serpentibus egit
hinc fuga? quaeue fuit patriis mora gratior oris?
ante et Thessalicae Phasin petiere carinae
perque tot infelix frustra uada uenit Iason,
quam patriae te mouit amor.' tum cetera rumpit
occurritque Venus: 'tu nunc mihi causa uiarum
sola: tuae uenio (iam pridem gnara) iuuentae;
cetera parce queri neu me meliora secutam
argue; quippe (ut iam reputentur munera diuum)
omnibus hunc potius communem animantibus orbem,
communes et crede deos. patriam inde uocato,
qua redit itque dies. nec nos, o nata, maligna
luserit hoc uno semper sub frigore messis.
fas mihi non habiles, fas et tibi linquere Colchos.
et nunc Ausonii coniunx ego regia Pici,
nec mihi flammiferis horrent ibi pascua tauris,
meque uides Tusci dominam maris. at tibi quinam
Sauromatae, miseranda, proci? cui uadis Hibero
(ei mihi!) uel saeuo coniunx non una Gelono?'

Illa deae contra iamdudum spernere uoces;
'non ita me inmemorem magnae Perseidos' inquit
'cernis, ut infelix thalamos ego cogar in illos.
i, precor, adque tuum pro me dimitte timorem.
sed magis his miseram, quando potes, eripe curis,

unde metus aestusque mihi, quaeque aspera, mater,
perpetior dubiae iamdudum incendia mentis.
nulla quies animo, nullus sopor, arida membra.
quaere malis nostris requiem mentemque reponens
redde diem noctemque mihi, da prendere uestes
somniferas istaque oculos conponere uirga.
tu quoque nil, mater, prodes mihi; fortior ante
sola fui. tristes thalamos infestaque cerno
somnia, uipereos ipsi tibi surgere crines.'
talia uerba dabat conlapsaque flebat iniquae
in Veneris Medea sinus pestemque latentem
ossibus adque imi monstrabat pectoris ignem.
  Occupat amplexu Venus et furialia figit
oscula permixtumque odiis inspirat amorem.
dumque illam uariis maerentem uocibus ambit
inque alio sermone tenet, 'quin hoc' ait 'audi
adque attolle genas' lacrimisque haec infit obortis:
'cum leuis aetheriis ad te modo laberer auris,
forte ratem primo fulgentem litore cerno,
qualem nostra suo numquam dimittere portu
callet, adhuc omnes quae detinet insula natos.
unus ibi ante alios qui tum mihi pulchrior omnis
uisus erat (longeque ducem mirabar et ipsa)
aduolat adque unam comitum ratus esse tuarum
"per tibi siquis" ait "morituri protinus horror,
ac quem non meritis uideas occurrere monstris,
haec precor, haec dominae referas ad uirginis aurem
ac fletus ostende meos; illi has ego uoces,
qua datur, hasque manus, ut possum, a litore tendo.
ipsae, quas mecum per mille pericula traxi,
defecere deae; spes et uia sola salutis,
quam dederit, si forte dabit. ne uota repellat,
ne mea; totque animas, qualis nec uiderit ultra,
dic, precor, auxilio iuuet adque haec nomina seruet.
ei mihi, quod nullas hic possum exsoluere grates!
ac tamen hoc saeua corpus de morte receptum,
hanc animam sciat esse suam. miserebitur ergo?

dic, ait, an potius?" — strictumque ruebat in ensem.
promisi; ne falle, precor. cumque ipsa mouerer
adloquio casuque uiri, te passa rogari
sum potius; tu laude noua, tu supplice digno 290
dignior es; sat fama meis iam parta uenenis. 291
si Pelopis duros prior Hippodamia labores 276
expediit totque ora simul uulgata procorum
respiciens tandem patrios exhorruit axes,
si dedit ipsa neci fratrem Minoia uirgo:
cur non hospitibus fas sit succurrere dignis 280
te quoque et Aeaeos iubeas mitescere campos?
occidat aeterna tandem Cadmeia morte
iam seges et uiso fumantes hospite tauri.' 283

Torserat illa graui iamdudum lumina uultu 292
uix animos dextramque tenens, quin ipsa loquentis
iret in ora deae; tanta pudor aestuat ira.
iamque toro trepidas infelix obruit aures 296
uerba cauens; horror molles inuaserat artus. 295
nec quo ferre fugam nec quo se uertere posset
prensa uidet; rupta condi tellure premique
iamdudum cupit ac diras euadere uoces.

Illa sequi iubet et portis expectat in ipsis. 300
saeuus Echionia ceu Penthea Bacchus in aula
deserit infectis per roscida cornua uittis,
cum tenet ille deum, pudibundaque tegmina matris
tympanaque et mollem subito miser accipit hastam:
haud aliter deserta pauet perque omnia circum 305
fert oculos tectisque negat procedere uirgo.
contra saeuus amor, contra periturus Iason
urget et auditae crescunt in pectore uoces.
heu quid agat? uidet externo se prodere patrem
dura uiro, famam scelerum iamque ipsa suorum 310
prospicit, et questu superos questuque fatigat
Tartara; pulsat humum manibusque inmurmurat uncis
noctis eram Ditemque ciens, succurrere tandem
morte uelint ipsumque simul demittere leto,

quem propter furit; absenti saeuissima poscit
nunc Peliae, tanta iuuenem qui perderet ira.
saepe suas misero promittere destinat artes,
dein negat atque una potius decernit obire;
ac neque tam turpi cessuram semper amori
proclamat neque opem ignoto uiresque daturam;
adque toro proiecta manet, cum uisa uocari
rursus et inpulso sonuerunt cardine postes.
  Ergo ubi nescio quo penitus se numine uinci
sentit et abscisum quidquid pudor ante monebat,
tum thalami penetrale petit, quae maxima norat
auxilia Haemoniae quaerens pro rege carinae.
utque procul magicis spirantia tecta uenenis
et saeuae patuere fores oblataque contra
omnia, quae ponto, quae manibus eruit imis
et quae sanguineo lunae destrinxit ab ore,
'tune sequeris' ait 'quidquam aut patiere pudendum,
cum tibi tot mortes scelerisque breuissima tanti
effugia?' haec dicens, qua non uelocius herba
pestifera est, toto nequiquam lumine lustrat
cunctaturque super morituraque colligit iras.
o nimium iucunda dies, quam cara sub ipsa
morte magis! stetit et sese miserata furentem est.
'occidis, heu, primo (potes hoc durare?) sub aeuo,
nec tu lucis' ait, 'nec uideris ulla iuuentae
gaudia, non dulces fratris pubescere malas?
hunc quoque, cui nunc es crudelis, Iasona nescis
morte perire tua? qui te nunc inuocat unam,
qui rogat heu nostro quam primam in litore uidit.
cur tibi fallaces placuit coniungere dextras
tunc, pater, atque istis iuuenem non perdere monstris
protinus? ipsa etiam, fateor, tunc ipsa uolebam.
testor cara tuas, Circe Titania, uoces,
te ducente sequor, tua me grandaeua fatigant
consilia et monitis cedo minor.' haec ubi fata,
rursus ad Haemonii iuuenis curamque metumque
uertitur; hunc solum propter seu uiuere gaudens

siue mori quodcumque uelit; maiora precatur
carmina, maiores Hecaten inmittere uires
nunc sibi, nec notis stabat contenta uenenis.
cingitur inde sinus et, qua sibi fida magis uis
nulla, Prometheae florem de sanguine fibrae
Caucasei promit nutritum in gramine montis,
quem sacer ille niues inter tristesque pruinas
durat alitque cruor, cum uiscere uultur adeso
tollitur e scopulis et rostro inrorat aperto.
idem nec longi languescit finibus aeui
inmortale uirens, idem stat fulmina contra
saluus et in mediis florescunt ignibus herbae.
prima Hecate Stygiis duratam fontibus harpen
intulit et ualidas scopulis effodit aristas;
mox famulae monstrata seges, quae lampade Phoebes
sub decima iuga feta metit saeuitque per omnes
relliquias saniemque dei; gemit inritus ille
Colchidos ora tuens; toto tunc contrahit artus
monte dolor cunctaeque tremunt sub falce catenae.
Talibus infelix contra sua regna uenenis
induitur noctique tremens infertur opacae.
dat dextram uocemque Venus blandisque pauentem
adloquiis iunctoque trahit per moenia passu.
qualis adhuc teneros insuetum pallida fetus
mater ab excelso produxit in aethera nido
hortaturque sequi breuibusque insurgere pinnis,
illos caerulei primus ferit horror Olympi,
iamque redire rogant adsuetaque quaeritur arbor:
haud aliter caecae per moenia deficit urbis
incedens horretque domos Medea silentes.
hic iterum extremae nequiquam in limine portae
substitit adque iterum fletus animique soluti,
respexitque deam paulumque his uocibus haesit:
'ipse rogat certe meque ipse implorat Iason.
nullane culpa subest? labes non ulla pudoris,
nullus amor? nec turpe uiro seruire precanti?'
illa nihil contra uocesque abrumpit inanes.

et iam iam magico per opaca silentia Colchis
coeperat ire sono, montanaque condere uultus
numina cumque suis auerti collibus Amnes;
iam stabulis gregibusque pauor strepitusque sepulcris
inciderat; stupet ipsa graui nox tardior umbra,
iamque tremens longe sequitur Venus; utque sub altas
peruenere trabes diuaeque triformis in umbram,
hic subito ante oculos nondum speratus Iason
emicuit, uiditque prior conterrita uirgo;
adque hinc se profugam uolucri Thaumantias ala
sustulit; inde Venus dextrae delapsa tenenti.
obuius ut sera cum se sub nocte magistris
inpingit pecorique pauor, qualesue profundum
per chaos occurrunt caecae sine uocibus umbrae;
haut secus in mediis noctis nemorisque tenebris
inciderant ambo attoniti iuxtaque subibant,
abietibus tacitis aut immotis cyparissis
adsimiles, rabidus nondum quas miscuit auster.
  Ergo ut erat uultu defixus uterque silenti
noxque suum peragebat iter, iam iam ora leuare
Aesoniden farique cupit Medea priorem.
quam simul effusis pauitantem fletibus heros
flagrantesque genas uidit miserumque pudorem,
has tandem uoces dedit et solatus amantem est.
'fersne aliquam spem lucis?' ait. 'miserata laborem
nempe uenis? an et ipsa mea laetabere morte?
ne, precor, infando similem te, uirgo, parenti
gesseris, haut tales decet inclementia uultus.
hascine nunc grates, haec expectata laborum
dona dari decuit? sic te sub teste remitti
fas me, uirgo, tuum? iustas da uocibus aures.
cur pater ille tuus tantis me opponere monstris
(quid meritum?) aut tales uoluit me pendere poenas?
an iacet externa quod nunc mihi cuspide Canthus?
quodque meus uestris cecidit pro moenibus Iphis?
aut Scythiae tanta inde manus? iussisset abire
perfidus atque suis extemplo cedere regnis

spe sine. promissum per quae discrimina rursus
et reddat qua lege, uides. occumbere tandem
poscimus, idque sedet, quam non quaecumque subire
patris iussa tui; numquam sine uellere abibo
hinc ego, degenerem nec me tu prima uidebis.'
Haec ait. illa tremens, ut supplicis aspicit ora
conticuisse uiri iamque et sua uerba reposci,
nec quibus incipiat demens uidet, ordine nec quo,
quoue tenus, prima cupiens effundere uoce
omnia, sed nec prima pudor dat uerba timenti.
haeret et attollens uix tandem lumina fatur:
'quid, precor, in nostras uenisti, Thessale, terras?
unde mei spes ulla tibi? tantosque petisti
cur non ipse tua fretus uirtute labores?
nempe, ego si patriis timuissem excedere tectis,
occideras, nempe hanc animam fax saeua manebat
funeris. en ubi Iuno, ubi nunc Tritonia uirgo,
sola tibi quoniam tantis in casibus adsum
externae regina domus? miraris et ipse,
credo, nec agnoscunt haec nunc Aeetida siluae.
sed fatis sum uicta tuis; cape munera supplex
nunc mea; teque iterum Pelias si perdere quaeret
inque alios casus, alias si mittet ad urbes,
heu formae ne crede tuae.' Titania iamque
gramina Perseasque sinu depromere uires
coeperat; his iterum conpellat Iasona dictis:
'si tamen aut superis aliquam spem ponis *in istis*
aut tua praesenti uirtus educere leto
si te forte potest, etiam nunc deprecor, hospes,
me sine et insontem misero dimitte parenti.'
dixerat, extemploque (etenim matura ruebant
sidera et extremo se flexerat axe Bootes)
cum gemitu et multo iuueni medicamina fletu
non secus ac patriam pariter famamque decusque
obicit. ille manu subit et uim corripit omnem.
Inde ubi facta nocens et non reuocabilis umquam
cessit ab ore pudor propiorque inpleuit Erinys,

carmina nunc totos uoluit figitque per artus
Aesonidae et totum septeno murmure fertur
per clipeum atque uiro grauiorem reddidit hastam;
iamque sui tauris languent absentibus ignes.
'nunc age et has' inquit 'cristas galeamque resume,
quam modo funerea tenuit Discordia dextra.
hanc iace per medias, cum uerteris aequora, messes;
protinus in sese conuersa furoribus ibit
cuncta phalanx, atque ipse fremens mirabitur et me
respiciet fortasse pater.' sic deinde locuta
iam magis atque magis mentem super alta ferebat
aequora, pandentes Minyas iam uela uidebat
se sine. tum uero extremo percussa dolore
arripit Aesoniden dextra ac summissa profatur:
'sis memor, oro, mei, contra memor ipsa manebo,
crede, tui. quando hinc aberis, dic quaeso, profundi
quod caeli spectabo latus? sed te quoque tangat
cura mei quocumque loco, quoscumque per annos;
adque hunc te meminisse uelis et nostra fateri
munera, seruatum pudeat nec uirginis arte.
ei mihi, cur nullos fundunt tua lumina fletus?
an me mox merita morituram patris ab ira
dissimulas? te regna tuae felicia gentis,
te coniunx taedaeque manent; ego prodita obibo.
nec queror et pro te lucem quoque laeta relinquam.'
protinus hospes ad haec (tacitis nam cantibus illum
flexerat et simili iamdudum adflarat amore)
'tune' ait 'Aesoniden quicquam te uelle relicta
credis et ulla pati sine te loca? redde tyranno
me potius, recipe ingratos adque exue cantus.
quis mihi lucis amor? patriam cur amplius optem,
si non et genitor te primam amplectitur Aeson,
teque tuo longe fulgentem uellere gaudens
spectat et ad primos procurrit Graecia fluctus?
respice ad has uoces et iam, precor, adnue, coniunx.
per te, quae superis diuisque potentior imis,
perque haec, uirgo, tuo redeuntia sidera nutu

adque per has nostri iuro discriminis horas:
umquam ego si meriti, si noctis sum immemor huius,
si te sceptra, domum, si te liquisse parentes
senseris et me umquam non haec promissa tuentem,
tum me non tauros iuuet euasisse ferosque
terrigenas, tum me tectis tua turbet in ipsis
flamma tuaeque artes; siquid tum saeuius, istis
adicias meque in medio terrore relinquas,
ingrato queat et nullus succurrere contra.'
audiit atque simul meritis periuria poenis
despondet questus semper Furor ultus amantis.
  Haec ubi dicta, tamen perstant defixus uterque,
et nunc ora leuant audaci laeta iuuenta,
ora simul totiens dulcis rapientia uisus,
nunc deicit uultus aeger pudor et mora dictis
redditur. at rursus conpellat Iasona uirgo:
'accipe, perdomitis quae deinde pericula tauris
et quis in Aeolio maneat te uellere custos;
nondum cuncta tibi, fateor, promissa peregi.
saeuior ingenti Mauortis in arbore restat,
crede, labor; temptanti utinam fiducia nostri
sit mihi nocturnaeque Hecates uestrique uigoris.'
dixerat, utque uirum doceat, quae monstra supersint,
protinus immensis recubantem anfractibus anguem
turbat et Haemonii subito ducis obicit umbram.
ille, quod haud alias, stetit et trepidantia torsit
sibila, seque metu postquam sua uellera circum
sustulit adque omnis spiris exhorruit arbor,
incipit inde sequi et uacuas furit ore per auras.
'quis fragor hic? quaenam tantae, dic uirgo, ruinae?'
exclamat stricto Aesonides stans frigidus ense.
illa abiit ridens tandemque ait angue represso:
'hunc tibi postremum nostri parat ira parentis,
heu miser, heu tantis iterum carpende periclis.
o utinam o nullo te sim uisura labore
ipsam caeruleis squalentem nexibus ornum
ipsaque peruigilis calcare uolumina monstri,

contingat cui deinde mori!' sic fata profugit
seque sub extremis in moenia rettulit umbris.
Et iam puniceo regem spes uana sub ortu
extulerat, quantis nox una diremerit undis
Aesoniden, liberne freto iam uultus aperto
utque prius tutum sileat mare. dumque ea longe
explorare meat, contra uenit Arcas Echion
dicta ferens, iam Circaeis Mauortis in agris
stare uirum, daret aeripedes in proelia tauros.
'en uocor en ultro' dixit spesque addidit alas.
'uos mihi nunc primum in flammas inuertite, tauri,
aequora, nunc totos aperite et uoluite fluctus.
exeat Haemonio messis memoranda colono,
tuque tuum patri in Graium da, nata, draconem.
istius aspectu pereat, ne uellera et ipsa
aura mihi diros seruent infecta cruores.'
fatur et effusis pandi iubet aequora tauris.
pars et Echionii subeunt inmania dentis
semina, pars diri portant graue robur aratri.
at sua magnanimum contra Pagasaea iuuentus
prosequitur stipatque ducem; tum maxima quisque
dicta dedit saeuisque procul decessit ab agris.
fixerat ille gradus totoque ex agmine solus
stabat, ut extremis deserta sub orbibus arbos,
quam iam lassa dies austrique ardentis harenae,
aut quam Riphaeas extantem sursus ad arces
nix et caerulei Boreae ferus abstulit horror;
cum subito attoniti longissima Phasidis unda
Caucaseaeque trabes omnisque Aeetia tellus
fulsit et ardentes stabula effudere tenebras.
ac uelut ex una siquando nube corusci
ira Iouis torsit geminos mortalibus ignes,
aut duo cum pariter ruperunt uincula uenti
dantque fugam: sic tunc claustris euasit uterque
taurus et inmani proflauit turbine flammas
arduus; atque atros uoluunt incendia fluctus.
horruit Argoae legio ratis, horruit audax

qui modo uirgineis seruari cantibus Idas
flerat et inuito prospexit Colchida uultu.
non tulit ipse moras seseque inmisit Iason,
diuersos postquam ire uidet. galeamque minantem
quassat et errantem dextra ciet obuius ignem.

* * *

cunctatus paulum subito furit. aequora non sic
in scopulos irata ruunt eademque recedunt
fracta retro. bis fulmineis se flatibus infert
obnubitque uirum, sed non incendia Colchis
adspirare sinit, clipeoque inliditur ignis
frigidus et uiso pallescit flamma ueneno.
ilicet Aesonides dextram ad squalentia mittit
cornua, dein totis propendens uiribus haeret.
ille uirum adque ipsam tunc te, Medea, recusans
concutit et tota nitentem cornibus ira
portat iners; tandem grauius mugire residens
incipit et fesso uictus descendere cornu.
respicit hinc socios, inmania uincula poscens,
Aesonides, iamque ora premit trahiturque trahitque,
obnixusque genu superat, cogitque trementes
sub iuga aena toros. alium dehinc turbida Colchis
exarmat lentumque offert timideque minantem,
iamque propinquanti noctem implicat; ille fatiscens
in caput inque umeros ipsa ui molis et irae
proruit; inuadit totusque incumbit Iason
desuper adque suis defixum flatibus urget.
atque dedit uinclis ualidoque obstrinxit aratro,
suscitat ipse genu saeuaque agit insuper hasta,
non secus ec medio quam si telluris hiatu
terga recentis equi primumque inuasit habenis
murmur et in summa Lapithes apparuit Ossa.
 Ille uelut campos Libyes ac pinguia Nili
fertilis arua secet, plena sic semina dextra
spargere gaudet agris oneratque noualia bello.
Martius hic primum ter uomere fusus ab ipso

clangor et ex omni sonuerunt cornua sulco;
bellatrix tunc gleba quati pariterque creari
armarique phalanx totisque insurgere campis.
cessit et ad socios paulum se rettulit heros
opperiens, ubi prima sibi daret agmina tellus.
at uero ut summis iam rura recedere cristis
uidit et infesta uibrantes casside terras,
aduolat atque imo tellus qua proxima collo
necdum umeri uidere diem prior ense secanti
aequat humo truncos; rutilum thoraca leuantis
aut primas ec matre manus premit obuius ante.
nec magis aut illis aut illis milibus ultra
sufficit, ad dirae quam cum Tirynthius hydrae
agmina Palladios defessus respicit ignes.
ergo iterum ad socias conuertere Colchidos artes,
et galeae nexus ac uincula dissipat imae,
cunctaturque tamen totique occurrere bello
ipse cupit; spes nulla datur, sic undique densant
terrigenae iam signa duces, clamorque tubaeque.
iamque omnes subiere uirum, iamque omnia contra
tela uolant. tum uero amens discrimine tanto,
quam modo Tartareo galeam Medea ueneno
. . . .
in medios tórsit; conuersae protinus hastae.
qualis ubi attonitos maestae Phrygas annua Matris
ira uel exectos lacerat Bellona comatos:
haud secus accensas subito Medea cohortes
implicat et miseros agit in sua proelia fratres.
omnis ibi Aesoniden sterni putat, omnibus ira
talis erat. stupet Aeetes ultroque furentes
ipse uiros reuocare cupit, sed cuncta iacebant
agmina, nec quisquam primus ruit aut super ullus
linquitur, atque hausit subito sua funera tellus.
Protinus in fluuium fumantibus euolat armis
Aesonides, qualis Getico de puluere Mauors
intrat equis hauritque grauis sudoribus Hebrum;
aut niger ex antris rutilique a fulminis aestu

cum fugit et Siculo respirat in aequore Cyclops.
redditus ut tandem sociosque amplexus ouantes,
haud iam mendacem promissa reposcere regem
dignatur; nec, si ipse sibi terga ingerat ultro,
quae pepigit, uelit in pacem dextramque reuerti
amplius; ambo truces, ambo abscessere minantes.

C. VALERI FLACCI
ARGONAUTICON
LIBER OCTAVUS.

At trepidam in thalamis et iam sua facta pauentem
Colchida circa omnes pariter furiaeque minaeque
patris habent; nec caerulei timor aequoris ultra,
nec miserae terra ulla procul; quascumque per undas
ferre fugam, quamcumque cupit iam scandere puppem.
ultima uirgineis tunc flens dedit oscula uittis,
quosque fugit conplexa toros, crinemque genasque
ante per antiqui carpsit uestigia somni,
atque haec inpresso gemuit miseranda cubili:
'o mihi si profugae, genitor, nunc mille supremos
amplexus, Aeeta, dares fletusque uideres
ecce meos! ne crede, pater, non carior ille est,
quem sequimur; tumidis utinam simul obruar undis!
tu, precor, haec longa placidus mox sceptra senecta
tuta geras meliorque tibi sit cetera proles.'
dixit et Haemonio numquam spernenda marito
condita letiferis promit medicamina cistis,
uirgineosque sinus ipsumque monile uenenis
implicat ac saeuum super omnibus addidit ensem.
inde, uelut torto Furiarum erecta flagello
prosilit: attonito qualis pede prosilit Ino
in freta nec parui meminit conterrita nati,
quem tenet; extremum coniunx premit inritus Isthmon.

Iam prior in lucos curis urgentibus heros
uenerat et nemoris sacra se nocte tegebat,
tum quoque siderea clarus procul ora iuuenta.
qualis adhuc sparsis comitum per lustra cateruis
Latmius aestiua residet uenator in umbra,
dignus amore deae, uelatis cornibus et iam
Luna uenit: roseo talis per nubila ductor
implet honore nemus talisque expectat amantem.
ecce autem pauidae uirgo de more columbae,
quae super ingenti circumdata praepetis umbra
in quemcumque tremens hominem cadit — haut secus illa
acta timore graui mediam se misit; at ille
excepit blandoque prior sic ore locutus:
'o decus in nostros magnum uentura penates,
solaque tantarum uirgo haut indigna uiarum
causa reperta mihi, iam iam non ulla requiro
uellera teque meae satis est quaesisse carinae.
uerum age et hoc etiam, quando potes, adice tantis
muneribus meritisque tuis; namque aurea iussi
terga referre sumus; socios ea gloria tangit.'
sic ait et primis supplex dedit oscula palmis.
Contra uirgo nouis iterum singultibus orsa est:
'linquo domos patrias te propter opesque meorum;
nec iam nunc regina loquor, sceptrisque relictis
uota sequor: serua hanc profugae, prior ipse dedisti
quam (scis nempe) fidem. di nostris uocibus adsunt,
sidera et haec te meque uident: tecum aequora, tecum
experiar quascumque uias, modo nequis abactam
huc referat me forte dies oculisque parentis
ingerar; hoc superos, hoc te quoque deprecor, hospes.'
Haec ait adque furens rapido per deuia passu
tollitur. ille haeret comes et miseratur euntem,
cum subito ingentem media inter nubila flammam
conspicit et saeua uibrantes luce tenebras.
'quis rubor iste poli? quod tam lugubre refulsit
sidus?' ait. reddit trepido cui talia uirgo:
'ipsius en oculos et lumina torua draconis

aspicis: ille suis haec uibrat fulgura cristis,
meque pauens non iam solam uidet, haud uocat ultro,
ceu solet, et blanda poscit me pabula lingua.
dic age nunc, utrum uigilanti hostemque uidenti
exuuias auferre uelis, an lumina somno
mergimus et domitum potius tibi tradimus anguem?'
ille silet; tanta subiit ui uirginis horror.
 Iamque manus Colchis uirgamque intenderat astris,
carmina barbarico fundens pede, teque ciebat,
Somne pater. 'Somne omnipotens, te Colchis ab omni
orbe uoco inque unum iubeo nunc ire draconem,
quae freta saepe tuo domui, quae nubila cornu
fulminaque et toto quicquid micat aethere; sed nunc,
nunc age maior ades fratrique simillime Leto.
te quoque, Phrixeae pecudis fidissime custos,
tempus ab hac oculos tandem deflectere cura.
quem metuis me astante dolum? seruabo parumper
ipsa nemus; longum interea tu pone laborem.'
ille haut Aeolio discedere fessus ab auro
nec dare permissae (quamuis iuuet) ora quieti
sustinet; ac primi percussus nube soporis
horruit et dulces excussit corpore somnos.
contra Tartareis Colchis spumare uenenis
cunctaque Lethaei quassare silentia rami
perstat et aduerso luctantia lumina cantu
obruit atque omnem linguaque manuque fatigat
uim Stygiam, ardentes donec sopor occupet iras.
iamque altae cecidere iubae, nutatque coactum
iam caput atque ingens extra sua uellera ceruix,
ceu refluens Padus aut septem proiectus in amnes
Nilus et Hesperium ueniens Alpheos in orbem.
ipsa caput cari postquam Medea draconis
uidit humi, fusis circum proiecta lacertis
seque suumque simul fleuit crudelis alumnum.
'non ego te sera talem sub nocte uidebam
sacra ferens epulasque tibi, nec talis hianti
mella dabam ac nostris nutribam fida uenenis.

quam grauida nunc mole iaces! quam segnis inertem
fiatus habet! nec te saltem, miserande, peremi!
heu saeuum passure diem! iam nulla uidebis
uellera, nulla tua fulgentia dona sub umbra.
cede adeo inque aliis senium nunc digere lucis
immemor, oro, mei: nec me tua sibila toto
exagitent infesta mari. sed tu quoque cunctas,
Aesonide, dimitte moras, atque effuge raptis
uelleribus. patrios extinxi noxia tauros;
terrigenas in fata dedi; fusum ecce draconis
corpus habes, iamque omne nefas, iam, spero, peregi.'
quaerenti tunc deinde uiam, qua se arduus heros
ferret ad aurigerae caput arboris, 'eia, per ipsum
scande age et aduerso gressus' ait 'imprime dorso.'
nec mora fit. dictis fidens Cretheia proles
calcat et, aeriam quamuis, perfertur ad ornum,
cuius adhuc rutilam seruabant brachia pellem,
nubibus accensis similem aut cum ueste recincta
labitur ardenti Thaumantias obuia Phoebo.
corripit optatum decus extremumque laborem
Aesonides, longosque sibi gestata per annos
Phrixeae monumenta fugae uix reddidit arbor
cum gemitu tristesque super coiere tenebrae.
egressi relegunt campos et fluminis ora
summa petunt. micat omnis ager, uillisque comantem
sidereis totos pellem nunc fundit in artus,
nunc in colla refert, nunc implicat ille sinistrae.
talis ab Inachiis Nemeae Tirynthius antris
ibat, adhuc aptans umeris capitique leonem.
ut uero sociis, qui tunc praedicta tenebant
ostia, per longas apparuit aureus umbras,
clamor ab Haemonio surgit grege; se quoque gaudens
promouet ad primas iuueni ratis obuia ripas.
praecipites agit ille gradus adque aurea misit
terga prius; mox attonita cum uirgine puppem
insilit ac rapta uictor consistit in hasta.
Interea patrias saeuus uenit horror ad aures

fata domus luctumque ferens fraudemque fugamque
uirginis. hinc subitis effulsit frater in armis,
urbs etiam mox tota coit, uolat ipse senectae
immemor Aeetes, complentur litora bello
nequiquam; fugit inmissis nam puppis habenis.
Mater ad hanc ambas tendebat in aequora palmas
et soror adque omnes aliae matresque nurusque
Colchides aequalesque tibi, Medea, puellae.
extat sola parens impletque ululatibus auras.
'siste fugam, medio refer huc ex aequore puppem;
nata, potes. quo' clamat 'abis? hic turba tuorum
omnis et iratus nondum pater; haec tua tellus
sceptraque. quid terris solam te credis Achaeis?
quis locus Inachias inter tibi, barbara, natas?
istane uota domus expectatique hymenaei?
hunc petii grandaeua diem? uellem unguibus uncis,
ut uolucris, possem praedonis in ipsius ora
ire ratemque supra, claroque reposcere cantu
quam genui. Albano fuit haec promissa tyranno,
non tibi; nil tecum miseri pepigere parentes,
Aesonide; non hoc Pelias euadere furto
te iubet aut ullas Colchis abducere natas.
uellus habe et nostris siquid super accipe templis.
sed quid ego quemquam inmeritis incuso querellis?
ipsa fugit tantoque (nefas) ipsa ardet amore.
hoc erat, infelix, (redeunt nam singula menti)
ex quo Thessalici subierunt *litora remi,*
quod nullae te, nata, dapes, non ulla iuuabant
te ioca. non ullus tibi tum color, aegraque uerba
errantesque genae; atque alieno ad gaudia uultu
semper eras. cur tanta mihi non prodita pestis,
ut gener Aesonides nostro consideret aula
nec talem paterere fugam? commune fuisset
aut certe tecum omne nefas, iremus et ambae
in quascumque uias; pariter petiisse iuuaret
Thessaliam et saeui qualemcumque hospitis urbem.'
sic genetrix, similique implet soror omnia questu

exululans; famulae pariter clamore supremo
in uacuos dant uerba notos dominamque reclamant
nomine; te uenti procul et tua fata ferebant.
  Inde diem noctemque uolant. redeuntibus aura
gratior, et notae Minyis transcurrere terrae,
cum subito Erginus puppi sic fatur ab alta.
'uos' ait 'Aesonide, contenti uellere capto,
nec uia quae superet nec quae fortuna uidetis.
crastina namque dies trucis ad confinia ponti
Cyaneasque uocat, meminique, o Tiphy, tuorum
saxa per illa, pater, memini, uenerande, laborum.
mutandum, o socii, nobis iter; altera ponti
eluctanda uia et cursu, quem fabor, eundum est.
haud procul hinc ingens Scythici ruit exitus Histri,
fundere non uno tantum quem flumina cornu
accipimus; septem exit aquis, septem ostia pandit.
illius aduersi nunc ora petamus et undam,
quae latus in laeuum ponti cadit; inde sequemur
ipsius amnis iter, donec nos flumine certo
perferat inque aliud reddat mare. sint age tanti,
Aesonide, quaecumque morae, quam saeua subire
saxa iterum, quam Cyaneos perrumpere montes;
sat mihi: non totis Argo redit ecce corymbis.'
haec ait ignarus fixas iam numine rupes
stare neque aduersis ultra concurrere saxis.
reddidit Aesonides: 'et te, fidissime rector,
haud uani tetigere metus, nec me ire recuso
longius et cunctis redeuntem ostendere terris.'
protinus inde alios flexu regesque locosque
adsuetumque petunt plaustris migrantibus aequor.
  Puppe procul summa uigilis post terga magistri
haeserat auratae genibus Medea Mineruae;
adque ibi deiecta residens in lumina palla
flebat adhuc, quamquam Haemoniis cum regibus iret,
sola tamen nec coniugii secura futuri.
illam Sarmatici miserantur litora ponti,
illa Thoanteae transit defleta Dianae.

nulla palus, nullus Scythiae non maeret euntem
amnis; Hyperboreas mouit conspecta pruinas,
tot modo regna tenens; ipsi quoque murmura ponunt
iam Minyae, iam ferre uolunt. uix alleuat ora
ad seras, siquando, dapes, quas carus Iason
ipse dabat, iam nubiferam transire Carambin
significans, iam regna Lyci, totiensque gementem
fallit ad Haemonios hortatus surgere montes.
Insula Sarmaticae Peuce stat nomine nymphae,
toruus ubi et ripa semper metuendus utraque
in freta per saeuos Hister descendit alumnos;
soluere in hoc tandem resides dux litore curas,
ac primum socios ausus sua pacta docere
promissamque fidem thalami foedusque iugale.
ultro omnes laeti instigant meritamque fatentur.
ipse autem inuitae iam Pallados erigere aras
incipit Idaliae numen nec spernere diuae.
praecipueque sui, siquando, in tempore pulcher
coniugii Minyas numquam magis eminet inter;
qualis sanguineo uictor Gradiuus ab Hebro
Idalium furto subit aut dilecta Cythera;
seu cum caelestes Alcidae inuisere mensas
iam uacat et fessum Iuno iam destinat Hebae.
adfuit unanimis Venus, hortatorque Cupido
suscitat adfixam maestis Aeetida curis;
ipsa suas illi croceo subtegmine uestes
induit, ipsa suam duplicem Cytherea coronam
donat et arsuras alia cum uirgine gemmas.
tum nouus impleuit uultus honor, ac sua flauis
reddita cura comis, graditurque oblita malorum.
sic ubi Mygdonios planctus sacer abluit Almo,
laetaque iam Cybele festaeque per oppida taedae,
quis modo tam saeuos adytis fluxisse cruores
cogitet? aut ipsi qui iam meminere ministri?
inde, ubi sacrificas cum coniuge uenit ad aras
Aesonides, unaque adeunt pariterque precari
incipiunt, ignem Pollux undamque iugalem

praetulit, et dextrum paterae uerguntur in orbem.
sed neque se pingues tum candida flamma per auras
explicuit, nec tura uidet concordia Mopsus,
promissam nec stare fidem, breue tempus amorum.
odit utrumque simul, simul et miseratur utrumque,
et tibi iam nullos optauit, barbara, natos.
mox epulas et sacra parant; siluestria laetis
praemia uenatu facili quaesita supersunt;
pars ueribus, pars undanti despumat aeno.
gramineis ast inde toris discumbitur, olim
Hister anhelantem Peucen quo presserat antro.
ipsi inter medios rosea radiante iuuenta
altius inque sui sternuntur uelleris auro.
  Quis nouus inceptos timor inpediit hymenaeos
turbauitque toros et sacra calentia rupit?
Absyrtus subita praeceps cum classe parentis
aduehitur profugis infestam lampada Grais
concutiens diroque premens clamore sororem:
'heia agite, o siquis uobis dolor iraque, Colchi,
adcelerate uiam; neque enim fugit aequore raptor
Iuppiter, haut falsi sequimur uestigia tauri.
puppe (nefas) una praedo Phrixea reportat
uellera; qua libuit remeat cum uirgine; nobis
(o pudor!) et muros et stantia tecta reliquit.
quid mihi deinde satis? nec quaero uellera nec te
accipio, germana, datam; nec foederis ulla
spes erit aut irae quisquam modus. inde reuerti
patris ad ora mei tam paruo in tempore fas sit?
quinquaginta animae me scilicet unaque mersa
sufficiet placare ratis? te, Graecia fallax,
persequor adque tuis hunc quasso moenibus ignem;
nec tibi digna, soror, desum ad conubia frater.
primus et ecce fero quatioque hanc lampada uestro
coniugio, primus celebro dotalia sacra,
qui potui; patriae ueniam da, quaeso, senectae.
quin omnes alii, pariter populusque patresque,
mecum adsunt. magni uirgo ne regia Solis

Haemonii thalamos adeas despecta mariti,
tot decuit comitare rates, tot fulgere taedas.'
Dixerat atque orans iterat remosque uirosque,
perque ratis supplent regis uerba illa magistri.
illi autem intorquent truncis frondentibus undam,
quaeque die fuerat raptim formata sub uno
et tantum deiecta suis a montibus arbor
(quid dolor et ueterum potuit non ira uirorum?)
haud longis iam distat aquis, sequiturque uolantem
barbara Palladiam puppem ratis, ostia donec
Danubii uiridemque uident ante ostia Peucen,
ultimaque adgnoscunt Argoi cornua mali.
tum uero clamorem omnes inimicaque tollunt
gaudia, tum grauior remis fragor, ut procul Argo
uisa uiris, unamque petunt rostra omnia puppem.
princeps naualem nodosi roboris uncum
arripit et longa Styrus prospectat ab unda,
coniugio atque iterum sponsae flammatus amore.
iamque alii clipeos et tela trabalia dextris
expediunt, armant alii picis unguine flammas.
inpatiens tremit hasta morae, nec longius inter,
quam quod tela uetet, superest mare. uocibus urgent
interea et pedibus pulsant tabulata frementes.
Cum subitas uidere rates uibrataque flammis
aequora, non ulla Minyae formidine surgunt,
primus et in puppem deserta uirgine ductor
prosilit et summa galeam rapit altus ab hasta,
ense simul clipeoque micat; nec cetera pubes
segnius adreptis in litore constitit armis.
at tibi quae scelerum facies, Medea, tuorum?
quisue pudor Colchos iterum fratremque uidenti
quidquid et abscisum uasto iam tuta profundo
credideras? ergo infausto sese occulit antro,
non aliud quam certa mori, seu carus Iason
seu frater Graia uictus cecidisset ab hasta.
Haud ita sed segnis summo sedet aethere Iuno
aut sinit extrema Minyas decernere pugna,

nec numero quoniam Colchis nec puppibus aequos.
ergo ubi diua rates hostemque accedere cernit,
ipsa subit terras tempestatumque refringit
uentorumque domos. uolucrum gens turbida fratrum
erumpit, classem dextra Saturnia monstrat.
uidere, inque unum pariter mare protinus omnes
infesto clamore ruunt inimicaque Colchis
aequora et aduersos statuunt a litore fluctus.
  Tollitur atque intra Minyas Argoaque uela
Styrus adest; uasto rursus desidit hiatu
abrupta reuolutus aqua. iamque omnis in astra
itque reditque ratis, lapsoque reciproca fluctu
descendit. uorat hos uertex, hos agmine toto
gurges agit. simul in uultus micat undique terror,
crebra ruina poli caelestia limina laxat.
non tamen ardentis Styri uiolentia cedit.
hortatur socios media inter proelia diuum:
'transferet ergo meas in quae uolet oppida dotes
Colchis? et Haemonius nobis succedet adulter?
nec mihi tot magnos inter regesque procosque
profuerit prona haud dubii sententia patris?
an uirtus praelata uiri est et fortior ille,
quem sequitur? iungam igniferos sine carmine tauros,
saeuaque Echionii ferro sata persequar hydri.
hoc adeo interea specta de litore pugnas
amborum, uictoris eris; iam digna uidebis
proelia, iamque illud carum caput ire cruenta
sub freta, semiuiri nec murra corpus Achiui,
sed pice, sed flammis, set olentis sulphure crines.
uos modo uel solum hoc fluctus expellite corpus,
non te, Aeeta pater, generi aut, Sol magne, pudebit.
fallor? an hos nobis magico nunc carmine uentos
ipsa mouet diraque leuat maria ardua lingua?
atque iterum Aesonides, iterum defenditur arte,
qua solet? haut illi cantus et futtile murmur
proderit. ite, rates, et frangite uirginis undam.'
dixit et intortis socio cum milite remis

prosilit; at fluctu puppis labefacta reuerso
soluitur effunditque uiros ipsumque minantem
tunc quoque et elata quaerentem litora dextra.
ibat et arma ferens et strictum naufragus ensem;
incipit et remos et quaerere transtra solutae
sparsa ratis, maestasque aliis intendere uoces
puppibus; ast inter tantos succurrere fluctus
nulla potest, quantum ille uelit; quotiensque propinquat,
tunc aliud rursus dirimit mare. iam tamen extat,
iamque abiit, fundoque iterum uiolentus ab imo
erigitur; sed fluctus adest; magnoque sub altis
turbine figit aquis, et tandem uirgine cessit.
  Absyrtus uisu maeret defixus acerbo.
heu quid agat, qua ui portus et prima capessat
ostia, qua possit Minyas inuadere, clausos
quos uidet agnoscitque fremens; maria obuia contra
saeuaque pugnat hiemps, totusque in uertice pontus.
adspectu tandem uanaque recedit ab ira
et tanta de clade ratis. latus inde sinistrum
aduersamque procul Peuces defertur in oram
cum sociis; gemino nam cingitur insula flexu
Danubii. hac tuta Minyae Pagasaeaque puppis
in statione manent; illinc Aeetius heros
obsidet aduersa tentoria Thessala classe
inpatiens, pugnaeque datur non ulla potestas.
noctes atque dies uastis mare fluctibus inter
perfurit, expediant donec Iunonia sese
consilia atque aliquem bello ferat anxia finem.
  At Minyae tanti reputantes ultima belli
urgent et precibus cuncti fremituque fatigant
Aesoniden. quid se externa pro uirgine clausos
obiciat, quidue illa pati discrimina cogat?
respiceret pluresque animas maioraque fata
tot comitum, qui non furtis nec amore nefando
per freta, sed sola sese uirtute sequantur.
an uero, ut thalamis raptisque indulgeat unus
coniugiis? id tempus enim! sat uellera Grais,

et posse oblata componere uirgine bellum.
quemque suas sinat ire domos, nec Marte cruento
Europam adque Asiam prima haec committat Erinys.
namque datum hoc fatis, trepidus supplexque canebat
Mopsus, ut in seros irent magis ista nepotes,
adque alius lueret tam dira incendia raptor.

Ille trahens gemitum tantis ac uocibus inpar,
quamquam iura deum et sacri sibi conscia pacti
religio dulcisque mouent primordia taedae,
cunctaturque moramque cupit sociamque pericli

* * *

cogitat: haut ultra sociis obsistere pergit.
haec ubi fixa uiris, tempus fluctusque quietos
expectant: ipsam interea, quid restet, amantem
ignorare sinunt decretaque tristia seruant.

Sed miser ut uanos, ueros ita saepe timores
uersat amor, fallique sinit nec uirginis annos.
ac prior ipsa dolos et quamlibet intima sensit
non fidi iam signa uiri nimiumque silentes
iam comites. haut illa sui tamen immemor umquam,
nec subitis turbata minis, prior occupat unum
Aesoniden, longeque trahit, mox talibus infit:
‘me quoque quin tecum Minyae, fortissima pubes,
nocte dieque mouent? liceat cognoscere tandem,
si modo Peliacae non sum captiua carinae,
nec dominos despecta sequor, consultaque uestra
fas audire mihi. uereor, fidissime coniunx,
nil equidem; miserere tamen promissaque serua
usque ad Thessalicos saltem conubia portus,
inque tua me sperne domo. scis te mihi certe,
non socios iurasse tuos. hi reddere forsan
fas habeant, tibi non eadem permissa potestas.
teque simul mecum ipsa traham; non sola reposcor
uirgo nocens, atque hac pariter rate fugimus ambo.
an fratris te bella mei patriaeque biremes
terrificant magnoque inpar urgeris ab hoste?

finge rates alias et adhuc maiora coire
agmina; nulla fides? nullis ego digna periclis?
non merui mortemque tuam comitumque tuorum?
uellem equidem nostri tetigissent litora patris
te sine duxque illis alius quicumque fuisset.
nunc remeant, meque ecce (nefas), me reddere poscunt;
nec spes ulla super. quin tu mea respice saltem
consilia et nimio comitum ne cede timori.
credidit ardentes quis te tunc iungere tauros
posse? quis ad saeui uenturum templa draconis?
o utinam ergo meus pro te non omnia posset
adque aliquid dubitaret amor! quin nunc quoque quaere
quid iubeas. heu dure siles? magnumque minatur 463
nescio quid tuus iste pudor? mene, optime quondam 441
Aesonide, me ferre preces et supplicis ora
fas erat? haud hoc nunc genitor putat, hanc dare poenas
iam sceleris dominumque pati'. sic fata parantem
reddere dicta uirum furiata mente refugit
uociferans. qualem Ogygias cum tollit in arces
Bacchus et Aoniis inlidit Thyada truncis,
talis erat talemque iugis se uirgo ferebat
cuncta pauens: fugit infestos uibrantibus hastis
terrigenas, fugit ardentes exterrita tauros.

* * *

si Pagasas uel Peliacas hinc denique nubes
cerneret et Tempe tenui lucentia fumo:
hoc uisu contenta mori. tunc tota querellis
egeritur questuque dies, eademque sub astris
sola manet, maestis ueluti nox illa sonaret
plena lupis quaterentque truces ieiuna leones
ora uel orbatae traherent suspiria uaccae.

* * *

procedit non gentis honos, *non gloria magni*
Solis aui, non barbaricae decor ille iuuentae,
qualis erat, cum Chaonio radiantia trunco

uellera uexit ouans, interque ingentia Graium
nomina Palladia uirgo stetit altera prora.

* * *

haeret, et hinc praesens pudor, hinc decreta suorum
dura premunt. utcumque tamen mulcere gementem
temptat et ipse gemens et lenit pectora dictis:
'mene aliquid metuisse putas? me talia uelle?'

* * *

INDEX NOMINUM.

II.

Loci Vergiliani.

[Versus Vergilianos a Valerio expressos partim anteriores Argonauticorum editores, partim nostro saeculo Peerlkampius, W. Ribbeckius, J. Greiffius, C. Schenkelius, alii adnotarunt. quorum collectiones nos passim correximus auximusque. — uersibus Valerianis praepositis ita subiecimus Vergilianos ut nota non addita significentur Aeneidos libri.]

I.

1: I 1.
3: IV 361. VII 300.
4: X 372.
5: VII 41.
7: Ge. I 12.
10: VI 365.
13: VI 366.
15: I 416. IV 199. VIII 716.
34: XI 680.
51: V 397.
55: IX 311.
56: VI 546.
62: II 211.
63: IV 485.
70: Ge. I 8.
73 sq.: III 544.
82: III 194.
84: VI 463.
94: III 6.
100: VIII 151.
101: VII 162.
102: VIII 144. IX 720.
105: IV 358.
108: X 140.

III.

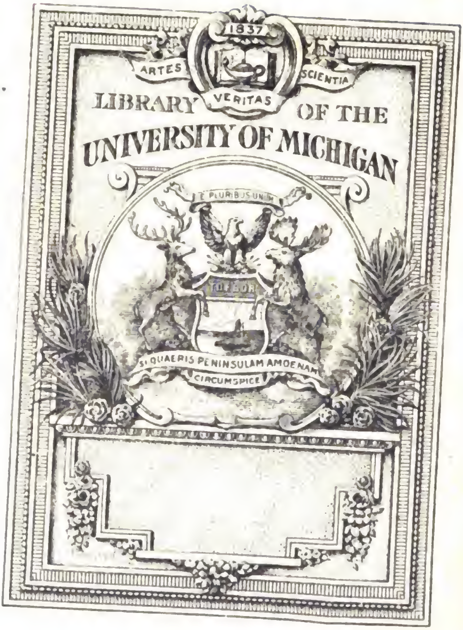
IV.

V.

VI.

VII.

VIII.

1837
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
E PLURIBUS UNUM
TUEBOR
SI QUAERIS PENINSULAM AMOENAM
CIRCUMSPICE